

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง: กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านห้วยตะคร้อ ตำบลนากลาง
อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

นายอภิรักษ์ ไกรสำโรง

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ปีการศึกษา 2545

บทคัดย่อ

อภินัย ไกรสำโรง : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษากองทุน
หมู่บ้านห้วยตะคร้อ หมู่ 3 ตำบลนากลาง อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา
อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์ชัยวัฒน์ จิตรวาสน์ , 77 หน้า

สารนิพนธ์ฉบับนี้มีเนื้อหาเป็นรายงานการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา หมู่บ้านห้วยตะคร้อ หมู่ที่ 3 ตำบลนากลาง อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ทำการเก็บข้อมูลระหว่างเดือน ธันวาคม 2544 ถึง เดือนสิงหาคม 2545

ผลการประเมินจากภาพรวมของกองทุนหมู่บ้านห้วยตะคร้อแล้วพบว่ากองทุนยังมีระบบการบริหารกองทุนที่ยังไม่ดี ซึ่งสังเกตได้จากการดำเนินงานของคณะกรรมการยังไม่โปร่งใส ยังขาดความรับผิดชอบ และยังขาดความร่วมมือจากสมาชิกกองทุน กล่าวคือเมื่อมีการเรียกประชุมสมาชิกยังให้ความสนใจน้อย และการนำเงินที่ได้รับอนุมัติมาไปใช้ผิดวัตถุประสงค์การขอกู้ เช่น สมาชิกกู้เพื่อไปทำการเกษตร แต่กลับนำเงินไปใช้หนี้ ธกส. หรือ หนี้นอกระบบต่าง ๆ อันเนื่องมาจากช่วงเวลาปล่อยเงินกู้ในเดือนมกราคม 2545 ยังไม่ถึงฤดูทำนา และชาวบ้านเองก็ไม่ได้มีอาชีพอื่นอีกนอกจากการทำนาจึงได้นำเงินไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ดังกล่าว

แต่ถึงอย่างไรก็ตามเงินกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติมาทั้งหมดชาวบ้านก็สามารถนำไปเป็นเงินทุนหมุนเวียนในครอบครัวถึงแม้จะผิดวัตถุประสงค์การขอกู้ก็ตามและก่อให้เกิดการชำระหนี้ต่าง ๆ ก็สร้างความพอใจให้กับชาวบ้านได้มาก เพราะเป็นเงินกู้ที่ดอกเบี้ยถูกและกู้ได้ง่าย แต่ชาวบ้านส่วนใหญ่กล่าวว่า ระยะเวลาการชำระคืนเงินเร็วเกินไป เพียง 1 ปี คงไม่สามารถรู้ผลได้ว่าเงินที่ได้รับมาจะสร้างเงินได้มากน้อยเพียงใดต้องรอดูประมาณ 2- 3 ปี จึงจะสามารถทราบผลการดำเนินงานทำได้เช่น ทำนาถ้าปีนี้ฝนแล้งก็คงไม่ได้ทำก็ต้องรอดูอีก 1 ปีจึงจะได้ทำฉะนั้นในช่วงระยะเวลานี้ก็นำเงินไปใช้ในทางอื่น ๆ ก่อน

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
ปีการศึกษา 2545

ลายมือชื่อนักศึกษา. *อภินัย ไกรสำโรง*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา. *ชัยวัฒน์ จิตรวาสน์*

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้ เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคมมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

(อาจารย์ชัยวัฒน์ จิตรวาสน์)

กรรมการสอบ

(อาจารย์ชัยวัฒน์ จิตรวาสน์)

(อาจารย์นิวัติ ทาเวียง)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการ

(รองศาสตราจารย์ทรงพร ทาเจริญศักดิ์)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

- 9 ต.ค. 2545
วันที่.....เดือน..... พ.ศ.....

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จล่วงด้วยดี ผู้ประเมินขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์ ผู้นำชุมชนและชาวบ้านห้วยตะคร้อที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ อย่างดียิ่ง ทั้งในด้าน วิชาการ และด้านการดำเนินการประเมิน ดังนี้

อาจารย์ ชัยวัฒน์ จิตรวาสน์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

อาจารย์ ดร. พัฒนา กิตติอาษา และคณาจารย์ประจำสาขาวิชาศึกษาทั่วไป

สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่ให้คำแนะนำปรึกษา ทางด้านวิชาการ

นายเที่ยง รัตนวิจิตร ผู้ใหญ่บ้าน ที่ให้คำปรึกษาด้านการ ปฏิบัติงาน ในพื้นที่ ผู้นำชุมชน

นางศิริรัตน์ วัชระ ประธานกองทุนหมู่บ้านและคณะกรรมการกองทุนที่ให้ข้อมูล และ

อำนวยความสะดวก และขอขอบคุณชาวบ้านห้วยตะคร้อที่ให้ความร่วมมือในการตอบ

คำถามต่างๆ

ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้การเลี้ยงดูอบรมและส่งเสริมการ ศึกษาเป็น อย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้ประเมินประสบความสำเร็จในชีวิต

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

นายอภิรักษ์

ไกรสำโรง

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อ.....	ก
หน้าอำนวยการ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญรูปภาพ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช

บทที่ 1 บทนำ

1. หลักการและเหตุผล.....	1
2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....	2
3. กรอบความคิดทฤษฎี.....	2
4. วิธีการดำเนินงาน.....	5
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับการประเมินโครงการ.....	6

บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ.....	7
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544.....	10
3. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง.....	13
4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง.....	15

5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	17
6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง.....	18
7. หลักการประเมินโครงการแบบชีพท์โมเดล.....	19
8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง.....	19
9. ผลการประเมินที่เกี่ยวข้อง.....	24
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ	
1. วิธีการประเมินโครงการ.....	26
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	27
3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ.....	28
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ.....	33
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	33
6. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	34
บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ	
1. ผลการประเมินบริบทชุมชน.....	35
2. ผลการประเมินโครงการ โดยภาพรวม.....	53
3. ผลการประเมินวาทะคดีวิธีทำธุรกิจของผู้กู้.....	55
4. สรุปผลการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์ 4 ประการ.....	63
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	
1. สรุป อภิปรายผล.....	67
2. ข้อเสนอแนะ.....	71
บรรณานุกรม.....	72
ภาคผนวก.....	75

สารบัญแผนภาพ

หน้า

แผนภาพที่ 1 ระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านห้วยตะคร้อ..... 4

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 ค่าใช้จ่ายวงเงิน 5,077,119,790 บาท.....	21
ตารางที่ 2 ตารางเวรปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ศสมช.....	49
ตารางที่ 3 ตารางโครงการให้ความรู้ทางหอกระจายข่าว.....	50

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ได้เกิดขึ้นเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544 นายกรัฐมนตรี พันตำรวจโท ดร.ทักษิณ ชินวัตร แดงคอรัฐสภาถึงแนวทางแก้ปัญหาเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นรูปธรรม การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นโครงการเร่งด่วนตามนโยบายของรัฐบาลที่จะใช้เป็นมาตรการหนึ่งในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นรูปธรรมให้ได้ผลชัดเจนและรวดเร็ว ด้วยมั่นใจว่าจะช่วยลดความยากจนและนำไปสู่การพัฒนาการสร้างงาน สร้างรายได้ให้แก่ประชาชน โดยรัฐบาลจะเป็นผู้ลงทุนทางสังคมเป็นการสร้างและกระจายโอกาสแก่ชีวิตของประชาชน

สิ่งที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่มีการจัดตั้งกองทุนนี้คือประชาชนได้มีโอกาสใช้ภูมิปัญญาและศักยภาพสำหรับก้าวเข้าสู่เศรษฐกิจใหม่ ซึ่งเป็นเศรษฐกิจที่ใช้ความเป็นพื้นฐานของการหารายได้อีกด้วยกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติจึงได้เกิดขึ้นตามนโยบาย โดยรัฐบาลจะจัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่หมู่บ้านหรือชุมชนเมือง แห่งละ 1 ล้านบาทในลักษณะของเงินทุนหมุนเวียน เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการลงทุน การสร้างงาน สร้างอาชีพ เสริมและสร้างรายได้ให้แก่ประชาชน ในชุมชนและวิสาหกิจขนาดเล็กรวมหรืออื่น อย่างไรก็ตาม ปรึกษาหารือหลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ก็คือการเสริมสร้างสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น ชุมชนจะเป็นผู้กำหนดอนาคตและจัดการหมู่บ้านและชุมชนด้วยคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง มีการถือฤกษ์ประโชชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน มีการเชื่อมโยงและการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่น และพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐานบนกระบวนการเรียนรู้ ร่วมกันของชุมชน ราชการ เอกชน และประชาสังคม

เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและพัฒนากองทุนไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจ และเพื่อทราบว่าการโครงการกองทุนหมู่บ้านบรรลุวัตถุประสงค์ตามเจตนารมณ์ข้างต้นมากน้อยเพียงใด และเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถของตนเอง บัณฑิตจึงได้จัดทำสารนิพนธ์ฉบับนี้ขึ้น

2. วัตถุประสงค์การประเมินโครงการ

ในการจัดทำสารนิพนธ์เพื่อประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้

2.1 เพื่อทราบกระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านห้วยตะคร้อ ว่าบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุน 5 ข้อ ตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนดไว้หรือไม่กล่าวคือ

2.1.1 โครงการกองทุนหมู่บ้านห้วยตะคร้อ จะเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านสำหรับการลงทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ หรือ เพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉิน ความจำเป็นเร่งด่วนและสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้าน

2.1.2 เป็นการส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง

2.1.3 เป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่มเพื่อแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพและส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2.1.4 เป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

2.1.5 เป็นการเสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้าน

2.2 เพื่อทราบปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบที่มีผลต่อการบรรลุเป้าหมาย ของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2.3. เพื่อให้เป็นกระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้ภายในชุมชนระดับหมู่บ้าน ตำบล และประเทศ

2.4. เพื่อทราบข้อมูลระดับความเข้มแข็งของหมู่บ้านตามตัวชี้วัดที่กองทุนหมู่บ้านกำหนด

3. กรอบความคิดทฤษฎี

กรอบความคิดทฤษฎี หรือต้นแบบทางความคิดเป็นกรอบแนวความคิดของประเด็นที่จะประเมิน หรือเค้าโครงในลักษณะของการเชื่อมโยงสัมพันธ์และต่อเนื่องอย่างเป็นระบบ หรือเป็นสิ่งที่แสดงภาพรวมของประเด็นที่จะประเมิน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการประเมินโครงการ

ผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมินได้จำแนกรูปแบบการประเมินตามวัตถุประสงค์ของการนำไปใช้ 3 รูปแบบคือ

3.1 รูปแบบการประเมินที่เน้นจุดมุ่งหมาย เป็นรูปแบบการประเมิน ที่เน้นการตรวจสอบผลที่คาดหวังว่าจะเกิดขึ้นหรือไม่ โดยตรวจสอบผลที่ระบุไว้ในจุดมุ่งหมาย กับผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานโครงการว่าบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมินที่นำเสนอแนวคิดในรูปแบบนี้ได้แก่ ไทเลอร์ ครอนบาค และเทริกแพตทริก เป็นต้น

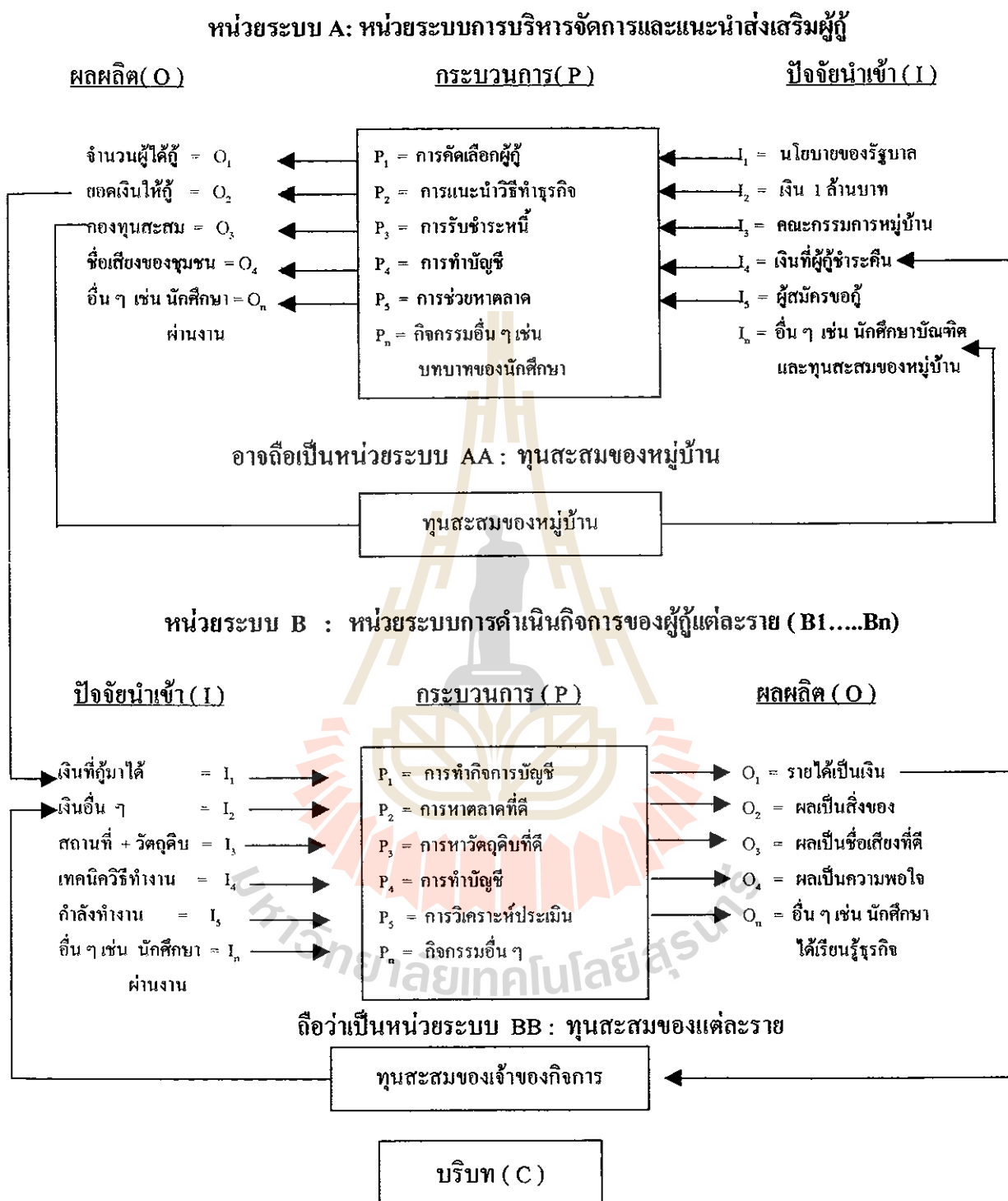
3.2 รูปแบบการประเมินเพื่อการตัดสินใจ เป็นรูปแบบการประเมินที่มีหลักการ ของการประเมินที่เป็นระบบ โดยมีการกำหนดขั้นตอนในการดำเนินการที่จะทำให้ได้สารสนเทศ เพื่อที่จะนำไปใช้ประกอบการพิจารณา ตัดสินใจที่เหมาะสม ซึ่งผู้เชี่ยวชาญที่ได้นำเสนอแนวความคิด ในรูปแบบนี้ได้แก่ สตีฟเฟิลบีม อัลคิน เป็นต้น

3.3 รูปแบบการประเมินเพื่อการตัดสินใจคุณค่า เป็นรูปแบบการประเมินที่มีหลักการว่า การประเมินเป็นการกำหนดคุณค่า หรือศรัทธา ของสิ่งที่ได้รับการประเมิน รวมทั้งให้ความสำคัญกับผลผลิตทั้งหมดของโครงการ โดยใช้กระบวนการประเมินที่เป็นระบบ ผสานกับวิธีการแบบธรรมชาติ ผู้เชี่ยวชาญที่ได้นำเสนอแนวความคิด ในรูปแบบนี้ได้แก่ สคริพเวน สเตก โพรวิส เป็นต้น

แนวคิดและรูปแบบการประเมินมีอยู่หลายรูปแบบ ตามแนวความคิดของผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมินแต่ละบุคคลที่ได้นำเสนอดังกล่าวข้างต้น ดังนั้นการเลือกรูปแบบการประเมินเพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการประเมินโครงการควรจะได้มีการพิจารณาความเหมาะสมให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและจุดประสงค์ของโครงการที่จะประเมิน และในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านห้วยตะคร้อครั้งนี้ ผู้ประเมินจะใช้ต้นแบบทางความคิดเชิงระบบที่เรียกว่า “ซีพีพีโมเดล” (CIPP Model) ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรประกาศนียบัตรการจัดการและการประเมินโครงการ ซึ่งอักษร CIPP มีความหมายดังนี้

C	ย่อมาจาก	Context	คือ	บริบทรายบุคคลและหมู่บ้าน
I	ย่อมาจาก	Input	คือ	ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ
P	ย่อมาจาก	Process	คือ	กระบวนการของหน่วยระบบ
P	ย่อมาจาก	Product	คือ	ผลผลิตของหน่วยระบบ

องค์ประกอบในการประเมินกองทุนหมู่บ้านห้วยตะคร้อ ในรูปแบบของ มีส่วนประกอบ ดังแสดงตามแผนภาพข้างล่างนี้

แผนภาพที่ 1 ระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านบ้านห้วยตะคร้อ
(ที่มา: ปรับปรุงจากชุดวิชาสารนิพนธ์)

จากแผนภูมิที่ 1 แสดงโดยรวมของการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านห้วยตะคร้อและผู้กู้ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นหน่วยระบบ A ได้แก่ หน่วยระบบการบริหารจัดการ และแนะนำส่งเสริมผู้กู้ โดยมีหน่วยระบบสะสมทุนเป็นหน่วยระบบพ่วง คือ หน่วยระบบ AA

ส่วนที่ 2 เป็นหน่วยระบบ B ได้แก่ หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย โดยมีหน่วยระบบสะสมทุนเป็นหน่วยระบบพ่วง คือหน่วยระบบ BB

สำหรับหน่วยระบบ A มีปัจจัยนำเข้า ได้แก่ I ตามรายการต่างๆดังปรากฏในแผนภูมิ มีกระบวนการทำงาน ได้แก่ P ตามรายการต่างๆ ดังปรากฏในแผนภูมิ และมีผลผลิต ได้แก่ O ตามรายการต่างๆ ดังปรากฏในแผนภูมิ

หน่วยระบบ B คล้ายกันกับหน่วยระบบ A คือ เป็นหน่วยระบบของผู้กู้แต่ละคน มีปัจจัยนำเข้า ได้แก่ I ที่จะนำมาประกอบกิจการของผู้กู้แต่ละราย มี P คือกระบวนการทำอาชีพตามรายการ และมี O ได้แก่ผลผลิตตามรายการ

ความเชื่อมโยงที่สำคัญของหน่วยระบบ A และ B คือหน่วยระบบกองทุนเป็นผู้ให้เงินกู้แก่หน่วยระบบ B และอาจช่วยหาตลาดจำหน่ายสินค้าบางอย่าง ตลอดจนช่วยหาวิธีแนะนำดำเนินการให้ได้ผลดี ส่วนหน่วยระบบ B เมื่อดำเนินการได้ผลดี ส่งคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยให้กับหน่วยระบบ A

4. วิธีการดำเนินการ

การดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านห้วยตะคร้อ มีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

4.1 ศึกษาเป้าหมายของโครงการกองทุนหมู่บ้าน

4.2 ศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านห้วยตะคร้อ

4.3 ใช้ชีพโมเดล วิเคราะห์กองทุนหมู่บ้านห้วยตะคร้อ และกำหนดตัวบ่งชี้ ตลอดจนตัวแปรที่จะทำการเก็บข้อมูล

4.4 เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้ข้อมูลบางส่วนจากแบบ บร. และบางส่วนทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติม

4.5 ประมวลสังเคราะห์ข้อมูล เมื่อได้ข้อมูลที่ต้องการแล้วนำข้อมูลที่นำมาแบ่งกลุ่มตามประเด็นที่จะต้องเขียนในบทที่ 3 บทที่ 4

4.6 นำเสนอผลการศึกษาดังต่อไปนี้ คือ

- บทที่ 1 บทนำ เสนอเกี่ยวกับ หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ กรอบความคิด ทฤษฎี วิธีดำเนินการ และผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ
- บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง
- บทที่ 3 วิธีดำเนินการประเมินโครงการ
- บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ
- บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

เมื่อทำสารนิพนธ์เสร็จแล้วผู้ประเมินคาดว่าผลการศึกษาในครั้งนี้จะได้ประโยชน์ดังนี้

- 5.1 ได้ทราบและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานและกระบวนการจัดการกองทุนหมู่บ้านห้วยตะคร้อ ตำบลนากลาง อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา
- 5.2 ได้ทราบและมีความรู้ความเข้าใจปัจจัยต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคและสนับสนุนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านห้วยตะคร้อ
- 5.3 ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของการบริหารการพัฒนาเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านห้วยตะคร้อ และแนวทางวัดความสำเร็จในโครงการพัฒนาต่างๆ ระดับหมู่บ้านและชุมชน
- 5.4 ผู้ประเมินได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการติดตามและประเมินผลโครงการ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยที่เป็นวิทยาศาสตร์ อันจะนำไปสู่การคิดวิเคราะห์ปัญหาต่างๆอย่างเป็นระบบได้

บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง

หลักวิชาต่าง ๆ ที่ปรากฏในบทนี้เป็นวิชาที่ผู้จัดทำสารนิพนธ์ ได้ประมวลจากแนวคิดหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและข้อมูลอื่น ๆ เพื่อแสดงว่าหลักวิชาด้านเนื้อหาสาระและหลักวิชาด้านเทคนิควิธีการประเมิน ที่นำมาใช้ในการประเมินครั้งนี้มีความถูกต้องและมีความสมเหตุสมผลในทางวิชาการหลักวิชาด้านเนื้อหาสาระและประเด็นเทคนิคการประเมินดังกล่าวมี 9 ด้าน ได้แก่

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ 2544
3. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน
5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านห้วยตะคร้อ
6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
7. หลักการประเมินโครงการ รูปแบบประเมินแบบชีพ โมเดล
8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
9. ผลการศึกษาที่เกี่ยวข้อง

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ตามที่รัฐบาลซึ่งมี พ.ต.ท. ดร.ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี มีเจตนารมณ์ ที่จะแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชนในชนบทและชุมชนเมือง โดยได้กำหนดนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ โดยมีปรัชญาในการสร้างจิตสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น โดยชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคตและจัดการหมู่บ้านและชุมชนด้วยคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง มีการเกื้อกูลผู้ด้วยโอกาสในหมู่บ้าน เช่น ผู้พิการ ผู้สูงอายุ เด็กกำพร้า เด็กถูกทอดทิ้ง เป็นต้น อีกทั้งยังเป็นการกระจายอำนาจในท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน เชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชน ราชการ เอกชน และประชาสังคมโดยการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน

และชุมชนเมืองสำหรับการลงทุน เพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ หรือเพื่อเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉิน และความจำเป็นเร่งด่วน และสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชน เพื่อส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนให้มีขีดความสามารถ ในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินทุนของตนเอง และเสริมสร้างกระบวนการพึ่งตนเองของหมู่บ้านและชุมชนในการเรียนรู้ การสร้างสรรและพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพ และส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง อีกทั้งยังเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจและสังคมระดับต่างของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง ศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง (สำนักนายกรัฐมนตรี้, 2544)

1.1 นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นนโยบายของรัฐบาลซึ่งมี พ.ต.ท ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี เพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม และการแก้ไขปัญหา และเสริมสร้างศักยภาพ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยรัฐบาลได้จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกองทุนละ 1 ล้านบาท พร้อมเสริมสร้างและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองกันเอง

1.2 หลักการของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติมีหลักการในการจัดสรรเงินให้แก่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองดังนี้

1. ความพร้อม ความสนใจและการมีส่วนร่วมของประชาชนในหมู่บ้าน
2. ความพร้อมของคณะกรรมการกองทุนที่เน้นความพร้อมของบุคคลทั้งในด้านความรู้และประสบการณ์ในการบริหารจัดการกองทุน
3. ความพร้อมของระบบการตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนโดยสมาชิก
4. ความพร้อมของการบริหารจัดการที่สอดคล้องและเกื้อกูลกันระหว่างกองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองกับกองทุนอื่น ๆ ที่หน่วยงานราชการจัดตั้งขึ้นในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง
5. การปฏิรูประบบบริหารราชการแผ่นดินตามแนวทางให้หมู่บ้านเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา
6. การติดตามและประเมินผลโดยมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกองทุน

1.3 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยการจัดสรรเงินให้แก่หมู่บ้านและชุมชนเมืองทุกแห่ง แห่งละ 1 ล้านบาทเพื่อวัตถุประสงค์ดังนี้คือ

1. เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ หรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน และสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชน
2. ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการการเงินทุนของตนเอง
3. เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อการแก้ไขปัญหา เสริมสร้างศักยภาพ และส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง
4. กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต
5. เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางเศรษฐกิจ และสังคมของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

1.4 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติมีระเบียบที่เกี่ยวข้องดังนี้คือ

1. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544
2. ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ในการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้จะใช้แนวทางนโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติดังกล่าวข้างต้นเป็นหลักในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านห้วยตะคร้อด้วย

2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544

โดยที่รัฐบาลมีนโยบายเร่งด่วน ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเห็นควรมี ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เพื่อให้ มีอำนาจ และหน้าที่รับผิดชอบในการวางนโยบายและแผนงานในการจัดตั้ง และบริหารกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เพื่อให้การดำเนินงานตามนโยบายเร่งด่วนดังกล่าวเป็นไปอย่าง รวดเร็วมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลที่ได้แถลงต่อรัฐสภาอาศัยอำนาจตามความ ในมาตรา 11 (8) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2534 นายกรัฐมนตรี โดย ความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี จึงวางระเบียบไว้ดังนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า "ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544"

ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 22 มีนาคม พ.ศ.2544 เป็นต้นไป

ข้อ 3 บรรดาระเบียบข้อบังคับมติคณะรัฐมนตรี และคำสั่งอื่นใดในส่วนที่กำหนดไว้แล้ว ในระเบียบนี้ หรือ ซึ่งขัดหรือขัดแย้งระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ 4 ในระเบียบนี้

"คณะกรรมการ" หมายความว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

"กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ" หมายความว่า กองทุนในระดับชาติ

"กองทุน" หมายความว่า กองทุนหมู่บ้าน อีกทั้งชุมชนเมือง ตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการ กำหนดให้เป็นหมู่บ้านตามระเบียบนี้

"หมู่บ้าน" หมายความว่า หมู่บ้านที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่

"ชุมชนเมือง" หมายความว่า ชุมชนในเขตกรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา เทศบาลในเขตการ ปกครองท้องที่พิเศษและชุมชนอื่น ตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

"สำนักงาน" หมายความว่า สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งชาติ

ข้อ 5 ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามระเบียบนี้

หมวด 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ข้อ 6 ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า "คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งชาติ" โดยมีชื่อย่อว่า กทบ. ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรีที่นายก รัฐมนตรีมอบหมายให้เป็นประธาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นรองประธานคนที่หนึ่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นรองประธานคนที่สอง รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี

เป็นรองประธานคนที่สาม ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงเกษตร และสหกรณ์ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ปลัดกระทรวงแรงงาน และสวัสดิการสังคม เลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ผู้อำนวยการธนาคารออมสิน ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง จำนวนไม่เกิน 10 คน เป็นกรรมการเลขาธิการนายกรัฐมนตรี เป็นกรรมการและเลขานุการคณะกรรมการร่างแต่งตั้งกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ จำนวนไม่เกิน 3 คนให้มีที่ปรึกษาคณะกรรมการ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยคำแนะนำของคณะกรรมการจำนวนอย่างน้อยสามคนแต่ไม่เกินเจ็ดคน

ข้อ 7 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี และอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระหรือในกรณีที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งคณะกรรมการเพิ่มขึ้นในระหว่างที่กรรมการซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง ให้ผู้ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทนหรือเป็นกรรมการเพิ่มขึ้นอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้วเมื่อครบกำหนดวาระตามวรรคหนึ่ง หากยังไม่มีกรรมการแต่งตั้ง กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้น ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่ากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

ข้อ 8 นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามข้อ 7 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (1) ตาย
- (2) ลาออก
- (3) เป็นบุคคลล้มละลาย
- (4) คณะรัฐมนตรีมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง
- (5) เป็นบุคคลไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (6) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

ข้อ 9 การประชุมของคณะกรรมการ ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของคณะกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุมในการประชุมคราวใด ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการผู้มีอาวุโสตามลำดับเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าไม่มีรองประธานกรรมการมาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้กรรมการในที่ประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุมการวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียง

ข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ข้อ 10 คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (1) กำหนดนโยบาย การจัดตั้ง และแนวทางการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- (2) กำหนดแผนการจัดหาเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองและแผนการจัดสรรให้แก่กองทุน
- (3) จัดทำร่างกฎหมายเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เสนอต่อคณะรัฐมนตรี
- (4) กำหนดแผนงาน และอัตราระเบียบ ข้อบังคับและประกาศในการจัดตั้ง และแนวทางการบริหารงานกองทุน
- (5) ออกระเบียบเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน จัดหาและจัดสรรผลประโยชน์ของกองทุน
- (6) ออกระเบียบเกี่ยวกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและการบริหารกองทุน
- (7) แต่งตั้งคณะกรรมการ คณะทำงาน เพื่อดำเนินการตามระเบียบนี้
- (8) ออกระเบียบ คำสั่ง และประกาศอื่นๆเพื่อปฏิบัติการตามระเบียบนี้
- (9) เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานของสำนักงาน อาจมีคำสั่งให้ข้าราชการหรือลูกจ้างของส่วนราชการ หรือคณะกรรมการ อาจขอให้คณะรัฐมนตรีมีมติให้พนักงาน หรือลูกจ้างของรัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ไปช่วยปฏิบัติงานเป็นเจ้าหน้าที่ของสำนักงานได้ โดยถือว่าเป็นการปฏิบัติราชการหรือปฏิบัติงานตามปกติ โดยจะให้ไปช่วยปฏิบัติงานเต็มเวลาบางเวลา หรือนอกเวลาก็ได้ อีกทั้งอาจกำหนดค่าตอบแทนให้แก่ผู้ไปช่วยปฏิบัติงานด้วยก็ได้
- (10) รายงานผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรค รวมทั้งฐานะการเงินของกองทุนให้คณะรัฐมนตรีทราบอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง
- (11) ปฏิบัติหน้าที่อื่น หรือตามที่กฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการ หรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

ข้อ 11 การประชุมของคณะกรรมการให้นำข้อ 9 มาใช้กับการประชุมและวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมอนุกรรมการ โดยอนุโลม

ข้อ 12 ให้คณะกรรมการ ที่ปรึกษา และคณะอนุกรรมการ ที่ได้รับการแต่งตั้งตามระเบียบนี้ ได้เบี่ยงประชุมค่าตอบแทนตามอัตราที่กำหนด ในพระราชกฤษฎีกาเบี่ยงประชุม และ

คำตอบแทนที่ปรึกษา ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้ง พ.ศ.2523 และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยเบิกจ่ายจาก สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

หมวด 2 สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ข้อ 13 ให้มีสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติในสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

ข้อ 14 สำนักงานมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (1) ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ
- (2) ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการ ที่ปรึกษาคณะกรรมการ และคณะกรรมการอนุกรรมการ
- (3) ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการและของกองทุน
- (4) ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงการจัดตั้ง นโยบาย และแนวทางการบริหารกองทุน
- (5) ดำเนินการและประสานงานกับส่วนราชการและองค์กรต่างๆที่เกี่ยวข้อง เพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดตั้งกองทุนและแนวทางการบริหารกองทุน
- (6) จัดให้มี หรือสนับสนุนให้มีการประชุมชี้แจง และฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกองทุน
- (7) พิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการ ในการพิจารณาแผนการบริหาร และจัดการกองทุน
- (8) ให้การสนับสนุน ปรึกษาหารือ และข้อเสนอแนะแก่คณะกรรมการเกี่ยวกับนโยบายระเบียบ หลักเกณฑ์ การดำเนินงานกองทุน
- (9) ดำเนินการหรือมอบหมายให้หน่วยงานอื่นๆดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกองทุน และรายงานผลต่อคณะกรรมการดำเนินการในส่วนการบริหารกองทุน
- (10) รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงานเสนอต่อคณะกรรมการ
- (11) ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

3. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

3.1 การติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การติดตามสังเกตการณ์ คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีส่วนสำคัญในการประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่าง ๆ เนื่องจากขบวน

การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนจะต้องเป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้ง และบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 กล่าวคือ

1. ให้ผู้ใหญ่บ้านเรียกประชุมหัวหน้าครัวเรือนในหมู่บ้าน ครัวเรือนละ 1 คน เพื่อเปิดเวทีชาวบ้านคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน โดยจะต้องมีหัวหน้าครัวเรือนจำนวนไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ของครัวเรือนทั้งหมดในหมู่บ้าน เข้าร่วมประชุม

2. ให้คณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ เป็นผู้ให้คำปรึกษาแนะนำ และสนับสนุนให้การเลือกสรรกรรมการฯ หมู่บ้าน ดำเนินไปด้วยความโปร่งใส บริสุทธิ์ ยุติธรรม

3. ที่ประชุมชาวบ้านเป็นผู้กำหนดวิธีการเลือกสรรคณะกรรมการฯ หมู่บ้าน เมื่อเสร็จแล้วให้ผู้ใหญ่บ้านและประชาคมหมู่บ้าน เมื่อแล้วเสร็จให้ผู้ใหญ่บ้านและประชาคมหมู่บ้าน ตลอดจนคณะกรรมการฯ ระดับอำเภอ สนับสนุนให้การเลือกสรรคณะกรรมการฯ หมู่บ้าน เป็นไปตามมติของเวทีชาวบ้าน

4. ส่วนของชุมชนเมือง ให้ประธานคณะกรรมการฯ ระดับอำเภอ เป็นผู้ทำหน้าที่แทนผู้ใหญ่บ้านตามความข้อที่ 1

5. คณะกรรมการฯ หมู่บ้าน ต้องยื่นขอขึ้นทะเบียนจัดตั้งกองทุนต่อคณะกรรมการฯ แห่งชาติ หรือหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการฯ แห่งชาติ และเปิดบัญชีเงินฝากของคณะกรรมการฯ หมู่บ้าน ให้แล้วเสร็จภายใน 90 วัน หลังจากได้รับเลือก

3.2 คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

สำหรับคุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จะต้องเป็นไปตาม ข้อ 17 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ดังนี้

1. เป็นผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน และอาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกันเป็นระยะเวลา ไม่น้อยกว่า 2 ปี ก่อนวันได้รับคัดเลือกเป็นกรรมการกองทุน
2. เป็นผู้บรรลุนิติภาวะโดยมีอายุ 20 ปีบริบูรณ์
3. ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบ เสียสละ ไม่คิดการพัน ไม่เกี่ยวข้องกันยาเสพติด ไม่มีประวัติเสียทางการเงิน
4. ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย
5. ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก
6. ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิดว่ารอกการกำหนดโทษ
7. ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ
8. ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งที่เสียสิทธิ์

9. ไม่เคยเป็นผู้ที่พ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการกองทุน

3.3 อำนาจหน้าที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

1. บริหารและจัดการเงินกองทุนหมู่บ้านให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้
2. ออกระเบียบ ข้อบังคับ และหลักเกณฑ์ในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองโดยที่สมาชิกของหมู่บ้านเห็นชอบร่วมกัน
3. รับสมาชิกและจัดทำทะเบียนข้อมูลสมาชิก ทั้งที่เป็นบุคคลหรือกลุ่มที่มีอยู่ในหมู่บ้าน
4. พิจารณาให้เงินกู้ตามระเบียบ หลักเกณฑ์ และวิธีการที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชาวบ้านได้ร่วมกันกำหนด
5. ดำรงและจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ อุตสาหกรรมครัวเรือน และวิสาหกิจชุมชนในเขตท้องที่หมู่บ้านหรือชุมชนเมืองนั้น
6. กรรมการกองทุนฯ มีวาระในการดำรงตำแหน่งคราวละ 2 ปี (แต่จะดำรงตำแหน่งเกิน 2 วาระติดต่อกันไม่ได้)

4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน

การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ประเมินความพร้อมด้านต่างๆของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามสภาพความเป็นจริง สำหรับหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะต้องมีความพร้อมในด้านต่างๆดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้านและชุมชนเมือง คือจำนวนประชากร จำนวนครัวเรือน อาชีพของประชากรในหมู่บ้านและชุมชนเมือง ผลผลิตด้านการเกษตรและอื่นๆ เช่น การเพาะปลูก การเลี้ยงสัตว์ อุตสาหกรรมในครัวเรือน เป็นต้น และรายได้เฉลี่ยของประชากรในหมู่บ้านและชุมชนเมือง
2. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมาจากจำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วมประชุมเพื่อกำหนดวิธีการเลือกคณะกรรมการ วิธีการคัดเลือกและ วันเวลาดำเนินการโดยคณะกรรมการที่มีการคัดเลือกจะต้องมีคุณสมบัติครบถ้วนตามระเบียบของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

3. การเตรียมพร้อมของหมู่บ้าน คือ ระเบียบข้อบังคับสำหรับใช้ในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยคณะกรรมการได้กำหนดร่างระเบียบขึ้นมาแล้วเสนอให้ประชาชนลงมติเห็นชอบ ซึ่งมีข้อระเบียบดังต่อไปนี้

3.1 ข้อบังคับเกี่ยวกับสมาชิกภาพ (การเข้าเป็นสมาชิก การลาออก การฝากเงินออม การถือหุ้น ค่าธรรมเนียม และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับสมาชิก)

3.2 ข้อบังคับเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงินของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

3.3 ข้อบังคับเกี่ยวกับการกู้ยืมเงิน และชำระคืนเงินกู้

3.4 ข้อบังคับเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีของกองทุน

3.5 ข้อบังคับเกี่ยวกับการเร่งรัดหนี้สิน

3.6 ข้อบังคับเกี่ยวกับสวัสดิการหมู่บ้าน

3.7 ข้อบังคับเกี่ยวกับดอกเบี้ย

4. ทุนดำเนินของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งได้มาจากสมาชิกที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในรูปแบบของการถือหุ้น เงินออม ค่าธรรมเนียม เงินบริจาค ให้เปล่า หรืออื่นๆ

5. แนวคิดในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เมื่อได้รับการสนับสนุนเป็นวงเงินไม่เกิน 1 ล้านบาท จากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เช่น

5.1 วิธีการในการบริหารเงินกองทุนหมู่บ้านให้มีการกระจายผลประโยชน์ให้ทั่วถึง

5.2 วิธีการในการบริหารเงินกองทุนหมู่บ้านให้มีการหมุนเวียนอย่างต่อเนื่อง

5.3 การให้สมาชิกกู้ยืมเพื่อทำกิจกรรมอะไร และใช้หลักเกณฑ์อะไรในการพิจารณาเงินกู้

5.4 วิธีการในการควบคุมและติดตามการใช้เงินกู้

5.5 วิธีการป้องกันความเสี่ยงภัยในการให้กู้

5.6 วิธีการแก้ไขปัญหาในกรณีที่สมาชิกได้รับเงินกู้ไปแล้วไม่ส่งใช้คืนเงิน และดอกเบี้ยตามสัญญา

5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านห้วยตะคร้อ มีดังนี้

1. ที่ตั้งของกองทุนหมู่บ้านห้วยตะคร้อ เลขที่ 78 หมู่ที่ 3 ตำบลนากลาง อำเภอสูงเนิน จังหวัด นครราชสีมา
2. วัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านห้วยตะคร้อ
 - 2.1 เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้กับสมาชิก
 - 2.2 เพื่อส่งเสริมการออกทรัพย์ด้วยวิธีการถือหุ้น การฝากเงินสัจจะ และเงินรับฝาก
 - 2.3 เพื่อให้บริการเงินกู้แก่สมาชิก
 - 2.4 เพื่อพัฒนาจิตใจสมาชิกให้เป็นคนดี มีคุณธรรม
3. แหล่งที่มาของกองทุนบ้านห้วยตะคร้อ ประกอบด้วยเงินและทรัพย์สิน ดังนี้
 - 3.1 เงินที่ได้รับจัดสรรจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
 - 3.2 เงินกู้ยืม
 - 3.3 ดอกผลหรือผลประโยชน์ใด ๆ ที่เกิดขึ้นจากเงินกองทุน
 - 3.4 ค่าธรรมเนียมแรกเข้า
 - 3.5 เงินฝากสัจจะและเงินรับฝาก
 - 3.6 เงินค่าหุ้น
 - 3.7 เงินสมทบจากกลุ่มหรือองค์กรสมาชิก
4. คุณสมบัติของสมาชิก
 - 4.1 สมาชิกต้องมีอายุ 20 ปี ถึง 70 ปี
 - 4.2 จะต้องอาศัยอยู่ในหมู่บ้านอย่างน้อย 6 เดือนขึ้นไป
 - 4.3 เป็นผู้มีความประพฤติดี ชิดหลักพระพุทธศาสนา
 - 4.4 เป็นผู้ที่จะปฏิบัติตามระเบียบกองทุน
 - 4.5 มีเงินฝากสัจจะและถือหุ้นอย่างน้อย หนึ่งหุ้น แต่ต้องไม่เกินห้าหุ้นของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่มีอยู่ในกองทุน(หุ้น ๆ หนึ่งมีมูลค่าหุ้นละ 100 บาท)
5. การสมัครเข้าเป็นสมาชิก
 - 5.1 ยื่นคำขอสมัครเป็นสมาชิกได้ที่คณะกรรมการกองทุนพร้อมแนบสำเนาทะเบียนบ้านและสำเนาบัตรประจำตัวประชาชน
 - 5.2 สมัครเป็นสมาชิก ได้ทั้งเป็นบุคคล และกลุ่มหรือองค์กรชุมชน
 - 5.3 ค่าธรรมเนียมแรกเข้าเป็นบุคคล กลุ่ม หรือองค์กรชุมชนเป็นราย ๆ ละ 10 บาท และค่าสมัครเข้าเป็นสมาชิกรายละ 50 บาท เฉพาะบุคคลภายในหมู่บ้าน

6. การฟื้นฟูสภาพจากการเป็นสมาชิก

6.1 ตาย

6.2 ลาออกและได้รับอนุมัติให้ลาออกจากคณะกรรมการกองทุน

6.3 วิกลจริต จิตฟั่นเฟือน หรือถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ

6.4 ที่ประชุมใหญ่สามัญมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียงสองในสามของผู้ร่วมประชุม

6.5 จงใจฝ่าฝืนระเบียบของกองทุนหรือแสดงตนเป็นปรปักษ์หรือไม่ให้ความช่วยเหลือร่วมมือกับกองทุนไม่ว่าด้วยประการใด

6.6 จงใจปิดบังความจริงอันควรแจ้งให้ทราบในใบสมัครสมาชิก

6.7 นำทรัพย์สินของกองทุนไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ที่ได้ระบุไว้

6.8 มีลักษณะ และหรือคุณสมบัติไม่ตรงกับข้อ 4

6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การพิจารณาเงินกู้ให้กับผู้กู้นั้น คณะกรรมการจะต้องดำเนินการตามหมวด 7 ว่าด้วยการกู้ยืม เงินกู้กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

1. สมาชิกที่ประสงค์จะขอกู้เงินจะต้องจัดทำโครงการเพื่อขอกู้เงิน โดยระบุวัตถุประสงค์ในการ กู้ยืมเงินอย่างชัดเจน

2. คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้อย่างหนึ่งไม่เกินสองหมื่นบาท แต่ทั้งนี้การอนุมัติเงินกู้ต้องไม่เกินห้าหมื่นบาท

3. ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนอนุมัติเงินกู้ยืมตามคำขอทั้งหมด หรือบางส่วนให้บันทึกความเห็นในแบบคำขอกู้ยืมเงิน พร้อมทั้งส่งสำเนาแบบคำขอกู้ยืมเงินตลอดจนเงื่อนไขและรายละเอียดในการอนุมัติเงินกู้แจ้งให้ผู้ขอกู้และธนาคารรับทราบโดยเร็ว

4. ให้คณะกรรมการกองทุนกำหนดอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนเงินฝากและเงินกู้เป็นอัตราที่แน่นอน ตามความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิก

5. การกำหนดระยะคืนเงินกู้ ระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปีนับแต่วันที่ทำสัญญา

6. ในกรณีที่ผู้กู้ผิดสัญญาตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญาผู้ยืมเงินให้ผู้กู้เสียเบี้ยปรับตามจำนวน ที่ระเบียบข้อบังคับที่กองทุนกำหนดไว้อย่างแน่นอน

7. หลักการประเมินโครงการ รูปแบบการประเมินแบบชีพชีโมเดล

สตีฟเฟลปิม (อ้างใน จำเนียรสุขหลายและคณะ (บรรณาธิการ) รวมบทความทาง การประเมินโครงการ, สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544) ได้เสนอแบบจำลอง CIPP เพื่อประเมินโครงการซึ่งได้ให้ความหมายของการประเมินผลว่า “เป็นกระบวนการของการ วิเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจในทางเลือกต่างๆ ที่มีอยู่” แบบ จำลอง CIPP ประเมินด้านต่างๆ ดังนี้

1. การประเมินบริบทหรือสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation :C) เป็นการประเมิน เพื่อให้ได้มาซึ่งเหตุผลเพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยจะเน้นในด้านความ สัมพันธ์ที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ความต้องการและความจำเป็นทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การ เมือง ตลอดจนศึกษาปัญหาอุปสรรค อันจะนำไปสู่การกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ
2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น เป็นการวัด (Input Evaluation :I) เป็นการประเมินเพื่อ ความเหมาะสมของความพอเพียงของทรัพยากร อาทิ จำนวนคน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้ง เทคโนโลยีและการของการดำเนินการ โครงการ
3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation :P) เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบก พร่องของการดำเนินการ ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินการช่วงต่อ ไป มีประสิทธิภาพขึ้น โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน
4. การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation :P) เป็นการประเมินเพื่อ เปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการ ยุบ เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยน โครงการ

8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

8.1 หลักการและเหตุผล

ตามที่รัฐบาลมีนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยมี ประชญาในการสร้างจิตสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น โดยชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคตและจัด การหมู่บ้านและชุมชนให้เป็นคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง มีการเกื้อกูลผู้ด้อยโอกาสใน หมู่บ้าน และชุมชน เชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ระหว่างชุมชน ราชการ เอกชน และประชาสังคมและเป็น การกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน และเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียน ในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับกองทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้ ลดรายจ่าย และ บรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน อีกทั้งเพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบ และบริหารจัดการเงินกองทุนของประชาชนใน หมู่บ้านและชุมชนเมืองสู่การพึ่งพาตนเองอย่าง

ยั่งยืน อีกทั้งเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจรากฐานของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศในอนาคต

จากความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ได้จัดตั้งกองทุนแล้วเสร็จ และได้รับการอนุมัติให้ตั้งกองทุนรับการจัดสรรโอนเงินเข้ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแล้ว หรือชุมชนที่ยังไม่ได้รับการอนุมัติก็ตาม การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ และพัฒนา กองทุนไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน เป็นภารกิจที่ต้องมีการ ดำเนินการ สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จึงเห็นสมควรให้มีการ สนับสนุนเพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยให้ทุน การศึกษาแก่นักศึกษาเพื่อการศึกษาหลักสูตรการจัดการและการประเมินโครงการ ซึ่งเป็นหลักสูตรที่ กำหนดการศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นกิจกรรมหลักของการ ศึกษา ซึ่งจะช่วยในการบริหาร จัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมทั้งก่อให้เกิดการสร้าง งาน สร้างรายได้แก่ผู้จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่งเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจระดับล่างอีกทาง หนึ่ง และส่งเสริมให้บัณฑิตที่ต้องการพัฒนาบ้านเกิดมีโอกาสกระทำได้ อีกทั้งบัณฑิตได้มีการยก ระดับการศึกษาควบคู่กับการ ปฏิบัติงานในพื้นที่ สมควรให้สถาบันการศึกษาทั้งในส่วน ของ กระทรวงศึกษาธิการและทบวงมหาวิทยาลัย จัดทำ หลักสูตร โดยเนื้อหาหลักสูตรจะมุ่งเน้นเกี่ยวกับ การบริหารจัดการ การเงิน การบัญชี การจัดทำโครงการ การวิเคราะห์โครงการ การวิจัยและ ประเมินผลโครงการ การออกแบบผลิตภัณฑ์ และการตลาด รวมทั้งการเรียนรู้ชุมชน การประเมิน ผลและการพัฒนาชุมชนที่ใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือ และผู้จบ หลักสูตรจะได้รับ “ประกาศนียบัตร บัณฑิต” ซึ่งเป็นการประเมินบัณฑิตดังกล่าวทางหนึ่ง

8.2 วัตถุประสงค์

8.2.1 เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้ พึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน โดยกระบวนการของการศึกษานักศึกษา เพื่อเข้าไปช่วยเหลือส่งเสริมการ พัฒนาและ ติดตามประเมินผลวิจัยนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้ดำเนินการอย่างมี ประสิทธิภาพ

8.2.2 เพื่อสร้างรายได้ สร้างโอกาสสำหรับบัณฑิตว่างงาน 74,881 คน โดยเฉพาะ บัณฑิตใน หมู่บ้านชนบท

8.2.3 เพื่อสร้างศักยภาพและยกระดับการศึกษาของบัณฑิตให้มีทักษะในการบริหาร จัดการ ซึ่งเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อีกทางหนึ่ง

8.2.4 เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมทั้งข้อมูล ของหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

8.3 เป้าหมาย

8.3.1 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนจำนวน 74,881 กองทุน

8.3.2 ให้อัตราการเข้าถึงระดับฐานการศึกษา และมีศักยภาพด้านการบริหารโครงการ จำนวน 74,881 คน

8.3.3 มีรายงานผลความก้าวหน้านโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง และรายงานผลการวิจัยกองทุน รวมทั้งสิ้น 74,881 กองทุน

วงเงินค่าใช้จ่าย : 5,077,119,790 บาท

ค่าใช้จ่าย	รวม (บาท)
1. เงินสนับสนุนให้ทุนการศึกษา (จำนวน 74,881 คน x 6,360 บาท x 10 เดือน	4,762,431,600
2. การจัดทำหลักสูตร	1,095,000
3. การประชุมนิเทศบัณฑิต	115,316,740
4. การทำความเข้าใจคณาจารย์	21,750,000
5. จัดพิมพ์คู่มือ	37,071,450
6. การจัดสัมมนารายไตรมาส	9,855,000
7. การติดตามและนิเทศของคณาจารย์	129,600,000
รวมทั้งสิ้น	5,077,119,790

ตารางที่ 1 ค่าใช้จ่ายวงเงิน 5,077,119,790 บาท

พื้นที่ดำเนินการ : ทั่วประเทศ

8.4 แผนการดำเนินการ

8.4.1 ประชาสัมพันธ์โครงการและรับสมัครนักศึกษาเข้าศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการ จำนวน 74,881 คน เพื่อเข้ารับการฝึกอบรมและปฏิบัติงาน ระยะเวลา 10 เดือน (ธันวาคม 2544 - กันยายน 2545)

8.4.2 จัดทำหลักสูตร “การศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ โดยสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ร่วมกับบุคลากรจากกระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ สำนักงานสภาพัฒนาการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล กรมอาชีวศึกษา และกรมการศึกษานอกโรงเรียน ทบวงมหาวิทยาลัย โดยมหาวิทยาลัยในส่วนภูมิภาค ร่วมเตรียมการ ดังนี้

(1) เป็นหลักสูตรเชิงสหวิทยาการและบูรณาการ “Interdisciplinary and Integrated” เน้นการเรียนการสอนเชิงประเมินผลวิจัย (Research Oriented) และการศึกษาปัญหา (Problem Based Learning) เป็นหลัก

(2) เป็นการศึกษาภาคทฤษฎี ร้อยละ 20 และปฏิบัติ ร้อยละ 80 โดยเน้นการปฏิบัติภาคสนาม เพื่อศึกษาหมู่บ้านและชุมชน และฝึกปฏิบัติการวิจัยในพื้นที่

(3) จำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่า 27 หน่วยกิต ประกอบด้วย หมวดวิชาสัมพันธ์ จำนวน 6 หน่วยกิต และหมวดวิชาเฉพาะด้าน จำนวน 21 หน่วยกิต โดยผู้รับทุนจะมีเอกสารตำราเรียนรู้ด้วยตนเอง และฝึกปฏิบัติจริง อาจารย์นิเทศก์ ติดตามงานเดือนละ 4 ครั้ง 4 วัน

(4) จัดทำคู่มือปฏิบัติงานของนักศึกษาที่ได้รับทุนการศึกษา และคู่มือคณาจารย์ ทั้งการสอนภาคทฤษฎีและการนิเทศก์ภาคสนามในหมู่บ้านที่รับผิดชอบ 5 วันต่อสัปดาห์ มีอาจารย์สอนเตรียมเดือนละ 2 วัน

8.4.3 จัดตั้งคณะกรรมการอำนวยการ คณะกรรมการดำเนินการในส่วนกลางและคณะกรรมการระดับจังหวัด เพื่อทำหน้าที่ประสานและดำเนินงานให้โครงการบรรลุวัตถุประสงค์ และ เป้าหมาย โดยมีกิจกรรมดังนี้

(1) ประชุมและสัมมนาคณะกรรมการส่วนกลาง และอนุกรรมการระดับจังหวัด เพื่อรับทราบรายละเอียดโครงการ และการจัดทำแผนการปฏิบัติโครงการร่วมกัน

(2) สถาบันการศึกษาตามโครงการ กำหนดคณาจารย์ผู้สอนและคณาจารย์นิเทศก์ และทำความเข้าใจหลักสูตรร่วมกัน

(3) คัดเลือกนักศึกษาที่จะได้รับทุนการศึกษาดำเนินนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จำนวน 74,881 คน โดยเปิดโอกาสให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เป็นผู้คัดเลือกจากนักศึกษาที่ด้อยโอกาสและยากจน นักศึกษาจะได้รับทุนการศึกษาเป็นรายเดือน เดือนละ 6,360 บาท ระยะเวลา 10 เดือน และต้องจ่ายค่าเรียนเดือนละ 600 บาท โดยสถาบันการศึกษาในพื้นที่จะเป็นผู้จ่ายทุน การศึกษาให้นักศึกษาในแต่ละเดือน

(4) จัดปฐมนิเทศและฝึกอบรมนักศึกษาผู้ได้รับทุนการศึกษาให้เข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ มีความรู้ ทักษะ และสามารถอยู่กับท้องถิ่นได้ เพื่อช่วยดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนให้เกิดประสิทธิภาพ ติดตามประเมินผลนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง วิจัยผลการดำเนินงานนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และให้คำปรึกษาสมาชิกกองทุนในการจัดทำกิจกรรมโครงการและแผนการใช้จ่ายเงินกู้

(5) คณาจารย์ผู้สอนและคณาจารย์นิเทศก์ ติดตามและนิเทศก์ ช่วยเหลือนักศึกษาในพื้นที่การปฏิบัติงาน

8.4.4 นักศึกษาผู้รับทุนต้องรายงานผลการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในการปฏิบัติงานทุกราย 15 วัน รายเดือน และรายไตรมาส แก่คณาจารย์นิเทศก์ที่รับผิดชอบแต่ละพื้นที่กองทุน และให้มีการประชุมสัมมนารอบไตรมาสในระดับจังหวัดและระดับชาติ เพื่อนำปัญหามาปรับปรุงแก้ไข และรวบรวมเป็นรายงานตามนโยบายเสนอต่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เมื่อสิ้นสุดโครงการ (ครบ 1 ปี) นักศึกษาผู้รับทุนส่งรายงานการวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นรายกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมือง และผลงานวิจัยรายจังหวัด วิทยุภาค และภาพรวมของนโยบายเสนอต่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ระยะเวลาดำเนินการ : 1 ปี

แผนการเบิกจ่ายเงินเป็นรายไตรมาส

ไตรมาสที่ 1	ไตรมาสที่ 2	ไตรมาสที่ 3	ไตรมาสที่ 4	รวม
664,436,350	1,470,894,480	1,470,894,480	1,470,894,480	5,077,119,790

2.8.5 การบริหารจัดการและติดตามประเมินผล

1. ดัชนีวัดผลสำเร็จของโครงการ

- 1) จำนวนเงินกองทุน 1 ตำบลบาทยังคงอยู่
- 2) จำนวนบัณฑิตที่ว่างงาน มีรายได้
- 3) จำนวนบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรการศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต

สาขาบริหารจัดการโครงการ

4) จำนวนการรายงานผลความก้าวหน้านโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง และรายงานผลการวิจัยของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2. กลไกการติดตามประเมินผล

(1) มีคณาจารย์ติดตามประเมินผลและส่งเสริมโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นระยะๆ จากนักศึกษาที่ได้รับทุนทุก ๆ 15 วัน และ 1 เดือน เพื่อรายงานความก้าวหน้า ผลลัพธ์ ปัญหาอุปสรรคของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

(2) มีการประชุมสัมมนา 3 เดือน ของคณะกรรมการส่วนกลาง และคณะกรรมการระดับจังหวัด เพื่อนำปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นมาปรับปรุงแก้ไข และเสนอต่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

8.6 ผลประโยชน์ของโครงการ

1) บัณฑิตที่ว่างงาน จำนวน 74,881 คน จะได้รับเงินถึงร้อยละ 93.8 จากงบประมาณทั้งหมดของโครงการ เนื่องจากลักษณะของโครงการเป็นการให้ทุนฝึกอบรม โดยจ่ายเป็นเงินสดในอัตราเดือนละ 6,360 บาท จำนวนผู้รับทุน 74,881 คน ซึ่งทำให้ในแต่ละเดือนมีเม็ดเงินประมาณ 476 ล้านบาท หมุนเวียนและกระจายไปทั่วประเทศ นอกจากนั้นยังจะมีค่าบริหารจัดการ มีการสัมมนาติดตามผลโครงการเป็นระยะๆ ทุก 15 วัน 1 เดือน และ 3 เดือน ซึ่งจะทำให้มีการใช้จ่ายเงินนำไปสู่การกระตุ้นเศรษฐกิจ และเชื่อมโยงไปสู่ภาคธุรกิจการค้า บริการ และภาคประชาชน อันเป็นเศรษฐกิจฐานรากอย่างต่อเนื่องอื่นๆ อีกมาก

2) ผู้ได้รับผลประโยชน์จากโครงการ คือ ผู้สำเร็จการฝึกอบรม ซึ่งได้รับประกาศนียบัตรบัณฑิต หลักสูตรการจัดการและการประเมินโครงการ โดยใช้ชุมชนเป็นห้องเรียน มีการเรียนรู้ปฏิบัติงานและแก้ไข้ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในพื้นที่ ซึ่งจะมีประสบการณ์จริงนำไปใช้ในการทำงานต่อไป นอกจากนี้ยังมีโอกาสหางานได้ง่ายขึ้นและมีโอกาสได้รับการจ้างงานจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ หรือ อบต. และสามารถนำประกาศนียบัตรไปใช้เป็นหน่วยกิตสมทบในการศึกษาต่อระดับปริญญาโทได้

3) กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีการบริหารจัดการกองทุนที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น มีกระบวนการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการ การติดตามประเมินผลและส่งเสริมการพัฒนา นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งเป็นการสร้างเสริมกิจกรรมของนโยบายที่มีอยู่ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

9. ผลการประเมินที่เกี่ยวข้อง

ยุทธธรรม รัฐกุล เจ้าหน้าที่ฝ่ายเศรษฐกิจในประเทศ สายนโยบายการเงินธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) โดยสำรวจใจช่วงเดือน พฤศจิกายน - ธันวาคม 2544 จากการสำรวจพบว่า เงินกองทุนหมู่บ้านถูกเบิกจ่ายไปใช้ในกิจกรรมการผลิต 89.1% คิดเป็น 1.1% ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ส่วนที่เหลือ 10.9% ของเงินเบิกจ่ายแบ่งเป็น 6.5% ถูกนำไปเก็บอีก 3% นำไปเป็นค่าใช้จ่ายในครัวเรือนและให้กู้ต่อ และ 0.4% นำไปใช้เพื่อบรรเทาเหตุฉุกเฉิน การดำเนินนโยบายนี้ไม่ได้สำเร็จเพื่อแค่ได้มีการปล่อยเงินเข้าสู่ชนบทได้ครบตามเป้าหมายเท่านั้นแต่ยังคงมีวัตถุประสงค์ที่มุ่งเน้นผลทางสังคมอื่น ๆ ซึ่งเป็นผลในระยะยาวแต่เพื่อให้กองทุนหมู่บ้านประสบ

ผลสำเร็จในวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ควรมีการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องและมีการติดตามผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ (มติชนสุดสัปดาห์ 24-30 มิถุนายน 2545 หน้า 16)

ขนิษฐา กาญจนรังษินันท์ และชุติมา รัตนนิศย์ กลุ่มงานวิจัยและพัฒนากรมการพัฒนาชุมชนได้สัมภาษณ์ผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านจำนวน 570 คน ในพื้นที่ 12 อำเภอทั่วประเทศโดยการสุ่มตัวอย่างพื้นที่อย่างง่ายแบ่งเป็น 51.2% ชาย 48.8% อายุ 44 ปี จำแนกเป็นภาคกลาง 42.1% อีสาน 26.3% เหนือ 15.8% ใต้ 15.8% ผลการประเมินสถานการณ์กองทุนหมู่บ้านพบประเด็นที่น่าสนใจดังนี้คือ เงินกู้ส่วนใหญ่นำไปลงทุนกิจการการเกษตร 41.2% เลี้ยงสัตว์ 22.8% ค้าขาย 22.1% นอกนั้นก็ไปทำอุตสาหกรรมครัวเรือน 4.6% ช่าง 4% และบ้างรายก็ไปลงกิจการมากกว่า 1 อย่าง 5.3% จำนวนเงินกู้ส่วนใหญ่อยู่ในระหว่าง 10,000 – 20,000 บาท 89.6% สูงกว่า 20,000 บาท 5.8% ต่ำกว่า 10,000 บาท 4.6% ระยะเวลากู้ส่วนใหญ่ 12 เดือน วัตถุประสงค์ส่วนใหญ่กู้เพื่อการลงทุนเพิ่มในอาชีพหลัก 65.4% เพื่ออาชีพรอง 28.6% และเพื่อกิจการใหญ่ 5.3% พฤติกรรมการชำระหนี้ที่ผ่านมาในรายที่ครบกำหนดก่อนชำระแล้วพบว่า 86.6% ได้คืนตามกำหนดเวลาทุกครั้ง 12.6% คืนได้ตามกำหนดเวลาเป็นบางครั้ง 0.8% ไม่สามารถคืนตามกำหนดเวลาเลย (มติชนสุดสัปดาห์ 24-30 มิถุนายน 2545 หน้า 16)

กองทุนหมู่บ้านเป็นหนึ่งในนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาลโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนสร้างอาชีพและเสริมสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในชุมชนซึ่งเป็นการใช้จ่ายของภาครัฐอย่างรวดเร็วมีผลกระทบต่อสังคมและระบบเศรษฐกิจทั้งในการเพิ่มขึ้นของเงินลงทุนภาคเอกชนและผลกระทบต่อระบบการเงินสำหรับเงินกู้ที่เบิกจ่ายไปแล้วนี้ได้นำไปใช้ในกลุ่มขยายกิจการ 42% ของเงินที่เบิกจ่ายทั่วประเทศในกิจกรรมการผลิตที่มีอยู่เดิม นำไปใช้ในการลงทุนใหญ่ 25% ของเงินกองทุนที่เบิกจ่ายไป ในการสร้างงานหรืออาชีพใหม่ซึ่งรวม 2 กลุ่มนี้คิดเป็น 67% ทำให้ GDP ขยายตัว 0.8% ของ GDP และนำไปใช้ทดแทนแหล่งเงินกู้อื่น 33% (ประชาชาติธุรกิจ ฉบับวันที่ 17-19 มิถุนายน 2545 หน้า 4)

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ เป็นการศึกษารายกรณีเฉพาะ หมู่บ้านห้วยตะคร้อ หมู่ที่ 3 ตำบลนากลาง อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งผู้ทำสารนิพนธ์ได้เข้าไปปฏิบัติงานในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2545 ในโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง การประเมินครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบความเป็นจริง 4 ประการ ดังที่จะระบุไว้แล้วในวัตถุประสงค์ในบทที่ 1 เพราะฉะนั้นในบทที่ 3 ผู้ทำสารนิพนธ์จึงได้ทำการศึกษา 6 ด้านดังนี้

1. วิธีการประเมินโครงการ
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิธีการประเมินโครงการ

1.1 รูปแบบการประเมิน

1.1.1 การประเมินครั้งนี้ผู้ทำสารนิพนธ์อาศัยหลักการพื้นฐานของการประเมินเป็นการประเมินตามรายงานสภาพจริง หรือ เรียกว่า “Authentic Evaluation”

1.1.2 การตัดสินคุณค่า ความเด่น ความด้อย ไม่ใช่เป้าหมายสำคัญของการประเมิน แต่อาจทำในเชิงชี้แนะสำหรับตัวบ่งชี้บางตัวเท่านั้น

1.1.3 การกำหนดเกณฑ์สำหรับการตัดสินค่าของตัวบ่งชี้จะไม่กระทำไว้ล่วงหน้า แต่จะทำการเก็บข้อมูลก่อนสำหรับตัวบ่งชี้ทุกตัว แล้วจึงค่อยพิจารณาว่าควรกำหนดเกณฑ์ตัดสินค่าสำหรับตัวบ่งชี้ใดบ้างแล้วจึงค่อยพิจารณาตัดสินตามเกณฑ์นั้น ส่วนตัวบ่งชี้ที่ไม่มีการกำหนดเกณฑ์ก็เสนอผล โดยไม่มีการตัดสินค่า แต่เป็นการรายงานผลข้อมูลตามสภาพจริง

1.1.4 รูปแบบการประเมินเป็นการประเมินซึ่งตรงกับ ซิปป์โมเดล (CIPP Model : Context – Input – Process –Product) แบบจำลองซิปป์โมเดล ระบุว่า จะประเมินในด้านต่าง ๆ ซึ่งตรงตามแผนภูมิเชิงระบบที่ได้แสดงไว้ในบทที่ 1 ของสารนิพนธ์นี้

1.1.4.1 การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินสภาพทั่วไปของชุมชนหมู่บ้านห้วยตะคร้อ คำว่า “บริบท” หมายถึง สภาพแวดล้อม ซึ่งอยู่รอบ ๆ หน่วยระบบกองทุนหมู่บ้านห้วยตะคร้อ

1.1.4.2 การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการประเมินปัจจัยนำเข้าทั้งหมดของหน่วยระบบการบริหารจัดการและหน่วยระบบกิจกรรมของผู้กู้ เช่น นโยบายของรัฐบาล และ คณะกรรมการหมู่บ้าน

1.1.4.3 การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินการบวนการของทั้งสองหน่วยระบบ คือ

หน่วยระบบ A : หน่วยระบบการบริหารจัดและและน่านำส่งเสริมผู้กู้ และ

หน่วยระบบ B : หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย

1.1.4.4 การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลผลิตทั้งหมดที่เกิดขึ้นในหน่วยระบบการบริหารจัดการและและน่านำส่งเสริมผู้กู้ และหน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การประเมินโครงการครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะกรณีซึ่งตั้งอยู่ที่หมู่บ้านห้วยตะคร้อ หมู่ที่ 3 ตำบลนากลาง อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งปัจจุบันบ้านห้วยตะคร้อได้มีจำนวนครัวเรือน 72 ครอบครัวยังมีบ้าน 72 หลังคาเรือนมีประชากรทั้งหมด 452 คน แบ่งเป็น ชาย 232 คน หญิง 220 คน ซึ่งสามารถแบ่งประชากรตามวัยได้ดังนี้

1 วัน	-	3 ปีเต็ม	จำนวน	15	คน
3 ปี 1 วัน	-	6 ปีเต็ม	จำนวน	8	คน
6 ปี 1 วัน	-	12 ปีเต็ม	จำนวน	44	คน
12 ปี 1 วัน	-	14 ปีเต็ม	จำนวน	20	คน
15 ปี 1 วัน	-	18 ปีเต็ม	จำนวน	35	คน
18 ปี 1 วัน	-	50 ปีเต็ม	จำนวน	292	คน
50 ปี 1 วัน	-	60 ปีเต็ม	จำนวน	12	คน
60 ปี 1 วัน	ขึ้นไป		จำนวน	26	คน

จากการศึกษาพบว่าประชากรหมู่บ้านห้วยตะคร้อเป็นกลุ่มคนทำงานเป็นส่วนมากคิดเป็น 50 % ของคนในหมู่บ้านผู้ศึกษาได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างของที่ใช้ศึกษาทำสารนิพนธ์ดังนี้

1. กลุ่มคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านห้วยตะคร้อจำนวน 9 คน
2. กลุ่มสมาชิกกองทุนจำนวน 71 ราย แบ่งเป็นชาย 32 คน หญิง 39 คน
3. ชาวบ้านห้วยตะคร้อที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุนจำนวน 20 คน แบ่งเป็น ชาย 10 คน หญิง 10 คน

ซึ่งการเก็บข้อมูลครั้งนี้ได้รับความร่วมมือ นางศิริรัตน รัตนะ ซึ่งเป็นประธานกองทุนหมู่บ้านห้วยตะคร้อเป็นอย่างดีพร้อมด้วยสมาชิกกองทุนทุกคน ซึ่งได้ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการทำสารนิพนธ์เป็นอย่างมากเพราะเป็นข้อมูลที่หลากหลายซึ่งผู้จัดทำสารนิพนธ์ได้ทำการบันทึก พร้อมทั้งได้สังเกตจากพฤติกรรมของสมาชิกกองทุน และได้สุ่มสอบถามจากสมาชิกกองทุนห้วยตะคร้ออีกจำนวน 40 คน และยังได้รับข้อมูลเกี่ยวกับบริบทชุมชนจากผู้ใหญ่บ้านห้วยตะคร้อ นายเที่ยง รัตนวิจิตร เป็นอย่างดี

3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ

ในการกำหนดตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านห้วยตะคร้อ ผู้ทำสารนิพนธ์ได้กำหนดตัวชี้วัดตามกรอบแนวคิดทฤษฎีเชิงระบบหรือตามกรอบการประเมินแบบซิปปโมเดล (CIPP Model) ประกอบไปด้วย 2 หน่วยระบบ ดังนี้

3.1 หน่วยระบบ A หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้

- ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicator)
- ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า (Input Indicator)
- ตัวชี้วัดกระบวนการ (Process Indicator)
- ตัวชี้วัดผลผลิต (Product Indicator)

3.2 หน่วยระบบ B หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้ดูแลราย

- ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicator)
- ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า (Input Indicator)
- ตัวชี้วัดกระบวนการ (Process Indicator)
- ตัวชี้วัดผลผลิต (Product Indicator)

ตัวชี้วัดบริบทและตัวแปรที่ศึกษา

คำว่า “ตัวชี้วัด” และ “ตัวบ่งชี้” และ “ตัวแปร” มีความหมายคล้ายกันและบางครั้งสามารถใช้แทนกันได้ แต่มีความแตกต่างกันในจุดเน้น คือคำ “ตัวชี้วัด” เน้นว่าเป็นประเด็นที่จะใช้วัดระดับของสิ่งหนึ่งสิ่งใด ส่วนคำ “ตัวบ่งชี้” เน้นว่าเป็นประเด็นที่จะชี้ว่าสิ่งนั้นเป็นอย่างไร ส่วนคำว่า “ตัวแปร” เน้นว่าเป็นประเด็นที่เมื่อเก็บข้อมูลจะได้ค่าที่แปรไปสำหรับผู้ให้ ข้อมูลแต่ละรายในกลุ่มประชากรนั้น ๆ

ตัวชี้วัดบริบท หมายถึง ตัวชี้วัดสภาพแวดล้อมของหน่วยระบบ A เป็นสำคัญ

ตัวชี้วัดบริบทหน่วยระบบกองทุนหมู่บ้าน แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ

1. บริบทระดับประเทศ เช่น สภาพของดิน ,ป่าไม้ สภาพศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น บ่งชี้
อื่น ๆ ในแบบรายงาน บร.1

ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศ หรือ ตัวชี้วัดบริบทรอบนอก ประกอบไปด้วยตัวแปร
ดังต่อไปนี้

- 1.1 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
- 1.2 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ
- 1.3 สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน
- 1.4 สภาพเดือนร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน
- 1.5 บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่น บางคนเรียกว่า ความล้มเหลวของ
ท้องถิ่นชนบท
- 1.6 ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าต่างประเทศ

2. บริบทระดับท้องถิ่น เช่น สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้านห้วยตะคร้อ สภาพป่าและ
หนองน้ำ สภาพที่ดินทำกินของชาวบ้าน / ชุมชนและตัวบ่งชี้อื่น ๆ ในแบบรายงาน บร.1

ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น หรือตัวชี้วัดบริบทภายในท้องถิ่น ประกอบไปด้วย ตัว
แปรตาม บร.1 ดังต่อไปนี้

- 2.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านห้วยตะคร้อ
- 2.2 สภาพปัจจุบัน
- 2.3 ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้านห้วยตะคร้อ
- 2.4 ด้านวัฒนธรรม
- 2.5 ด้านการศึกษาของหมู่บ้าน
- 2.6 ด้านสุขภาพอนามัย

ตัวชี้วัดการประเมินโครงการโดยภาพรวมและตัวแปรที่ศึกษา

โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองโดยภาพรวมตามแนวคิดเชิงระบบ ประกอบไปด้วย 2 หน่วยระบบ ดังนี้

1. หน่วยระบบ A หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้
2. หน่วยระบบ B หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย

ดังนั้นในการกำหนดตัวชี้วัดเพื่อที่จะประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านจึงเป็นไปตามกรอบแนวคิดแบบ ซิพพ์โมเดล ซึ่งได้รายการตัวชี้วัด ดังนี้

ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ประกอบด้วยตัวชี้วัดจำนวน 4 หมวด คือ

1. ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicator)
2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วยตัวแปรดังนี้
 - 2.1 นโยบายของรัฐบาล
 - 2.2 เงิน 1 ล้านบาท
 - 2.3 คณะกรรมการกองทุน
 - 2.4 เงินที่ผู้กู้ชำระคืน
 - 2.5 ผู้สมัครขอกู้
 - 2.6 ทุนสะสมของหมู่บ้าน
 - 2.7 อื่น ๆ เช่น นักศึกษาบัณฑิตกองทุน
3. ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วยตัวแปรดังนี้
 - 3.1 การคัดเลือกผู้กู้
 - 3.2 การแนะนำวิธีทำธุรกิจ
 - 3.3 การรับชำระหนี้
 - 3.4 การทำบัญชี
 - 3.5 การช่วยเหลือตลาด
 - 3.6 อื่น ๆ เช่น บทบาทของนักศึกษาบัณฑิตกองทุน
4. ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้านดังนี้
 - 4.1 ผลโดยตรง (Immediate Result) ได้แก่ ตัวแปร
 - 4.1.1 จำนวนผู้กู้
 - 4.1.2 ยอดเงินให้กู้

4.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)

- 4.2.1 จำนวนผู้ที่กู้ได้
- 4.2.2 จำนวนทุนสะสมของหมู่บ้าน
- 4.2.3 การขยายกิจการของผู้กู้
- 4.2.4 การเกิดกิจการใหม่ ๆ ขึ้นในท้องถิ่น

4.3 ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact)

- 4.3.1 กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็ง
- 4.3.2 ท้องถิ่นมีเครือข่ายการเรียนรู้
- 4.3.3 ท้องถิ่นมีเครือข่ายการตลาด
- 4.3.4 ท้องถิ่นมีภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจ

ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย ประกอบไปด้วยตัวชี้วัดจำนวน 4 หมวด คือ

1. ตัวชี้วัดบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
 - 1.1 ความรู้ความสามารถของผู้กู้และครอบครัว
 - 1.2 ทรัพย์สินของผู้กู้และครอบครัว
 - 1.3 หนี้สินธนาคารของผู้กู้
 - 1.4 หนี้ภายนอกนอกระบบของผู้กู้
 - 1.5 อาชีพหลักของผู้กู้
 - 1.6 รายได้ของครอบครัว
 - 1.7 ประสบการณ์ในการดำเนินงาน
2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปรดังนี้
 - 2.1 เงินที่กู้มาได้
 - 2.2 เงินอื่นๆ
 - 2.3 สถานที่ และ วัสดุคิบ
 - 2.4 เทคนิควิธีทำงาน
 - 2.5 กำลังทำงาน

3. ตัวชี้วัดของกระบวนการของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
 - 3.1 การทำกิจการถูกวิธี
 - 3.2 การหาตลาดที่ดี
 - 3.3 การหาวัตถุดิบที่ดี
 - 3.4 การทำบัญชี
 - 3.5 การวิเคราะห์ประเมิน
4. ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้
 - 4.1 ผลโดยตรง (Immediate Result)
 - 4.1.1 รายได้เป็นเงิน
 - 4.1.2 ผู้รู้ได้ผลผลิตเป็นสิ่งของ
 - 4.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)
 - 4.2.1 ผู้รู้ได้ขยายกิจการ
 - 4.2.2 ผู้รู้ได้ทำกิจการด้วยเทคนิควิธีที่ดีขยันขันแข็งเนื่องมาจากการได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
 - 4.3 ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact)
 - 4.3.1 ผู้รู้มีการพึ่งตนเอง
 - 4.3.2 ผู้รู้มีศักยภาพและความเข้มแข็งในกิจการของตนเองอย่างยั่งยืน
 - 4.3.3 การกลับคืนถิ่นของประชาชน

กล่าวโดยสรุป ตัวชี้วัดการประเมินโครงการ โดยภาพรวมของหน่วยระบบ A และหน่วยระบบ B นั้น มีความเชื่อมโยงต่อกัน เช่น บัณฑิตนำเข้าของหน่วยระบบ A บางตัว ต้องพึ่งผลผลิตของหน่วยระบบ B คือ รายได้เป็นเงิน ผู้รู้แต่ละรายต้องคืนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ดังนั้นเงินที่ผู้รู้ชำระคืนเป็นตัวชี้วัดบัณฑิตนำเข้าของหน่วยระบบ A

ความสำเร็จของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้น ต้องประเมินทั้ง 2 ระบบ เพราะหน่วยระบบ A ประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับผลผลิตที่ได้จากหน่วยระบบ B กล่าวคือ ถ้าหน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้รู้ประสบความสำเร็จ เงินที่ผู้รู้ชำระคืนก็จะส่งเข้าไปเป็นบัณฑิตนำเข้าให้แก่หน่วยระบบ A มากขึ้น ในทางอ้อมคล้ายกันกับผลผลิตของหน่วยระบบ A คือ ยอดเงินกู้ที่ให้กับผู้รู้ ถ้าออกไปสู่คนดีและมากพอ หน่วยระบบ B จะประสบผลสำเร็จด้วย

4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านห้วยตะคร้อ ได้แก่ แบบรายงานต่าง ๆ (บร.) พร้อมด้วยวิธีการสังเกตความเป็นอยู่จากความเป็นจริง สัมภาษณ์จากชาวบ้านจำนวน 80% ของชาวบ้านทั้งหมด และข้อมูลมือ 2 ได้แก่ จปฐ. กชช2 ค. จากทางอำเภอ และได้ศึกษาข่าวจากหนังสือพิมพ์ ไทยรัฐ มติชน เคเลนิวิสต์ ข่าวท้องถิ่น พร้อมกันนี้ยังมีเว็บไซต์ที่ได้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแหล่งข้อมูลของทาง สถาบันราชภัฏต่าง ๆ และยังคงให้อุปกรณ์ที่ช่วยในการเก็บข้อมูลเพิ่มเติม ได้แก่ กล้องถ่ายรูป เทปบันทึกเสียง สมุดจดบันทึก และแบบเก็บข้อมูลอื่น ๆ เพิ่มเติม เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านห้วยตะคร้อมีดังนี้

- 4.1 แบบรายงาน บร.1 (แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน)
- 4.2 แบบรายงาน บร.2 (แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน)
- 4.3 แบบรายงาน บร.3 (แบบรายงานความรู้ ความเข้าใจ ทักษะชีวิตที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
- 4.4 แบบรายงาน บร.4 (แบบรายงานการปฏิบัติรายเดือน)
- 4.5 แบบรายงาน บร.5 (แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
- 4.6 แบบรายงาน บร.6 (แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
- 4.7 แบบรายงาน บร.7 (แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนเมืองในทัศนะของประชาชน)
- 4.8 แบบรายงาน บร.8 (โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์)
- 4.9 แบบรายงาน บร.9 (แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน)
- 4.10 แบบรายงาน บร.10 (แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน)
- 4.11 แบบรายงาน บร.11 (แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี)
- 4.12 แบบรายงาน บร.12 (การวิเคราะห์จัดแผนแม่บทชุมชน)

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลครั้งนี้ผู้จัดทำสารนิพนธ์ได้มีแนวทางการดำเนินงานด้านข้อมูลที่มุ่งเน้นสภาพความเป็นจริงของหมู่บ้านห้วยตะคร้อ โดยเริ่มตั้งแต่การระบุประเด็นที่ต้องการเก็บรวบรวมข้อมูล มีการจัดลำดับข้อมูลอย่างเป็นระบบ ด้วยวิธีการและหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนแน่นอนและมีการกำหนดตัวชี้วัด แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการเก็บข้อมูล สำหรับแต่ละตัวชี้วัดขึ้นอยู่กับลักษณะและธรรมชาติ

ชาติของตัวชี้วัดนั้น ๆ ทั้งตัวชี้วัดของหน่วยระบบบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้ดูแล และตัวชี้วัดของหน่วยระบบ การดำเนินงานกิจการของผู้ดูแลแต่ละราย

วิธีการที่ใช้ในการเก็บข้อมูลและการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้ ประกอบด้วยหลายวิธีซึ่ง ได้แก่

- 5.1 การสัมภาษณ์โดยใช้แบบ บร. ต่าง ๆ
- 5.2 การจัดประชุมเวทีชาวบ้าน
- 5.3 การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม
- 5.4 การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม
- 5.5 การใช้ข้อมูลมือสอง เช่น จปฐ. กชช2 ค. จากทางอำเภอ
- 5.6 การค้นหาข้อมูลจากทางเว็บไซต์ต่าง ๆ
- 5.7 การสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล
- 5.8 การใช้เครื่องมืออื่น ๆ เช่น กล้องถ่ายรูป สมุดบันทึก เทปบันทึกเสียง

หลักจากได้ทำการเก็บข้อมูลด้วยวิธีต่าง ๆ ที่กล่าวข้างต้นก็ได้พบว่าการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคลมีความหลากหลายของข้อมูล มีความคิดเห็น และคำชี้แจงไม่ตรงกันจึงได้ทำการวิเคราะห์จัดปรากฏในบทที่ 4 ต่อไป

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

- 6.1 การวิเคราะห์เชิงปริมาณ เป็นกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะของตัวเลขแล้วสรุปผลโดยใช้ค่าสถิติโดยการคิดเป็นร้อยละ ค่าความถี่ หรือค่าเฉลี่ย เพื่อที่จะนำค่าสถิติไปใช้ตอบคำถามในประเด็นที่ต้องการ
- 6.2 การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ เป็นกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะของข้อความที่เขียนบรรยายความคิดเห็นในประเด็นที่กำหนด แล้วสรุปผลโดยการประมวลความคิดเห็นเป็นข้อความบรรยายเพื่อให้เห็นภาพมากยิ่งขึ้น โดยมีการจำแนกหมวดหมู่ ประเภทของข้อมูล

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

หลังจากผู้จัดทำสารนิพนธ์ได้เก็บรวบรวมข้อมูลตามตัวชี้วัดต่าง ๆ ซึ่งประยุกต์จากรูปแบบการประเมินตามกรอบแนวคิดทฤษฎีซีพีพีโมเดล (CIPP Model) ดังกำหนดรายละเอียดไว้ในบทที่ 3 เพื่อนำมาวิเคราะห์โดยจำแนกตามวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการครั้งนี้ ผลการวิเคราะห์แบ่งได้เป็น 4 ตอนดังนี้

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน
2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม
3. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้
4. สรุปผลการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์ 4 ประการ ดังนี้
 - 4.1 เพื่อทราบว่ากองทุนหมู่บ้านห้วยตะคร้อบรรลุเป้าหมาย 5 ข้อเพียงใด
 - 4.2 เพื่อทราบว่ายังมีปัจจัยด้านบวกและด้านลบอะไรบ้างที่สนับสนุนหรือขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกองทุน
 - 4.3 เพื่อทราบว่าได้เกิดองค์การเครือข่ายของการเรียนรู้หรือไม่ จากกระบวนการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้
 - 4.4 เพื่อทราบตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน

โดยที่จะใช้หลักการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Evaluation) เป็นสำคัญ ดังนั้นสำหรับตัวชี้วัดหรือตัวแปรที่ผู้จัดทำสารนิพนธ์ไม่สามารถตั้งเกณฑ์การตัดสินค่า “ดี - เลว” ก็จะนำเสนอข้อมูลตามสภาพความเป็นจริง ส่วนตัวชี้วัดใดที่สมควรและสามารถตั้งเกณฑ์ตัดสินคุณค่าได้ ผู้จัดทำสารนิพนธ์ก็จะแสดงเกณฑ์ตัดสินนั้นอย่างชัดเจน ควบคู่ไปกับการเสนอข้อมูล และเสนอผลการตัดสินคุณค่าของตัวแปรนั้นๆ

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน

การจัดทำสารนิพนธ์ครั้งนี้ผู้จัดทำสารนิพนธ์ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับบริบทระดับประเทศซึ่งประกอบไปด้วย 2 ตอนคือ

1.1 บริบทระดับประเทศ

1.1.1 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SME)

1.1.2 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ

1.1.3 สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน

1.1.4 ความเดือนร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน

1.1.5 บรรยากาศความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท

1.1.6 ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

1.2 บริบทระดับท้องถิ่น

1.2.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านห้วยตะคร้อ

1.2.2 สภาพปัจจุบัน

1.2.3 ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน

1.2.4 ด้านวัฒนธรรม

1.2.5 การศึกษาของหมู่บ้าน

1.2.6 สุขภาพอนามัย

ซึ่งการรวบรวมข้อมูลดังกล่าวได้ค้นคว้าจากเว็บไซต์ต่าง ๆ และการสัมภาษณ์ผู้เฒ่าผู้แก่ในหมู่บ้านและสมาชิกกองทุนอีกจำนวนหนึ่งผู้จัดทำสารนิพนธ์ได้รายงานตามสภาพความเป็นจริงตามตัวชี้วัด

1.1 บริบทระดับประเทศ

1.1.1 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลาง และขนาดย่อม (SMEs)

กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมเป็นหน่วยงานหลักหน่วยงานหนึ่งที่มีหน้าที่ในการส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม(SME) ได้กำหนดนโยบายและแนวทางการส่งเสริมโดยยึดกรอบแนวทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายของรัฐบาลที่แถลงไว้ต่อรัฐสภา แผนแม่บทการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม แผนปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม และนโยบายอื่นๆที่เกี่ยวข้อง เช่น นโยบายบรรเทาปัญหาการว่างงาน/ส่งเสริมการจ้างงานภาคอุตสาหกรรม นโยบายปรับบทบาทภาคราชการ นโยบายการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี เป็นต้น

แผนแม่บทการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (ภาคอุตสาหกรรม)

สาระสำคัญ

แผนแม่บทการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (ภาคอุตสาหกรรม)

ส่วนที่ 1 บทบาทและความสำคัญของ SMEs

ส่วนที่ 2 ทิศทางและแนวคิดในการพัฒนา SMEs ภาคอุตสาหกรรม

ส่วนที่ 3 กลยุทธ์และมาตรการในการพัฒนา SMEs

ส่วนที่ 4 กลไกการบริหารแผน

ส่วนที่ 1 บทบาทและความสำคัญของ SMEs

ในปัจจุบัน ภาคธุรกิจของไทยประกอบด้วยวิสาหกิจจำนวนทั้งสิ้นประมาณ

8.5 แสน กิจการในจำนวนนี้ กว่าร้อยละ 99.7 จัดว่าเป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมกล่าวคือ มีการจ้างงานไม่เกิน 200 คนต่อกิจการ และประมาณร้อยละ 40 เป็นวิสาหกิจขนาดเล็กมากซึ่งอยู่นอกระบบ ไม่ได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายในภาคอุตสาหกรรม แรงงานประมาณกึ่งหนึ่ง และการจ้างงานใหม่ที่เกิดขึ้นหลังวิกฤตการณ์ในปี พ.ศ. 2540 ประมาณร้อยละ 60 อยู่ใน SMEs ประมาณร้อยละ 30 ของวิสาหกิจไทยซึ่งพาดพิงต่างประเทศ และอุตสาหกรรมส่งออกขนาดใหญ่ของไทยใช้วัตถุดิบแปรรูปขั้นต้นและชิ้นส่วนที่ผลิตภายในประเทศส่วนหนึ่ง การเพิ่มขีดความสามารถของ SMEs ที่เป็นผู้ผลิตเพื่อส่งออกและ SMEs ที่รับช่วงการผลิตจากผู้ส่งออก จึงเป็นกุญแจสำคัญในการพัฒนาการส่งออกของไทยและการสร้างรายได้ที่เป็นเงินตราต่างประเทศในภาพรวมนอกจากนั้น วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดเล็กที่กระจายอยู่ทั่วภูมิภาคของประเทศ เป็นทั้งผู้ซื้อผลผลิต และผู้ผลิตสินค้าและบริการสนองความต้องการของราษฎรผู้บริโภคในท้องถิ่นห่างไกล จึงเป็นกลไกสำคัญยิ่งในการกระจายรายได้และความเจริญสู่ภูมิภาค

ส่วนที่ 2 ทิศทางและแนวคิดในการพัฒนา SMEs ภาคอุตสาหกรรม

การพัฒนาและส่งเสริม SMEs ต้องสามารถแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้าง อันได้แก่ การขาดเทคโนโลยี ขาดความสามารถในการจัดการสมัยใหม่ สินค้าด้อยคุณภาพ ขาดทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพและตรงความต้องการ การกระจุกตัวอยู่ในเมืองใหญ่ อุปสรรคในการเข้าถึงแหล่งทุน เป็นต้น ในขณะที่ปัจจุบัน ปัจจัยแวดล้อม การประกอบธุรกิจของ SMEs ได้เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว อันเป็นผลจากการเปิดเสรีทางการค้าและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งทำให้ต้นทุนการสื่อสารและการกระจายสินค้าลดลงอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน ปัจจัยที่กำหนดขีดความสามารถในการแข่งขันได้เปลี่ยนจากฐานทรัพยากรธรรมชาติภายในประเทศและแรงงานที่มีค่าแรงต่ำ ไปสู่การแข่งขันเชิงคุณภาพ การนำเสนอสินค้ารูปแบบใหม่ ๆ การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและความสามารถในการใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารเหล่านั้น ไม่ว่า

SMEs จะมุ่งตลาดภายในประเทศหรือตลาดต่างประเทศ ต่างก็จำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพให้เข้าสู่มาตรฐานสากลและยกระดับผลิตภาพให้ทัดเทียมคู่แข่งชั้น รวมทั้งต้องมีความสามารถที่จะเชื่อมโยงธุรกิจในลักษณะที่เป็นนานาชาติมากขึ้น

จากข้อพิจารณาข้างต้น จึงได้กำหนดวิสัยทัศน์ของการพัฒนา SMEs ภาคอุตสาหกรรม ดังนี้

(1) วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีขีดความสามารถในการแข่งขันในระดับสากล

(2) วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของคนไทยมีความเข้มแข็ง สามารถพึ่งพาตนเอง

ได้ทั้งด้านการผลิตและการตลาดและ

(3) วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีความเชื่อมโยงกับวิสาหกิจขนาดใหญ่และเชื่อมโยงกับภาคธุรกิจต่าง ๆ ในทุกภูมิภาคอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ นำไปสู่ความสมดุลในโครงสร้างเศรษฐกิจและสังคม เป็นกลไกที่สามารถช่วยบรรเทาผลกระทบจากความผันผวนในเศรษฐกิจโลกที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

ส่วนที่ 3 กลยุทธ์และมาตรการในการพัฒนา SMEs

เพื่อบรรลุวิสัยทัศน์การพัฒนาข้างต้น จึงกำหนดกลยุทธ์และมาตรการ ประกอบด้วย 7 กลยุทธ์หลัก และ 32 มาตรการ ดังต่อไปนี้

กลยุทธ์ที่ 1 ยกระดับความสามารถด้านเทคโนโลยีและการจัดการ

มีมาตรการสำคัญที่จะต้องดำเนินการ ได้แก่

(1.1) พัฒนาและประยุกต์ระบบวินิจฉัยและให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่

สถานประกอบการให้เป็นกลไกสำคัญในการส่งเสริมและจัดความช่วยเหลือแก่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

(1.2) จัดระบบบริการที่ปรึกษาเฉพาะด้านเพื่อแก้ไขปัญหาและปรับปรุงกิจการ

(1.3) สนับสนุนและส่งเสริมการปรับปรุงกิจการให้ทันสมัย

(Modernization) และใช้ระบบ ISO และ TQM ที่เหมาะสมกับธุรกิจไทย

(1.4) สนับสนุนการยกระดับคุณภาพสินค้าของ SMEs สู่มาตรฐานสากล

(1.5) พัฒนาเครือข่ายและประสิทธิภาพของแหล่งบริการวิจัยและพัฒนา

กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาผู้ประกอบการและทรัพยากรบุคคลของ SMEs

มีมาตรการสำคัญที่จะต้องดำเนินการ ได้แก่

(2.1) บ่มเพาะและสร้างผู้ประกอบการใหม่และพัฒนาผู้ประกอบการเดิม

ให้พร้อมรับการแข่งขันในยุคโลกาภิวัตน์

(2.2) เพิ่มประสิทธิภาพและความยืดหยุ่นของระบบบริการฝึกรวมให้
สนองต่อความต้องการของบุคลากรของ SMEs

(2.3) เพิ่มประสิทธิภาพของระบบมาตรฐานฝีมือแรงงาน

(2.4) ปรับปรุงการผลิตบุคลากรในสถาบันการศึกษา

กลยุทธ์ที่ 3 สร้างและขยายโอกาสด้านการตลาดแก่ SMEs

มีมาตรการสำคัญที่จะต้องดำเนินการ ได้แก่

(3.1) ปรับปรุงระบบการจัดซื้อของรัฐ ให้เอื้อต่อ SMEs โดยเน้นการขยาย
โอกาสแก่วิสาหกิจขนาดย่อม

(3.2) ส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมรับช่วงการผลิตที่เชื่อมโยงกับวิสาหกิจ
ขนาดใหญ่ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

(3.3) เพิ่มความเข้มแข็งของกิจกรรมส่งเสริมการส่งออก

(3.4) ส่งเสริมธุรกิจการค้าชายแดน และการจัดตั้งบริษัทการค้าระหว่าง
ประเทศ

กลยุทธ์ที่ 4 เพิ่มขีดความสามารถของสถาบันการเงินและสร้างกลไกเสริมทางการเงิน
เพื่อส่งเสริม SMEs

มีมาตรการสำคัญที่จะต้องดำเนินการ ได้แก่

(4.1) ขยายและเพิ่มประสิทธิภาพระบบประกันสินเชื่อ

(4.2) พัฒนาสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐให้เป็นสถาบันการเงินเพื่อ
SMEs

(4.3) จัดตั้งกองทุนเพื่อการร่วมทุนกับ SMEs ที่เป็นยุทธศาสตร์การ
พัฒนา

(4.4) จัดตั้งกองทุนส่งเสริม SMEs เพื่อเป็นกลไกทางนโยบายในการส่งเสริม
SMEs และเป็นแหล่งทุนสนับสนุนการรวมกลุ่มของ SMEs

(4.5) เพิ่มขีดความสามารถของหน่วยงานเพื่อให้บริการปรึกษาแนะนำ
ด้านการเงินแก่ SMEs

กลยุทธ์ที่ 5 ปรับปรุงสภาพแวดล้อมของธุรกิจ

มีมาตรการสำคัญที่จะต้องดำเนินการ ได้แก่

(5.1) เร่งพัฒนาและจัดตั้งศูนย์ข้อมูลข่าวสารของ SMEs

(5.2) พัฒนากลไกในการปรับปรุงนโยบาย กฎหมายและการบริหารเพื่อ
สร้างความเป็นธรรมลดข้อเสียเปรียบของ SMEs

(5.3) ส่งเสริม SMEs ให้พร้อมเข้าสู่สังคมข่าวสาร

(5.4) ปรับปรุงประสิทธิภาพระบบการกระจายสินค้า

(5.5) ยกย่องขีดความสามารถของหน่วยงานระดับท้องถิ่นในการให้บริการแก่ SMEs และการจัดทำแผนส่งเสริม SMEs ในภูมิภาคให้มีความสอดคล้องเชื่อมโยงระหว่างธุรกิจภาคต่าง ๆ เพื่อสร้างโอกาสทางธุรกิจใหม่ ๆ

(5.6) ส่งเสริมการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมขนาดย่อม

กลยุทธ์ที่ 6 พัฒนาวิสาหกิจรายย่อยและวิสาหกิจชุมชน

มีมาตรการสำคัญที่จะต้องดำเนินการ ได้แก่

(6.1) บ่มเพาะการจัดตั้งวิสาหกิจรายย่อยและวิสาหกิจชุมชนที่เป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาในอนาคต

(6.2) ส่งเสริมการใช้องค์ความรู้และภูมิปัญญาเดิมของวิสาหกิจรายย่อยและวิสาหกิจชุมชนเพื่อสร้างโอกาสทางธุรกิจ

(6.3) ยกย่องขีดความสามารถด้านการจัดการเชิงธุรกิจและส่งเสริมให้วิสาหกิจรายย่อยสามารถเข้าสู่ระบบที่เป็นทางการได้

(6.4) ผลักดันและยกระดับความร่วมมือในกลุ่มธุรกิจ

กลยุทธ์ที่ 7 สร้างความเชื่อมโยงและพัฒนากลุ่มวิสาหกิจครบวงจร

มีมาตรการสำคัญที่จะต้องดำเนินการ ได้แก่

(7.1) ศึกษาวิจัยรูปแบบการพัฒนาอุตสาหกรรมยุทธศาสตร์ตามหลักการเกาะกลุ่มธุรกิจเพื่อประสิทธิภาพโดยรวม

(7.2) พัฒนาโครงการนำร่องเพื่อส่งเสริมการพัฒนาการเชื่อมโยงวิสาหกิจครบวงจรในแต่ภูมิภาค

(7.3) ผลักดันและสนับสนุนการรวมกลุ่มและการสร้างธุรกิจสัมพันธ์

(7.4) จัดมาตรการสนับสนุนด้านสิ่งอำนวยความสะดวก สิทธิประโยชน์ และเงินทุนเพื่อผลักดันให้เกิดการลงทุนและร่วมลงทุนดำเนินกิจการประเภทต่างรองรับธุรกิจอย่างครบวงจร

ส่วนที่ 4 กลไกการบริหารแผน

กระบวนการบริหารและจัดการเพื่อนำแผนแม่บทฯ ไปสู่การปฏิบัติ จะอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2543 โดยมีสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเป็นผู้บริหารและประสานแผนสำหรับในส่วนของแผนแม่บทการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ภาคการค้าและภาคบริการ ขณะนี้กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม

สาทรกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม กำลังจ้างศึกษา และวิเคราะห์พื้นฐาน ซึ่งคาดว่าจะแล้วเสร็จ และสามารถนำเสนอต่อสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เพื่อจัดทำเป็นนโยบาย และแผนส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ภาคการค้า และภาคบริการได้ภายใน กลางปี 2544เป็นที่คาดหมายว่าเมื่อได้มีการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ทั้ง 3 ภาค คือ ภาคอุตสาหกรรม ภาคการค้า และภาคบริการได้อย่างเสร็จสมบูรณ์ จะสามารถช่วยให้ ทิศทางการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไปในทางเดียวกัน มีการผนึกกำลังที่เข้มแข็ง มากขึ้นทั้งภาครัฐและเอกชนสามารถผลิตเพิ่มเศรษฐกิจของประเทศอันจะส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของ ประชาชนในอนาคต (<http://www.thaisme.net>)

1.1.2 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ

เศรษฐกิจโดยรวมในเดือนมิถุนายนยังขยายตัวต่อเนื่อง ในด้านการผลิต ดัชนีผล ผลิตอุตสาหกรรมขยายตัวอยู่ในเกณฑ์ดี แม้จะชะลอลงจากเดือนก่อนหน้าเล็กน้อย รายได้จากภาค เกษตรเพิ่มขึ้นต่อเนื่องทั้งจากด้านราคาและผลผลิตที่ปรับตัวดีขึ้น อุปสงค์ในประเทศขยายตัวดีต่อ เนื่องเพราะการลงทุนภาคเอกชนยังคงขยายตัวในอัตราสูง ทั้งการลงทุนในหมวดเครื่องมือเครื่อง จักรและการก่อสร้าง การอุปโภคบริโภคภาคเอกชนยังขยายตัวในเกณฑ์ดี แม้จะชะลอลงเล็กน้อย มูลค่าการนำเข้าเพิ่มขึ้นโดยเฉพาะในหมวดสินค้าคงทนและสินค้าทุน สะท้อนการขยายตัวของอุป สสงค์ในประเทศ ส่วนมูลค่าการส่งออกขยายตัวเป็นเดือนที่ 3 ติดต่อกัน ปริมาณการส่งออกสูงขึ้น มากขณะที่ราคายังคงลดลง

ภาพรวมของเศรษฐกิจในช่วงครึ่งแรกของปี 2545 ปรับตัวดีขึ้นต่อเนื่องจาก ไตรมาสที่ 4 ปี 2544 มีสัญญาณของการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจที่ชัดเจนขึ้น และในไตรมาสที่ 2 เศรษฐกิจมีแนวโน้มที่จะขยายตัวในอัตราที่สูงเช่นเดียวกับไตรมาสที่ 1 การผลิตในภาคอุตสาหกรรมเร่งตัวขึ้นและกระจายตัวในหลากหลายสาขาอุตสาหกรรมทั้งที่ผลิตเพื่อการบริโภคในประเทศ และเพื่อการส่งออก รายได้จากภาคเกษตรและภาคบริการขยายตัวอยู่ในเกณฑ์ดี ส่วนด้านอุปสงค์ การอุปโภคบริโภคภาคเอกชนขยายตัวในเกณฑ์ดีตามการเพิ่มขึ้นของรายได้ทั้งในภาคเกษตรและ นอกภาคเกษตร อัตราดอกเบี้ยที่ต่ำต่อเนื่อง และความเชื่อมั่นของผู้บริโภคที่ปรับตัวดีขึ้นตามลำดับ การลงทุนภาคเอกชนและมูลค่าการส่งออกปรับตัวดีขึ้นอย่างชัดเจนในไตรมาสที่ 2 ปริมาณการส่ง ออกขยายตัวได้ต่อเนื่องตามการฟื้นตัวของเศรษฐกิจประเทศคู่ค้า และแม้ว่าราคาของสินค้าส่งออก ยังคงลดลง แต่มีอัตราการลดที่ชะลอตัว ส่งผลให้มูลค่าการส่งออกปรับตัวดีขึ้นตามลำดับ ซึ่งการเร่ง ตัวของทั้งการลงทุนภาคเอกชนและการส่งออกมีส่วนช่วยทดแทนการชะลอตัวลงของการใช้จ่าย ภาครัฐและคาดว่าจะเป็นฐานสนับสนุนการขยายตัวของเศรษฐกิจในช่วงครึ่งหลังของปีเสถียรภาพ เศรษฐกิจทั้งภายในและภายนอกประเทศอยู่ในเกณฑ์ดีต่อเนื่อง อัตราเงินเฟ้อลดลง ภาวะการมีงาน

ทำดีขึ้น ค่าเงินบาทแข็งขึ้น ขณะที่เงินสำรองทางการเพิ่มขึ้น และภาระหนี้ต่างประเทศลดลงตามลำดับ ในภาคการเงิน ส่วนสภาพคล่องของระบบการเงินยังอยู่ในระดับสูง ส่งผลให้อัตราดอกเบี้ยตลาดเงินอยู่ในระดับต่ำ อย่างไรก็ตาม แม้เศรษฐกิจจะมีการปรับตัวดีขึ้นอย่างชัดเจนในช่วงครึ่งแรกของปี แต่ยังมีปัจจัยเสี่ยงต่อการขยายตัวของเศรษฐกิจในช่วงครึ่งหลังของปี โดยเฉพาะประเด็นความแข็งแกร่งของการฟื้นตัวของเศรษฐกิจประเทศคู่ค้าที่มีความไม่แน่นอนมากขึ้นหลังจากการปรับตัวลงอย่างมากของดัชนีในตลาดหลักทรัพย์สหรัฐฯ ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อปริมาณการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศในช่วงครึ่งหลังของปี

(http://www.bot.or.th/BOTHomepage/DataBank/Econcond/pressrel/monthly/7-31-2002-Th-i-2/pressthai_Jun02_v1.html)

1.1.3 สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน

จากสภาพแวดล้อมของประเทศไทยในปัจจุบันพบว่า มีอากาศร้อนขึ้นป่าไม้ถูกทำลายและฝนไม่ต้องตามฤดูกาล หรือ ฝนตกหนักทำให้เกิดอุทกภัย เนื่องจากป่าไม้ถูกทำลายมลพิษจากสภาพแวดล้อมมากขึ้น เช่น จังหวัดนครราชสีมาเริ่มมีปัญหาเรื่องการจราจร ทำให้เกิดมลพิษทางเสียง และหลาย ๆ จังหวัดก็กำลังประสบเช่นกัน

1.1.4 ความเดือนร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน

จากปัญหาความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน ในปัจจุบันประชาชนในชนบทมีหนี้สินมากมายสังเกตได้จากประชาชนสามารถหาที่กู้เงินได้มากเช่น ธกส. ธนาคารออมสิน และการปล่อยเงินกู้นอกระบบ ซึ่งสามารถทำได้งาน หรือแม้แต่จะเป็นการซื้อสินค้าต่าง ๆ ก็สามารถผ่อนได้มากมาย เช่น AEON ธานีทรัพย์ และอื่น ๆ ก็เป็นการสร้างหนี้ให้กับประชาชนได้เป็นอย่างดี และเมื่อกู้มาแล้วเมื่อถึงเวลาชำระคืนบ้างก็มีเงินส่งคืน หรือบ้างก็ไม่มีเงินส่งคืนก็ต้องไปกู้ยืมจากที่อื่นมาคืน ก็ทำให้เกิดหนี้สินหมุนเวียนอยู่อย่างนี้เรื่อยไป ถึงแม้ว่าปัจจุบันรัฐบาลจะได้ทุ่มเงินจำนวนมหาศาลเพื่อช่วยประชาชนให้สามารถพึ่งตนเองได้ แต่ถ้าประชาชนได้นำเงินไปใช้ในทางที่ผิดวัตถุประสงค์คือสร้างงาน สร้างรายได้ ก็กลายเป็นสร้างหนี้ให้กับประชาชนไปในตัว แต่ประชาชนก็ยินดีเพราะ ถือว่าได้มีเงินหมุนเวียน ไม่ต้องไปกู้ยืมจากที่อื่นให้ยาก

1.1.5 บรรยากาศความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท

จากสภาพความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบทซึ่งเป็นปัญหาใหญ่ที่รัฐบาลได้ให้ความสำคัญจึงได้ออกฉีดเงินจำนวนมากมาเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ดังตัวอย่างเช่น ผลผลิตทางการเกษตรของชาวบ้านเมื่อปีไหนฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาลชาวบ้านก็ไม่สามารถปลูกพืชได้ ทำให้ผลผลิตมีราคาแพง พอปีถัดไปฝนตกชาวบ้านก็ต่างคนต่างปลูกทำให้ผลผลิตมีราคาตกต่ำก็ทำให้เกษตรกรขาดทุนอีกเช่นเดิม หรือ จากปัญหาการละทิ้งถิ่นฐานบ้านเกิดไปทำงานในเมืองใหญ่ ๆ ทำให้เกิด

ปัญหาชุมชนแออัด อาชญากรรม และอื่น ๆ อีกมากมาย ingsให้คนเฒ่า คนแก่ และเด็กอยู่ที่ชนบท ทำให้อาชีพที่น่าจะมีการอนุรักษ์ไว้ก็ได้หายสาบสูญไปด้วย เช่น การทอผ้า และอื่น ๆ อีกมากมาย

1.1.6 ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าต่างประเทศ

จากค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าต่างประเทศ ในปัจจุบันได้ลดจำนวนลงเพราะได้มีการรณรงค์การใช้ของไทยมากขึ้น ทำให้สินค้าต่างประเทศลดจำนวนลง แต่ก็ยังมีกลุ่มผู้มีรายได้สูงเท่านั้นที่ยังสามารถหาซื้อได้ และเนื่องด้วยพิษเศรษฐกิจในปัจจุบัน ทำให้มีรายได้ลดลง การซื้อสินค้าจึงนิยมของถูก และนั่นก็คือสินค้าที่ผลิตในประเทศไทย และยังมีกรรมกรค์ 1 ผลิตหนึ่งตำบล เป็นการสร้างงานและสร้างรายได้ให้กับชุมชน ไทยทำไทยใช้อีกทางหนึ่งด้วย และช่วยลดภาวะการขาดดุลการค้ากับต่างประเทศได้

1.2 บริบทระดับท้องถิ่น

การจัดทำสารนิพนธ์ครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านห้วยตะคร้อ หมู่ที่ 3 ตำบลนากลาง อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งได้ข้อมูลจากคำบอกเล่าจากผู้เฒ่าในหมู่บ้านชื่อ คุณชาย ออบ ค้างสูงเนิน อายุ 70 ปี และ ผู้ใหญ่บ้าน นายเที่ยง รัตนวิจิตร พร้อมด้วยชาวบ้านอีกจำนวนหนึ่งพร้อมให้ข้อมูลเป็นอย่างดี เช่น นางทองสุข รัตนวิจิตร นางศิริรัตน์ วัชรระ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการจัดทำเป็นอย่างมาก

1.2.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านห้วยตะคร้อ

บ้านห้วยตะคร้อเป็นหมู่บ้านที่ได้ก่อตั้งขึ้นเมื่อประมาณ พ.ศ. 2425 หรือเมื่อ 120 ปีที่แล้ว โดยมี นายสาด - นางหรั่ง ค้างสูงเนิน ได้อพยพมาจากบ้านดอนมะเข็บ ห่างจากที่ตั้งประมาณ 20 กิโลเมตร สาเหตุมาจาก มีโจรปล้นหมู่บ้านเดิมบ่อยครั้ง จึงเกิดความกลัวจึงได้หาที่อยู่ใหม่ พร้อมด้วยเพื่อนบ้านอีก 3-4 ครอบครัว จึงได้เดินทางมาพบหนองน้ำขนาดใหญ่ และมีต้นตะคร้อขนาดใหญ่อยู่เป็นสภาพแวดล้อมที่ดีมากจึงได้ตั้งถิ่นฐานอยู่ ในสมัยก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 ยังไม่เกิด และยังไม่มียถนนสายมิตรภาพในปัจจุบัน จากคำบอกเล่า ถนนสายมิตรภาพเป็นถนนที่ทหารญี่ปุ่นสร้างให้ช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 นี้เอง และได้ผ่านหมู่บ้าน ห้วยตะคร้อ ด้วยทำการหมู่บ้านเริ่มเจริญเนื่องจากการคมนาคมที่สะดวก แต่เนื่องด้วยพื้นที่บ้านห้วยตะคร้อเป็นที่สูงเพียงพื้นที่หมู่บ้านเท่านั้น นอกนั้นจะเป็นทุ่งนา เป็นที่ต่ำ และมีหนองน้ำขนาดใหญ่อยู่ มีคลองกขจรรอบหมู่บ้าน ครั้นเมื่อจะต้องสร้างบ้านก็ต้องถมหนองน้ำเดิม ทำให้ปัจจุบันหนองน้ำในอดีตกเล็กลงน้อย แต่ยังคงให้เห็นสภาพอดีตอยู่บ้าง ทำให้การขยายตัวของครัวเรือนทำด้วยความลำบาก หลังจากที่มีการตั้งครอบครัวครั้งแรก 3-4 ครอบครัวแล้วโดยตั้งอยู่ห่าง ๆ กันและเมื่อได้มีลูกมีหลานก็ขยายครอบครัวออกเรื่อย ๆ แบ่งที่ให้ลูกหลานอยู่ ทำให้คนในหมู่บ้านจะมีแต่ลูกหลานกันเป็นส่วนใหญ่ และ

ได้แต่งกับชาวบ้านใกล้เคียงกันบ้างทำให้มีการขยายตัวของชุมชนออกเรื่อย ๆ แบบครอบครัวขยาย คือ เมื่อลูกได้แต่งงานก็จะสร้างบ้านใหม่ แต่ก็คงยังอยู่ใกล้ ๆ กับบ้านพ่อ – แม่นั่นเอง

1.2.2 สภาพปัจจุบัน

หมู่บ้านห้วยตะคร้อ หมู่ที่ 3 ต.นากลาง อ.สูงเนิน จ.นครราชสีมา เป็นหมู่บ้านที่ขนาดเล็ก เป็นหมู่บ้านที่อยู่ติดกับอำเภอเมืองมากการเดินทางก็สะดวกเพราะเป็นหมู่บ้านที่อยู่ติดถนนมิตรภาพ ห่างจากตัวจังหวัด 21 กิโลเมตร การคมนาคมสะดวกมีรถโดยสารผ่าน ได้แก่ รถบ้านกุดจิก – บ้านนา , บ้านนา , รถโดยสารสูงเนิน ซึ่งค่าโดยสารเพียง 10 บาทสภาพแวดล้อมเป็นทุ่งนา และคลองน้ำห้วยมาลีผ่านและไหลผ่านคลองซอย ซึ่งขุดรอบหมู่บ้าน สภาพหมู่บ้านเป็นที่โนน ล้อมรอบด้วยทุ่งนา ทำให้ขยายพื้นที่ได้ยาก ทำให้ไม่มีพื้นที่ทำการเกษตรพื้นไร่ เช่น ไร่มัน ต้องไปเช่าพื้นที่ในหมู่บ้านใกล้เคียง ห่างจากหมู่บ้านประมาณ 10 กิโลเมตร และเนื่องด้วยมีห้วยคลองมาลี ซึ่งไหลมาจาก แม่น้ำลำตะคอง ทำให้มีน้ำอุดมสมบูรณ์ตลอดทั้งปี มีคลองซอยผ่านหมู่บ้าน มีปลา

หมู่บ้านห้วยตะคร้อ หมู่ที่ 3 ตำบล นากลาง อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา
โดยมีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ	จุด	บ้านน้ำฆ่า ตำบลกุดจิก อำเภอสูงเนิน
ทิศใต้	จุด	บ้านนากลาง หมู่ 5 ตำบลนากลาง อำเภอสูงเนิน
ทิศตะวันออก	จุด	บ้านโคกกรวด ตำบลโคกกรวด อำเภอเมือง
ทิศตะวันตก	จุด	บ้านนา หมู่ 1 ตำบลนากลาง อำเภอสูงเนิน

สภาพดินของหมู่บ้านห้วยตะคร้อ ลักษณะดินเป็นดินดำ ปนทราย พื้นที่ทำนาเป็นดินที่อุ้มน้ำ สามารถปลูกข้าวได้ตลอดทั้งปี สภาพป่าไม้ของหมู่บ้านในอดีตจะมีอยู่บ้าน เป็นป่ามะพร้าวเป็นส่วนใหญ่ แต่เมื่อได้มีการขยายของครัวเรือนทำให้มีการจัดและถมที่สร้างบ้านกันหมด จะเหลือเป็นพื้นที่ป่าไม้อยู่ประมาณ 10 ไร่รอบหมู่บ้าน และจะมีพื้นที่สาธารณะอีกห่างจากหมู่บ้านประมาณ 3 กิโลเมตร จะเป็นป่าช้าของหมู่บ้าน มีเนื้อที่ประมาณ 6 ไร่ ซึ่งในพื้นที่สาธารณะจะติดกับโรงเรียนทำให้มีการสร้างสนามเด็กเล่น สนามveldเลอบอล ช่วงเย็นก็จะมีเด็กหนุ่ม – สาวในหมู่บ้าน ออกกำลังกายเป็นประจำทุกวัน

แหล่งน้ำที่สำคัญของชุมชน

แหล่งน้ำที่สำคัญของชุมชน เป็นคลองห้วยมาลี ซึ่งเป็นสาขาของแม่น้ำลำตะคอง ไหลผ่านหมู่บ้านทางทิศตะเหนือ ทำให้ได้มีการทำนาปรัง ทุกปี แต่ก็ไม่ได้ทำทุกคนเพราะ จะทำได้เฉพาะคนที่มีความติดกับคลองห้วยมาลีเท่านั้น และในหมู่บ้านก็จะมีคลองซอยรอบหมู่บ้าน ก็เป็นสาขาที่แยกมาจากคลองห้วยมาลีอีกครั้งหนึ่งก็จะมีปลาธรรมชาติมาทุกปี ทำให้ชาวบ้านได้หาปลา

กินตลอดทั้งปี และเมื่อต้องสูบน้ำไปทำการเกษตรก็จะมีรถจับปลา และมีระบบประปาหมู่บ้าน ที่ได้สร้างจากงบ อบ.ต ปี 2541

1.2.3 ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้านห้วยตะคร้อ

การประกอบอาชีพของชาวบ้านห้วยตะคร้อส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา ถึง 68 ครอบครัว ค่าขาย 8 ครอบครัว การทำนาก็จะทำในกลุ่มคนอายุ 30 ปีที่จบการศึกษาเพียง ป.4 เท่านั้น ส่วนวัยรุ่นในหมู่บ้านก็จะไปทำงานในโรงงานต่าง ๆ เช่น บริษัท ซีเกท บริษัท ซี.พี เจริญโภค - ภัณฑ์จำกัด (มหาชน) ในตัวอำเภอสูงเนิน แต่อย่างไรชาวบ้านส่วนใหญ่ก็ยังประกอบอาชีพทำนา เพราะ ในหมู่บ้านมีคลองห้วยมาลีที่ไหลผ่านมาจากแม่น้ำลำตะคอง ผ่านในเขตของหมู่บ้าน แต่ชาวบ้านส่วนใหญ่ไม่มีที่นาเป็นของตนเอง ต้องเช่านายทุนทำ เพราะ ในช่วงที่สมัย พล.อ.ชาติชาย - ชุณหะวัณ เป็นนายกรัฐมนตรี ที่ดินมีราคาแพงมาก ทำให้ชาวบ้านห้วยตะคร้อขายกันไปหมดเหลืออยู่จำนวนน้อย ทำให้เวลาถึงฤดูทำนา ชาวบ้านก็มีรายจ่ายเพิ่มขึ้น จากค่าเช่าที่นา ซึ่งอดีตเคยเป็นที่นาของตนเอง แต่เมื่อถึงฤดูทำนาปิ้ง ชาวบ้านบางส่วนก็สามารถทำนาปิ้งได้ แต่ก็ไม่ทุกครอบครัว เพราะ ที่นาไม่ติดกับคลองห้วยมาลี ทำให้สูบน้ำขึ้นมาไม่ถึง จึงไม่มีน้ำเพื่อทำนาได้ ทำให้ช่วงว่างจากการทำนา ชาวบ้านจำนวน 25 ครอบครัวที่ไปทำไร่มัน และก็มีจำนวน 8 ครอบครัวได้ประกอบอาชีพ ค่าขาย คือ การนำผักสดในหมู่บ้าน และไปซื้อจากตลาดสุรนคร ย่าโม แล้วนำไปขายที่ตลาด ตามแยกปึกก็สามารถสร้างรายได้ดีพอสมควร และ ในหมู่บ้านเองก็มีร้านค้า จำนวน 3 ร้านเป็นรายขายของชำ ก็ทำให้ชาวบ้านสะดวกในการซื้อของมากขึ้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นก็สรุปได้ว่า ระบบเศรษฐกิจของชาวบ้านห้วยตะคร้อก็ถืออยู่ในขั้นดีพอสมควร เพราะชาวบ้านเกือบ 95 % มีงานทำ ส่วนที่ยังไม่มีงานทำ คือ แม่บ้านที่สามีไปทำงานต่างประเทศ อยู่บ้านทำงานบ้านอย่างเดียว สามีจะส่งเงินมาให้ใช้ แต่หมู่บ้านนี้ไม่มีสิ่งเสพติดเข้ามาในหมู่บ้าน ทำให้ชาวบ้านอยู่กันอย่างสงบสุข แต่ก็ยังมีกลุ่มพ่อค้าที่นำสินค้ามาขายผ่อนให้กับชาวบ้านบ้างเช่น ตู้เสื้อผ้า ของใช้ ก็อยู่แบบครอบครัวชนบท สามารถหาผัก หาปลาในหมู่บ้านกินได้ ทำให้ประหยัดรายจ่ายลงได้มาก

1.2.4 ด้านวัฒนธรรม

ชาวบ้านห้วยตะคร้อทุกครอบครัวนำถือศาสนาพุทธ ทำให้ชาวบ้านมีความผูกพันกับวัดเป็นอย่างมาก วัดบ้านห้วยตะคร้อ สร้างขึ้นมาพร้อม ๆ กับบ้านห้วยตะคร้อ เมื่อก่อนเป็นกระท่อม และได้สร้างสิ่งต่าง ๆ ขึ้นมาจนเป็นวัดใหญ่ วัดหนึ่งในจังหวัดนครราชสีมา และมีประวัติ ก่อนสร้างดังนี้

1. มีการสร้างโบสถ์เมื่อ พ.ศ 2532
2. สร้างหอระฆังเมื่อ พ.ศ 2533

3. ปัดทองฝังลูกนิมิตเมื่อ พ.ศ 2539
4. สร้างศาลาเมื่อ พ.ศ 2541
5. สร้างเมรุเมื่อ พ.ศ 2541
6. สร้างศาลาพักผ่อน พ.ศ 2544

และปัจจุบันมีพระสงฆ์จำวัดอยู่ 2 รูป

1. พระอาจารย์อนันต์ จันทมโม
2. พระอุทัย (ไม่ทราบฉายา)

ประเพณี พิธีกรรม และความเชื่อ

ชาวบ้านห้วยตะคร้อ มีประเพณี พิธีกรรมที่สืบทอดกันมาในครั้งสมัยอดีต จนถึงปัจจุบัน ซึ่งมีความสำคัญทางด้านคุณค่าทางจิตใจของชาวบ้าน ซึ่งจากทำบอกล่าของผู้เฒ่าผู้แก่ของหมู่บ้าน ได้สรุปเป็นประเพณีและความเชื่อต่าง ๆ ออกเป็นเดือน ๆ ดังนี้

1. เดือน มกราคม หรือเดือนยี่ มีประเพณีทำบุญปีใหม่ ที่วัดบ้านห้วยตะคร้อ เป็นประจำทุกปี โดยชาวบ้านจะนำอาหาร หวานคาว ไปทำบุญที่วัด และเมื่อตกช่วงเย็น ก็จะมีงานเลี้ยงสังสรรค์ของครอบครัวในหมู่บ้าน เพราะว่าเป็นช่วงที่โรงงาน บริษัท หยุดกันหลายวัน ทำให้ลูกหลานคนในหมู่บ้านที่ไปทำงานต่างจังหวัดกลับมาเยี่ยมบ้าน พบพ่อ – แม่ พี่น้องทำให้เป็นช่วงที่หมู่บ้านจะมีความสุขอีกช่วงหนึ่ง

2. เดือน เมษายน หรือเดือนห้า ของคนไทย ถือเป็นว่าปีใหม่ของคนไทย มีประเพณีสงกรานต์ ถือเป็นวันสำคัญอีกวันหนึ่ง เพราะ ชาวบ้านที่ไปทำงานต่างจังหวัดจะกลับมาบ้านเพื่อมาทำบุญกับครอบครัว พิธีกรรมของชาวบ้านก็คือ พิธีรดน้ำคำหัวผู้ใหญ่ ผู้สูงอายุในหมู่บ้าน เป็นการขอพรเพื่อเป็นสิริมงคล มีการสงฆ์นำพระ นำอาหารคาวหวาน ไปทำบุญที่วัด และช่วงสาย ๆ ชาวบ้านก็นำถังน้ำใส่น้ำจันเต็มขึ้นรถบัส ออกไปสาธคนอื่นในหมู่บ้านอื่น ๆ ทำให้วัยรุ่นหนุ่มสาวได้รู้จักกันมากขึ้น วันผู้เฒ่าผู้แก่ก็อยู่วันฟังธรรม วันสงกรานต์วันจัดขึ้นวันที่ 13 – 15 เมษายน ของทุกปี

3. เดือน พฤษภาคม หรือเดือนหก เป็นประเพณีทำบุญกลางบ้านซึ่งถือปฏิบัติกันเป็นประจำทุกปี พิธีทำบุญกลางบ้านทำให้ชาวบ้านอยู่เย็นเป็นสุข สงบร่มเย็น และเป็นการร่วมจิตใจของชาวบ้านให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ก็ทำบุญกลางบ้านเป็นพิธีที่สืบทอดกันมานานประมาณ 30 กว่าปีแล้ว การทำบุญกลางบ้านมีพิธีกรรมดังนี้คือ ชาวบ้านจะกางเต็นท์ที่ถนนในหมู่บ้าน นิมนต์พระ 9 รูปมาสวด และนำอาหารหวานคาวมาเลี้ยงพระ มีสายสิญจ์ โยงไปตามบ้านเรือนทุกหลังคาเรือนในหมู่บ้าน

4. เดือน กรกฎาคม หรือเดือนแปด มีการทำบุญเข้าพรรษา ชาวบ้านโดยการนำของผู้ใหญ่บ้าน นายเที่ยง รัตนวิจิตร จะนำชาวบ้านไปทำบุญโดยการถวายเทียนพรรษา ถวายผ้าอาบน้ำฝน และเครื่องอัฐบริขารที่จำเป็นของพระสงฆ์ที่ต้องจำพรรษา 3 เดือน และเป็นการหาปัจจัยเพื่อสร้าง บูรณะวัดให้สืบต่อไป และช่วงนี้พ่อ แม่ นิยมให้ลูกหลานบวช เพื่อช่วงนี้ด้วย เพราะถือว่าจะได้บวชเป็น 1 พรรษา

5. เดือน ตุลาคม หรือ เดือน 10 มีการทำบุญสาทร คือ การที่ชาวบ้านได้นำข้าวปลาอาหาร ไปถวายวัดเป็นข้าวเหนียว เพื่อหวังว่าจะเป็นการอุทิศส่วนกุศล ไปให้กับญาติพี่น้องที่ได้ตายไปแล้ว

6. เดือน พฤศจิกายน หรือเดือน 11 มีการทำบุญเลี้ยงศาลดาปู่ ของหมู่บ้าน คือ ชาวบ้านจะนำอาหาร ไปทำบุญเลี้ยงศาลปู่ ก็จะนิมนต์พระ 9 องค์ไปสวด

นอกจากนี้ในหมู่บ้านห้วยตะคร้อยังมีสิ่งที่ชาวบ้านให้ความเคารพนับถือ และต้องประกอบพิธีทุกปีได้แก่

1. ศาลเจ้าพ่อบุญถือ

ศาลเจ้าพ่อบุญถือ สร้างไว้บริเวณวัดบ้านห้วยตะคร้อ จากคำบอกเล่า สมัยมีการทบุญที่วัดบ้านห้วยตะคร้อเมื่อและมีคนทรงชื่อ นางรูป (ไม่ทราบนามสกุล) มาเป็นร่างทรงและได้บอกชื่อว่าพ่อบุญถือ ต้องการศาลอยู่ที่วัด ทำให้ชาวบ้านได้พร้อมใจกันสร้าง ครั้งแรกก็ยกเป็นศาลเพียงตา เป็นไม้ธรรมดา และเมื่อ พ.ศ. 2541 มีชาวบ้านที่ทำงานอยู่กรุงเทพได้ขอพรให้ทำงานร่ำรวย และได้สำเร็จ ทำให้ชาวบ้านได้พร้อมใจกันสร้างศาลให้พ่อบุญถือใหม่ เป็นปูน และมั่นคง ชาวบ้านเล่าว่า เมื่อครั้งมีบุญวัดจะต้องมีการบอกกล่าวเจ้าพ่อบุญถือ คนเดินทางผ่านไปผ่านมาก็ต้องยกมือไหว้ และสามารถไปขอพรเพื่อเป็นสิริมงคลได้

2. ศาลดาปู่

ศาลดาปู่ ก็เป็นศาลที่ชาวบ้านสร้างไว้เป็นที่สถิตของเจ้าของหมู่บ้าน ค่อยปกป้องรักษาหมู่บ้านซึ่งชาวบ้านก็ทำพิธีเลี้ยงศาลดาปู่เป็นประจำทุกปี เดือน พฤศจิกายน

3. ศาลเจ้าที่เจ้าทางของหมู่บ้าน

ชื่อ พ่อขวัญเมือง พ่อบุญคุ้ม พ่อพัน พ่อพลอย ซึ่งนางทองสุข รัตนวิจิตร เล่าว่า มีคนทรงมาทำบุญที่บ้านใกล้ ๆ ก็ได้เข้าทรงก็ได้ทราบชื่อดังกล่าว และบอกว่าไม่มีที่อยู่เลขของศาลเจ้าที่เจ้าทางของหมู่บ้านโดยนำแก่นมะขามมาทำ และปีคทอง และชาวบ้านก็จะมีการประเพณีทำบุญกลางบ้าน ได้เริ่มปฏิบัติครั้งแรก พ.ศ. 2543 และได้ทำบุญกลางเดือน พฤษภาคม ของทุกปี

ซึ่งจากประเพณีที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ ชาวบ้านห้วยตะคร้อ ได้ถือร่วมกันปฏิบัติเป็นอย่างดีตลอดมา โดยการนำของผู้ใหญ่บ้าน และความร่วมมือร่วมใจของชาวบ้าน ทำให้ประเพณีนี้สืบทอดกันมาหลายชั่วอายุคนแล้ว และก็ดำเนินต่อไป

1.2.5 ด้านการศึกษา

โรงเรียนบ้านห้วยตะคร้อได้สร้างขึ้นมาเมื่อปี พ.ศ. 2518 สมัยก่อนมีอาคารเรียนไม้ 1 หลังและได้สร้างอาคารเป็นปูนต่อมา เนื่องจากหมู่บ้านห้วยตะคร้อ เป็นหมู่บ้านขนาดเล็กทำให้มีจำนวนเด็ก นักเรียนเพียง 52 คน และมีอาจารย์ 2 ท่าน โดยแยกจำนวนเด็กดังนี้

อนุบาล 1	มี	1	ห้อง
	มีเด็ก	ชาย 7 คน	หญิง 1 คน
ชั้น ป.1	มี	1	ห้อง
	มีเด็ก	ชาย 8 คน	หญิง 13 คน
ชั้น ป.3	มี	1	ห้อง
	มีเด็ก	ชาย 8 คน	หญิง 3 คน
ชั้น ป.5	มี	1	ห้อง
	มีเด็ก	ชาย 4 คน	หญิง 8 คน

และมีอาจารย์ 2 ท่าน ได้แก่

1. อาจารย์พองมาน จันทสิริพงษ์ (ครูใหญ่)
2. อาจารย์ไสว มิ่งมงคล

เหตุที่ทางโรงเรียนไม่มีเด็กนักเรียนในชั้น ป.2, ป.4 และ ป.6 เพราะว่ามีเด็กจำนวนน้อยทำให้ต้องเปิดห้องเรียน ปี เว้น ปี หมายความว่า ปีหน้าเด็กที่อยู่ ป.1 ก็จะขึ้น ป.2 ก็จะทำให้ไม่มี ป.1, ป.3 และ ป.5 ในปีต่อไป จากการคาดการณ์ว่า ถ้าโรงเรียนยังมีเด็กจำนวนน้อยเช่นนี้คงจะต้องมีการยุบโรงเรียนลง หรือไปรวมกับ โรงเรียนนากลาง แล้วโรงเรียนห้วยตะคร้อ ก็จะเป็นสาขาของโรงเรียน นากลาง

ในส่วนของผู้ใหญ่ในหมู่บ้าน ที่จบการศึกษาเพียง ป.4 หรือ ป.6 ได้มีการเรียนเพิ่มเติมคือ การเรียน ศึกษาผู้ใหญ่ (กศ.น) ที่จะทำการสอน อาทิตย์ละ 2 ครั้งต่อสัปดาห์

สรุปได้ว่าชาวบ้านยังให้ความสำคัญกับการเรียนอยู่มาก เพราะ มีชาวบ้านได้สมัครเรียนเป็นจำนวนมาก และ นอกจากเรียนหนังสือเพื่อได้วุฒิการศึกษาแล้ว ทาง อำเภอยังมีการสอนการสร้างงานให้กับชาวบ้านอีกด้วย เช่น การทำดอกไม้ การทำน้ำปลา และอีกหลายโครงการที่ดำเนินอยู่ ทำให้ชาวบ้านที่ว่างงานจากการทำงานได้มีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติมได้ตลอดเวลา และสามารถสร้างรายได้ให้กับชาวบ้านอีกทางหนึ่งแต่ก็ที่น่าเสียดายที่ผู้ปกครองยังไม่ค่อยให้ความสำคัญกับการ

เรียนของบุตรมากนักเพราะ วัยรุ่นในหมู่บ้านจบการศึกษาเพียง ม.6 สูงสุด และโดยเฉลี่ยแล้วจะเรียนเพียง ม.3 ก็จะออกหางานทำอยู่ในโรงงานในอำเภอสูงเนิน เช่น บริษัทซีเกรท

1.2.6 สุขภาพอนามัย

สุขภาพอนามัยของชาวบ้านห้วยตะคร้อจัดว่าอยู่ในขั้นดี เพราะ หมู่บ้านห้วยตะคร้อได้บรรลุสุขภาพดีถ้วนหน้าอย่างยั่งยืนแล้ว เป็นลำดับที่ 357 เมื่อวันที่ 13 เดือน ตุลาคม พ.ศ 2543 และทางหมู่บ้านยังมีกลุ่ม อสม. ที่คอยให้ความรู้แก่ชาวบ้าน โดยมีคณะกรรมการดังนี้

1. นางทองสุข	รัตนวิจิตร	ประธาน
2. นางเสนอ	ห้วยสูงเนิน	รองประธาน
3. นางทองเจือ	พูนกลาง	รองประธาน
4. นางสุภาพ	ศิริสูงเนิน	เลขานุการ
5. นางสาวเรียง	จารึกกลาง	เหรัญญิก
6. นางสุพิน	ด้วงสูงเนิน	นายทะเบียน
7. นายแฉล้ม	ด้วงสูงเนิน	ประชาสัมพันธ์
8. นางร่วม	ด้วงสูงเนิน	กรรมการ
9. นางจัน	หวังเย็นกลาง	กรรมการ
10. นางมน	รัตนวิจิตร	กรรมการ
11. นางคำมณ	จ้อยสูงเนิน	กรรมการ
12. นายสนั่น	เสาสูงเนิน	กรรมการ

ซึ่งคณะกรรมการทั้ง 12 ท่านนี้ได้ปฏิบัติหน้าที่ อสม. อย่างเต็มความสามารถโดยมีการแบ่งเขตรับผิดชอบกันอย่างชัดเจนและได้ดำเนินการปฏิบัติงานหลายด้านดังนี้ ตารางเวรปฏิบัติงานที่ สสมช.

วัน	ผู้รับผิดชอบ	กิจกรรม
อาทิตย์	ทองสุข , มน	ปฐมพยาบาล
จันทร์	ทองสุข , ร่วม	วัดความดัน
อังคาร	เสนอ , ทองเจือ	ตรวจปีศาจ
พุธ	สุภาพ , คำมณ	ซักร้านน้ำ
พฤหัสบดี	สำเร็จ , สุภาพ	จำหน่ายยา
ศุกร์	สุพิน , ร่วม	เผยแพร่ความรู้
เสาร์	แฉล้ม , จัน	ด้านสาธารณสุข

ตารางที่ 2 ตารางเวรปฏิบัติงานที่ สสมช.

โครงการให้ความรู้ทางหอกระจายข่าว

วัน	เรื่อง	ผู้รับผิดชอบ
อาทิตย์	โรคติดต่อ 8 โรค	มน , ทองสุข
จันทร์	การรณรงค์ความสะอาด	ทองสุข , ร่วม
อังคาร	การดูแลเด็ก(ฟัน , น้ำหนัก , วัคซีน	ทองเจือ , เสนอ
พุธ	อันตรายจากยาเสพติด	สุภาพ , คำมน
พฤหัสบดี	โรคไม่ติดต่อและสุขภาพจิต	สุภาพ , สำเรียง
ศุกร์	การควบคุมกำจัดขยะ	สุพิน , ร่วม
เสาร์	หลักประกันการรักษาพยาบาล	จัน , แฉล้ม

ตารางที่ 3 โครงการให้ความรู้ทางหอกระจายข่าว

จากตารางการปฏิบัติงานของคณะทำงาน อส.ม ประจำหมู่บ้าน ก็ได้รับความร่วมมือจากสถานีอนามัย นากลาง ที่คอยให้คำปรึกษา การรักษาพยาบาลเบื้องต้น และการจ่ายยาให้กับ นางทองสุข ตลอดเวลา ทำให้ชาวบ้านที่เจ็บไข้ เล็ก ๆ น้อย ๆ ก็สามารถมาหาयरับประทานเองได้จากกลุ่มมอส.ม หมู่บ้าน

สรุป

จากที่ได้กล่าวรายละเอียดของหมู่บ้านห้วยตะคร้อมาแล้วนั้น สามารถสรุปสภาพรวมของหมู่บ้านได้ว่า เป็นหมู่บ้านที่เจริญทางด้านวัตถุมาก เพราะเป็นหมู่บ้านที่ติดถนนมิตรภาพ การเดินทางสะดวกสบาย แต่ก็ยังคงความเป็นชนบท ครอบครัวยุ่แบบครอบครัวที่ใหญ่ และถือได้ว่าเป็นหมู่บ้านที่อุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ มีแม่น้ำสำหรับทำการเกษตรได้ตลอดทั้งปี มีคลองข่อยล้อมรอบหมู่บ้าน มีน้ำตลอดทั้งปี มีการปกครองระบบประชาธิปไตย มีผู้ใหญ่บ้านที่เข้มแข็ง ชาวบ้านให้ความเคารพนับถือ ชาวบ้านส่วนใหญ่มีสุขภาพอนามัยที่สมบูรณ์ อาจเนื่องมาจากไม่มีสารเสพติดในหมู่บ้าน ชาวบ้านมีความรักสามัคคีกันดีในระดับหนึ่ง จะมีแบ่งกลุ่มกันบ้าง การศึกษาโดยภาพรวมแล้วยังต่ำ เพราะ ในหมู่บ้านยังไม่มีคนจบปริญญาตรีเลย สูงสุด ม.6 เมื่อเรียนจบ ม.3 ก็ จะหางานทำบ้างคนก็แต่งงานมีครอบครัวกันเร็ว ระบบสาธารณสุขปกเอกในหมู่บ้านสะดวกสบาย มีถนนคอนกรีตตลอดหมู่บ้าน มีระบบประปาที่สะอาด มีถังขยะทั่วหมู่บ้าน และมีกลุ่มออมทรัพย์ที่เข้มแข็ง สำหรับการประกอบอาชีพ ชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา รับจ้าง และค้าขาย จะมีกลุ่มว่างานบ้างคือแม่บ้านที่สามมีไปทำงานต่างประเทศ อยู่บ้านเฉย ๆ จะหารายได้เสริมบ้างจากการส่งเสริมอาชีพจากทาง อบ.ค นากลาง เช่น การทำดอกไม้จากถุงน่อง

2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านห้วยตะคร้อ หมู่ที่ 3 ตำบลนากลาง อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมมีดังนี้

2.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้

2.1.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A พบว่า

นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จากการสัมภาษณ์และเปิดเวทีชาวบ้านบ้านห้วยตะคร้อ พบว่า ชาวบ้านประมาณ 70% มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาลดังกล่าว เพราะ ได้รับการอบรมจากทางอำเภออย่างต่อเนื่อง และมีการตีพิมพ์พร้อมทั้งได้รับการชี้แจงจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านในระยะแรก ๆ และยังมีอีก 30% ที่ยังไม่ค่อยเข้าใจ เพราะ เป็นผู้สูงอายุ และผู้ไม่รู้หนังสือ จะรับทราบจากคำบอกเล่าเท่านั้นจึงรู้บ้างไม่รู้บ้าง

เงิน 1 ล้านบาท กองทุนหมู่บ้านห้วยตะคร้อเมือง ตั้งเมื่อวันที่ 21 เดือน มิถุนายน พ.ศ 2544 ได้รับเงินโอนเมื่อวันที่ 24 เดือน ธันวาคม พ.ศ 2544 มีจำนวนสมาชิกกองทุน 71 คน 2 เงินออมและเงินทุนจากสมาชิกปัจจุบัน มี 1,630 บาท เงินกองทุน 1 ล้านบาท ปัจจุบันเหลือ 57,335.62 บาท ปล่อยให้กู้ 68 ราย ยอดเงินให้กู้รวมเป็นเงิน 943,000 บาท ดอกเบี้ยจากเงินหรือเงินบริจาคขอรวมเป็นเงิน 1,630 บาท

เลขบัญชีธนาคารกองทุนล้านบาท 06 - 4306 - 20 - 047737 - 8

เลขบัญชีธนาคารเงินสะสมของกองทุน 06 - 4306 - 20 - 047735 - 7

คณะกรรมการหมู่บ้าน กระบวนการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านห้วยตะคร้อ ได้ดำเนิน ไปด้วยความยากลำบาก อันเนื่องมาจากไม่มีผู้สมัคร ทำให้ถึงเวลาคัดเลือกจริง ๆ จึงได้มีแต่ญาติ พี่ น้องกันลงสมัคร โดยมีผู้ร่วมคัดเลือกคณะกรรมการดังนี้

ทางคณะอำเภอผู้เข้าร่วม 3 ท่าน

1. นายคำศิริ สายหงส์ ปลัดอำเภอผู้รับผิดชอบ ตำบล (หัวหน้าคณะ)
2. นายประหลาด จีบสูงเนิน ประธานเครือข่าย กรรมการพัฒนาเด็ก
3. นางถลิษา โจอทะคุ ครูศูนย์พัฒนาชุมชน (คณะทำงาน)

ผู้ใหญ่บ้าน 1 ท่าน

1. นายเที่ยง รัตนวิจิตร

อ.บ.ต

1. นายประวัติ โคชมพู

พร้อมด้วยชาวบ้านห้วยตะคร้อ เข้าร่วมประชุมจำนวน 60 กว่าหลังคาเรือน และเมื่อได้คัดเลือกด้วยวิธีลงคะแนนเสียงแล้ว ได้คณะกรรมการ 9 คนดังนี้

1. นางศิริรัตน์	วัชระ	ประธาน
2. นายสมชาย	ประสบเงิน	รองประธาน
3. นางบุญฮิ้น	เฟื่องเนิน	เหรัญญิก
4. นางรัศมี	ทอนสูงเนิน	กรรมการ
5. นางวันนา	ค้วงสูงเนิน	กรรมการ
6. นายประคอง	มณีศรี	กรรมการ
7. นายประกอบ	จ้อยสูงเนิน	กรรมการ
8. นายตำราญ	น้อมสูงเนิน	กรรมการ
9. นายสำนึก	ค้วงสูงเนิน	กรรมการ

ซึ่งจากการได้ร่วมงานกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านห้วยตะคร้อมาเป็นเวลา 8 เดือน ผู้จัดทำสารนิพนธ์พบว่า คณะกรรมการไม่ค่อยมีความสามัคคีกันเท่าที่ควร มีการแบ่งพรรคออกเป็น 3 ฝ่าย และยังมีความไม่โปร่งใสในการดำเนินงานของคณะกรรมการ เช่น การอนุมัติเงินกู้ของสมาชิก คณะกรรมการทั้ง 9 คนได้รับรายละเอียด 20,000 บาททุกคน แต่สมาชิกได้รับรายละเอียด 20,000 บาทเพียงไม่ 20 รายจาก 68 ราย และสมาชิกที่ได้รับรายละเอียด 20,000 ส่วนใหญ่เป็นญาติของคณะกรรมการเช่น สามีเป็นกรรมการได้ 20,000 บาท ภรรยาเป็นสมาชิกกองทุนก็ได้อีก 20,000 บาท ซึ่งสร้างความไม่พอใจแก่สมาชิกรายอื่น ๆ แต่ก็มิได้มีการประท้วงหรือติดตามผลแต่อย่างใด

เงินที่ผู้กู้ชำระคืน จำนวนเงินที่ปล่อยไปแล้วเป็นจำนวน 943,000 เมื่อวันที่ 10 มกราคม 2545 และ 16 มกราคม 2545 นั้นยังไม่มีการชำระคืนเพราะตามระเบียบได้กำหนดไว้ว่าเป็นการกู้รายปี จึงไม่มีสมาชิกผู้กู้รายใดชำระเงินคืนแก่คณะกรรมการกองทุน

ผู้สมัครขอู้สำหรับการสมัครสมาชิกกองทุนหมู่บ้านห้วยตะคร้อในครั้งแรกนั้นมีผู้สมัครน้อย เพราะ ชาวบ้านส่วนใหญ่ไม่ต้องการเป็นหนี้เพิ่ม และกลัวจะหาเงินคืนไม่ทันเพราะเป็นการกู้ระยะสั้นเพียง 1 ปีเท่านั้นโดยให้เหตุผลว่าประกอบอาชีพชาวนา ถ้าฝนปีนี้ไม่ตกจะนำเงินที่ไหนมาคืนให้กับกองทุนก็ต้องไปกู้ที่อื่นมาให้อีกเช่นเดิม ทำให้การสมัครครั้งแรกมีผู้สมัครเพียง 50 หลังคาเรือนจาก 73 หลังคาเรือนทำให้เงิน 1 ล้านบาทไม่เข้าหมู่บ้าน และครั้งที่ 2 ทางอำเภอแนะนำให้ 1 ครอบครัวสมัครเป็นสมาชิกเพิ่มจนครบ 71 รายได้ ซึ่งเกิดการผิดพลาด เพราะกลายเป็นว่า 1 ครอบครัวเป็นสมาชิกกองทุนถึง 2 คนคือ ทั้งสามีและภรรยา

2.1.2 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A

กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุน พบว่า ในกระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุนห้วยตะครีอนั้นมีปัญหาอยู่หลายประการ เช่น ชาวบ้านไม่ค่อยให้ความร่วมมือในการจัดเวทีประชาคมต้องจัดประชาคมถึง 3 ครั้งและเมื่อถึงเวลาสมัครมีผู้สมัครน้อยทำให้ต้องให้มีการรับสมัครเพิ่มในรอบ 2 ซึ่งต้องให้คนในครอบครัวเดียวกันมาสมัครเพิ่มให้ครบจำนวนที่ทางอำเภอกำหนดคือ 71 คนทำและเมื่อได้ทำการสมัครและได้เรียกเก็บเงินทุนสะสมก็มีผู้ต้องการสมัครเพิ่มก็ต้องทำเรื่องการสมัครอีกจนในที่สุดก็ได้จัดตั้งเรียบร้อยเมื่อวันที่ 21 มิถุนายน 2544 และได้รับเงิน 1 ล้านบาทเมื่อวันที่ 24 ธันวาคม 2545 จากการสมัครสมาชิกดังกล่าวทำให้สมาชิกบ้างรายไม่สามารถกู้ได้เพราะ เป็นคนในครอบครัวเดียวกัน

การแนะนำวิธีทำธุรกิจ อันเนื่องมาจากสมาชิกกองทุนส่วนใหญ่ 80% ประกอบอาชีพทำไร่ ทำนา จึงไม่มีการแนะนำธุรกิจใหม่ มีเพียง 20% ที่ประกอบอาชีพรับจ้างที่พอจะมีความคิดที่จะประกอบอาชีพใหม่หรืออาชีพเสริม เช่น การซื้อเสื้อผ้า มาจำหน่ายเงินผ่านให้กับชาวบ้าน ซึ่งสมาชิกก็เคยทำมาก่อนบ้างแล้ว หรือจะทำการเกษตรเช่นการเลี้ยงเป็ดบาร์เบอร์ที่ประกอบเป็นอาชีพมาก่อนแล้วเช่นกันจึงไม่ได้มีการแนะนำวิธีการทำธุรกิจแบบใหม่แต่อย่างใด

การรับชำระหนี้ กองทุนหมู่บ้านห้วยตะครีอได้ปล่อยกู้เป็นระยะเวลา 1 ปีจึงยังไม่ถึงเวลาการชำระหนี้ของสมาชิกผู้กู้ จึงยังไม่สามารถรายงานผลการชำระหนี้ได้ ผู้จัดทำสารนิพนธ์คาดว่า เมื่อถึงชำระหนี้สมาชิกจำนวน 60% สามารถหาเงินมาชำระคืนได้ตรงเวลาและอีก 40% คงต้องมีค่าผ่อนผัน เพราะ ปีนี้ผลไม่ตกตามฤดูกาล ชาวบ้านไม่ได้ทำงาน

กระบวนการทำบัญชีของกองทุน พบว่า จากที่กล่าวข้างต้นแล้วว่าคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านขาดความสามัคคีทำให้ไม่มีการประสานงาน คือ เหวี่ยงถูกได้ทำงานบ้างไม่ได้ทำงานบ้างอันเนื่องมีงานประจำ และได้เกิดการแบ่งพรรคแบ่งพวก กรรมการเหวี่ยงถูกมีงานประจำอยู่แล้วจึงไม่ค่อยมีเวลามาทำงานกองทุน เมื่อทางอำเภอเรียกนัดอบรมการทำบัญชีก็ไม่สามารถไปอบรมได้หรือส่งตัวแทนไปก็ไม่สามารถถ่ายทอดได้ ทำให้การทำบัญชีผิดพลาดมาตั้งแต่ต้นคืน ไม่มีใบเสร็จ ไม่มีหลักฐานการรับเงินจากสมาชิกเลย เป็นการเดินเก็บหรือสมาชิกรายจ่ายให้กับคณะกรรมการที่บ้าน ไม่มีการให้ใบเสร็จ และเมื่อคณะกรรมการได้รับเงินมาแล้วก็ไม่มีการทำบัญชี เช่น รายจ่ายในการถ่ายเอกสารก็ไม่มีการจัดบันทึกเอาไว้ หรือรายจ่ายอื่น ๆ ก็ไม่มีการบันทึกทำให้เกิดความยากลำบากซึ่งในปัจจุบันยังไม่มีการจัดระบบใหม่เลย

การช่วยหาค่าขาด เนื่องจากสมาชิกกองทุนหมู่บ้านห้วยตะครีอประกอบอาชีพทำไร่ ทำนาและปีนี้ไม่มีน้ำฝนที่สามารถทำนาได้มีเพียงน้ำจากกรมชลประทาน เพียงเล็กน้อยที่มีสมาชิกเพียงไม่กี่รายที่ได้ทำนา จึงไม่มีการหาค่าขาดใหม่ให้กับสมาชิก

2.1.3 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1.1 ผลโดยตรงพบว่า

(1) จำนวนผู้กู้ พบว่า สมาชิกกองทุนทั้งหมด 71 รายได้ทำเรื่องขอกู้และคณะกรรมการได้ปล่อยเงินกู้จำนวน 68 ราย เพราะมีบางส่วนไม่สามารถกู้ได้เพราะเป็นบุคคลในครอบครัวเดียวกัน และ บ้างรายยังไม่กู้ด้วยเหตุผลว่ายังไม่เคือคร่อนเรื่องเงินจึงเก็บไว้กู้ปีหน้า

(2) ยอดเงินให้กู้ พบว่า ได้ปล่อยให้กู้เป็นจำนวน 943,000 บาทและยังเหลืออยู่ในบัญชีธนาคารออมสินสาขาสูงเนินอีก 57,335.62 บาทซึ่งได้เก็บไว้เป็นเงินกู้ฉุกเฉิน

1.2 ผลกระทบโดยตรงพบว่า

(1) จำนวนผู้ที่กู้ได้ พบว่า จากจำนวนสมาชิกจำนวน 71 รายได้มีผู้ขอกู้ 68 รายและได้ทำเรื่องปล่อยเงินกู้ไปเมื่อวันที่ 10 และ 16 มกราคม 2545

(2) จำนวนทุนสะสมของหมู่บ้าน พบว่า อันที่จริงแล้วจำนวนทุนสะสมของหมู่บ้านได้มีการตกลงและร่างกฎระเบียบไว้ว่าจะทำการเก็บทุกเดือน เดือนละ 1 ครั้งแต่ปัจจุบันยังไม่มี การดำเนินงานจึงมีเงินสะสมของหมู่บ้านทั้งสิ้นจำนวน 1,630 บาท

(3) การขยายกิจการของผู้กู้ พบว่า สมาชิกกองทุนที่ประกอบอาชีพเกษตรกร ทำไร่ ก็ไม่ได้มีการนำเงินไปใช้ขยายกิจการแต่อย่างใด เพราะ มีการปล่อยเงินกู้ในเดือน มกราคม แต่ยังไม่ถึงฤดูทำนา จะมีเพียงแต่สมาชิกกองทุนที่ประกอบอาชีพค้าขาย และรับจ้าง สมาชิกที่ค้าขายก็จะนำเงินที่ได้รับมาไปซื้อสินค้ามาเพิ่มเติม หรือบ้างรายได้นำเงินไปขยายร้านเพิ่มเติม

(4) การเกิดกิจการใหม่ ๆ ขึ้นในท้องถิ่น พบว่า สมาชิกกองทุนจำนวน 2 รายได้นำเงินไปประกอบอาชีพใหม่ คือ เปิดร้านซักรีด และ เปิดตู้ซักรีดยนต์ แต่ก็ได้ไปทำในหมู่บ้านใกล้เคียง

1.3 ผลกระทบโดยอ้อม พบว่า

กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็ง พบว่า จากการศึกษาและการทำงานร่วมกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านห้วยตะครีอมาเป็นเวลา 8 เดือน ผู้จัดทำสารนิพนธ์ พบว่ากองทุนยังไม่ค่อยมีศักยภาพและความเข้มแข็งเท่าที่ควร สังกัดได้จากการดำเนินงานของคณะกรรมการและความร่วมมือของสมาชิกในการจัดการบริหาร เช่น กรรมการและญาติกรรมการได้เงินรายละ 20,000 บาทเมื่อผู้จัดทำสารนิพนธ์สอบถามจากชาวบ้านรายอื่น ๆ แล้วทราบว่าญาติกรรมการที่ได้รับเงินสูงถึง 20,000 บาทไม่ได้มีการประกอบอาชีพใดนอกจากการทำนา และฐานะทางบ้านก็ไม่ค่อยดีจึงคิดว่าเมื่อถึงกำหนดส่งคงไม่มีเงินมาคืนให้กรรมการกองทุนแน่นอน และการทำงานของคณะกรรมการมีความแตกแยกกันอย่างชัดเจน มีการเกี่ยงงานกันทำ ไม่มีความรับผิดชอบ ไม่เคยมี

การประชุมคณะกรรมการอีกเลขหลังจากได้ปล่อยเงินเสร็จเรียบร้อยแล้ว โดยภาพรวมแล้วกองทุนหมู่บ้านห้วยตะคร้อยังไม่มีความเข้มแข็งในการจัดการบริหารงานกองทุนเท่าที่ควร

ท้องถิ่นมีเครือข่ายการเรียนรู้ พบว่า การเรียนรู้เพิ่มเติมของชาวบ้าน เช่น การอบรมสร้างดอกไม้จากถุงน่อง การทำน้ำปลา และอื่น ๆ ที่ทางอำเภอได้มาแนะนำให้กับชาวบ้านก็ได้มีการติดต่อกับหมู่บ้านใกล้เคียงเช่นกัน แต่ไม่มากนัก แต่ก็ไม่ได้มีการสร้างงานขึ้นมา เพราะไม่มีการรวมกลุ่มคนในหมู่บ้าน ต่างคนต่างเรียน

ท้องถิ่นมีเครือข่ายการตลาด พบว่า ดังที่กล่าวมาแล้วว่าชาวบ้านที่ได้รับการอบรมมาแล้วไม่มีการรวมกลุ่มกันจัดตั้งเพื่อเป็นกลุ่มอาชีพ จึงไม่มีเครือข่ายการตลาดเพิ่มเติม ต่างคนต่างผลิต พอทำเป็นหรือไม่มีใครมาสนับสนุนก็เลิกทำ

2.2 ผลการประเมินหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย

2.2.1 ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B ผู้จัดทำสารนิพนธ์ได้ยกตัวอย่างของผู้กู้แต่ละรายโดยแบ่งตามอาชีพ ซึ่งพอจะสรุปได้ดังนี้

กรณีที่ 1 กลุ่มอาชีพ ทำนา

ความรู้ความสามารถของ - : จบการศึกษาในระดับ ป.3 – ป.6 หรือ ม.3

ผู้กู้และครอบครัว

ทรัพย์สินของผู้กู้และเครือญาติ : ผู้กู้ส่วนใหญ่ไม่มีที่นาเป็นของตัวเองต้องเช่า

นายทุน ทำนา จะมีที่นาเป็นของตัวเองน้อย

หนี้สินธนาคารของผู้กู้ : ผู้กู้ไม่มีหนี้สินกับธนาคารมีเพียงหนี้กองทุนหมู่บ้านนี้

หนี้นายทุนนอกระบบของผู้กู้ : จำนวน 40% มีหนี้นายทุนนอกระบบ และอีก

60% ไม่มีหนี้นายทุนนอกระบบ

อาชีพหลักของผู้กู้ : ทำนา และรับจ้างเป็นอาชีพเสริม

รายได้ของครอบครัว : ประมาณเดือนละ 5,000 บาท

ประสบการณ์ในการดำเนินกิจการ : มีประสบการณ์ในการทำนามาแล้วเพราะเป็นอาชีพหลักของครอบครัว

กรณีที่ 2 กลุ่มอาชีพ ค้าขาย

ความรู้ความสามารถของ - : จบการศึกษา ป.6 และกำลังศึกษา กศน. ในระดับ

ผู้กู้และครอบครัว ม.3

ทรัพย์สินของผู้กู้และเครือญาติ : จำนวน 3 หลังคาเรือนมีรถกระบะ และมีที่นา

เป็นของตนเอง

หนี้สินธนาคารของผู้กู้ : ผู้กู้ไม่มีหนี้สินกับธนาคารมีเพียงหนี้กองทุนจำนวน
20,000 บาทเท่านั้น

หนี้ยูนิตนอกระบบของผู้กู้ : ไม่มีหนี้ยูนิตนอกระบบ

อาชีพหลักของผู้กู้ : ค้าขายที่ตลาด และ 3 รายเปิดร้านของชำ

รายได้ของครอบครัว : ประมาณเดือนละ 10,000 บาท

ประสบการณ์ในการดำเนินการ : เคยมีมาแล้วและได้นำสินค้าอย่างอื่นมาจำหน่าย

กรณีที่ 2 กลุ่มอาชีพ รับจ้าง

ความรู้ความสามารถของ - : จบการศึกษา ป.6 และกำลังศึกษา กศน. ในระดับ
ผู้กู้และครอบครัว ม.3

ทรัพย์สินของผู้กู้และครอบครัว : ผู้กู้มีบ้านและที่ดินเป็นของตนเอง

หนี้สินธนาคารของผู้กู้ : จำนวน 15 รายเป็นหนี้ ธกส. รายละ 10,000 บาท
และหนี้กองทุนอีกรายละ 10,000 - 20,000 บาท

หนี้ยูนิตนอกระบบของผู้กู้ : มีหนี้ยูนิตนอกระบบจำนวน 10 ราย

อาชีพหลักของผู้กู้ : พนักงานบริษัทต่าง ๆ เช่น ซีเกท อู๋ซีจี ปิมน้ำมัน

รายได้ของครอบครัว : ประมาณเดือนละ 8,000 บาท

ประสบการณ์ในการดำเนินกิจการ : เคยมีมาแล้วประมาณ 5 - 10 ปี

2.2.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B

กรณีที่ 1 กลุ่มอาชีพ ทำนา

เงินที่กู้มาได้ : ได้รับเงินกู้จำนวน 10,000 - 20,000 บาท

เงินอื่น ๆ : รับจ้างทั่วไป เช่น รับจ้างเกี่ยวข้าว

สถานที่และวัตถุดิบ : ทุ่งนา หมู่บ้านห้วยตะคร้อ และน้ำจากธรรมชาติ
บางส่วนได้รับจากลำน้ำลำตะคลอง

เทคนิควิธีทำงาน : ทำนาโดยยังอาศัยระบบธรรมชาติ

กำลังทำงาน : สมาชิกในครอบครัวช่วยกันทำ

กรณีที่ 2 กลุ่มอาชีพ ค้าขาย

เงินที่กู้มาได้ : กลุ่มอาชีพค้าขายได้รับเงินกู้จำนวนรายละ 15,000 - 20,000 บาท

เงินอื่น ๆ : ทำนาและทำไร่เป็นอาชีพเสริม

สถานที่และวัตถุดิบ : ตลาดสดสามแยกปึก และ ที่บ้านห้วยตะคร้อ ซื่อผักที่ตลาด
ย่าโม

เทคนิควิธีทำงาน : อาศัยความขยันเพราะต้องตื่นเวลา 03.00 ทำงานเป็นครอบครัว
กำลังทำงาน : สามีภรรยา และ คนในครอบครัว

กรณีที่ 3 กลุ่มอาชีพ รับจ้าง

เงินที่กู้มาได้ : กลุ่มอาชีพได้รับเงินกู้จำนวน 8,000 - 20,000 บาท

เงินอื่นๆ : นำสินค้าไปขายเป็นเงินก้อนให้กับเพื่อนร่วมงาน เช่น แผ่น C

สถานที่และวัตถุดิบ : บริษัทซีเกท อูซีจี และอื่นๆ

เทคนิควิธีทำงาน : ทำงานตามคำสั่งของผู้บริหาร

กำลังทำงาน : ทำงานหยุดวันอาทิตย์

2.2.3 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B พบว่า

(1) การทำกิจการกู้ยืมของผู้กู้

กลุ่มอาชีพทำนา

กลุ่มอาชีพทำนามีผู้กู้จำนวนทั้งสิ้น 43 รายเป็นเงิน 568,000 บาท

กลุ่มอาชีพทำนายังคงต้องอาศัยวิธีแบบดั้งเดิมคือต้องอาศัยน้ำตามธรรมชาติแต่ได้นำเทคโนโลยีมาใช้เพิ่มเติมบ้างแต่ในปีนั้นฝนไม่ตกตามฤดูกาลทำให้ชาวนายังไม่ได้ ทำนาอาศัยเพียงน้ำจากลำน้ำลำตะคลอง

กลุ่มอาชีพค้าขาย

กลุ่มอาชีพค้าขายมีผู้กู้เพื่อการค้าจำนวนทั้งสิ้นจำนวน 22 ราย

เป็นเงิน 345,000 บาท โดยมีผู้กู้เปิดร้านของชำจำนวน 3 รายได้ดำเนินกิจการไปตามปกติคือซื้อมาขายไป และอีกจำนวน 19 รายเป็นผู้กู้ที่เพื่อทำการใหม่ เช่น เปิดร้านขายกล้วยเคี้ยว ลูกชิ้น และนำเสื้อผ้า ของแห้งต่าง ๆ มาขายในหมู่บ้าน ซึ่งผลการดำเนินงานของผู้กู้จำนวน 19 รายได้ปฏิบัติงานจริงเพียง 3 รายเท่านั้นที่เหลือได้นำเงินไปใช้ในทางอื่น ๆ หมด เช่น การซื้อโทรศัพท์มือถือ ที่วี หรือนำเงินไปใช้หนี้ในระบบ หนี้รกส.

กลุ่มอาชีพรับจ้าง

กลุ่มอาชีพรับจ้างผู้กู้ทั้งหมดมีงานประจำอยู่ตามโรงงานต่าง ๆ เช่น ซีเกท โรงเชือด อูซีจี และอื่น ๆ แต่ผู้กู้ได้ทำเรื่องขอกู้เพื่อทำนา และค้าขาย ซึ่งจากการปฏิบัติงานบ่งชี้ถึงกองทุนพบว่า กลุ่มอาชีพรับจ้างกู้เงินเพื่อไปใช้หนี้และซื้อสินค้ามากกว่าที่จะนำไปทำการเกษตร เพราะ มีงานประจำอยู่แล้ว และมีจำนวน 5 รายที่ได้นำเงินกู้ไปซื้อสินค้ามาให้เพื่อนร่วมงานซื้อเป็นเงินก้อนซึ่งปัจจุบันก็ยังคงดำเนินกิจการอยู่

(2) การหาตลาดที่ดี

กลุ่มอาชีพทำนา

กลุ่มอาชีพทำนายังคงมีการขายสินค้าโดยผ่านนายทุนเช่น โรงสี ลานมันต่าง ๆ ยังไม่มีการร่วมกลุ่มเพื่อการขายสินค้า

กลุ่มอาชีพค้าขาย

กลุ่มอาชีพค้าขายร้านของชำในหมู่บ้านยังคงมีการขายที่ดีเพราะหมู่บ้านห้วยตะคร้อมีจำนวนหลังคาเรือนทั้งหมด 71 หลังคาเรือนซึ่งที่จริงแล้วไม่เพียงพอต่อความต้องการของลูกค้าส่วนผู้ถูรายใหม่จำนวน 19 รายที่ต้องการทำกิจการเป็นของตนเองก็คงยังคงมองตลาดในหมู่บ้านและตลาดสดตามแยกปึกซึ่งเปิดตลาดที่ใหญ่พอสมควรแต่ก็มีผู้ปฏิบัติจริงเพียง 3 รายเท่านั้น

กลุ่มอาชีพรับจ้าง

กลุ่มอาชีพรับจ้างยังคงทำงานเป็นพนักงานประจำตามปกติ และมีผู้จำนวน 1 รายที่ได้ออกมาเปิดกิจการเป็นของตนเอง คือ ร้านซ่อมรถยนต์ในหมู่บ้านใกล้เคียงซึ่งยังเป็นตลาดที่ใหญ่ ยังเป็นความต้องการของลูกค้าอยู่มาก

(3) การหาวัตถุดิบที่ดี

กลุ่มอาชีพทำนา

กลุ่มอาชีพทำนาได้นำปุ๋ยและพันธุ์พืชที่ดีมาปลูกเพื่อให้ขายได้ราคาแต่ดังที่กล่าวข้างต้นแล้วยังคงอาศัยธรรมชาติอยู่มาก

กลุ่มอาชีพค้าขาย

กลุ่มอาชีพค้าขายได้มีการนำสินค้าจากร้านขายส่งมาจำหน่ายทำให้ได้ราคาถูกหรือบ้างครั้งก็มีรถมาจำหน่ายให้กับร้านขายของชำในหมู่บ้านหรือการนำสินค้ามาให้เพื่อนบ้านซื้อแบบเงินผ่อนก็ได้้นำสินค้าจากร้านขายส่งทำให้ได้ราคาถูก

กลุ่มอาชีพรับจ้าง

ไม่มีการหาวัตถุดิบ เพราะ ยังคงเป็นพนักงานบริษัทต่อไปมีเพียง 1 รายที่เปิดอู่ซ่อมรถยนต์ ซึ่งมีการติดต่อรับสินค้าจากร้านขายอะไหล่เพื่อนำมาจำหน่าย

(4) การทำบัญชี

กลุ่มอาชีพทำนา

กลุ่มอาชีพทำนาซึ่งจบการศึกษาเพียง ป.3 – ม.3 จึงไม่มีการทำบัญชีมีเพียงการจดบันทึกไว้เพื่อเตือนความจำ เช่น ซื้อปุ๋ยเท่าไร ค่าน้ำมัน ค่าแรง หรือค่าเมล็ดพืช และขายได้เป็นจำนวนเงินเท่าไร เท่านั้นยังไม่มีการทำบัญชีที่เป็นระบบมากนัก

กลุ่มอาชีพค้าขาย

กลุ่มอาชีพค้าขายร้านขายของชำในหมู่บ้านจำนวน 3 รายยังไม่มีการทำบัญชีเพราะว่าเป็นกิจการของครอบครัวเงินก็จะจะเป็นเงินหมุนซื้อมาขายไปจึงไม่มีการทำบัญชี

กลุ่มอาชีพรับจ้าง

กลุ่มอาชีพรับจ้างยังคงไม่มีการทำบัญชีเสียเป็นส่วนใหญ่มีเพียง 30% เท่านั้นที่มีการจัดบันทึกไว้บ้างเพื่อเตือนความจำเท่านั้น

(5) การวิเคราะห์ประเมิน

กลุ่มอาชีพทำนา

กลุ่มอาชีพทำนายังไม่มีมีการประเมินมีเพียงการคาดเดาเช่น ถ้าปีนี้ฝนดีลงทุนค่าใช้จ่ายไปเท่าไร และขายข้าวได้เป็นเงินจำนวนเงินเท่าไรถ้าขายได้มากกว่าเงินลงทุนก็แสดงว่าปีนี้ได้กำไร

กลุ่มอาชีพค้าขาย

กลุ่มอาชีพค้าขายจากที่กล่าวข้างต้นแล้วว่าเป็นกิจการภายในครอบครัวจึงไม่ได้มีการติดตามประเมินผลเท่าไรนักอันเนื่องมาจากการดำเนิน กิจการแบบซื้อมาขายไปเป็นเงินหมุนภายในครอบครัว

กลุ่มอาชีพรับจ้าง

กลุ่มอาชีพรับจ้างยังไม่มีมีการประเมินใด ๆ ทั้งสิ้น เพราะ ผู้ถูกก็ได้ไปทำงานตามปกติเงินที่ถูกก็ได้นำไปใช้ในทางอื่นหมด

2.2.4 ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ด้านดังนี้

2.2.4.1 ผลโดยตรง

(1) รายได้เป็นเงิน

กลุ่มอาชีพทำนา

กลุ่มอาชีพทำนา ยังไม่ปรากฏรายได้เป็นเงิน เพราะ ยังไม่ถึงฤดูทำนา และในปีที่ประสบปัญหาฝนแล้ง และจากการปล่อยเงินกู้ของกองทุนหมู่บ้านห้วยตะคร้อ ซึ่งได้มีการอนุมัติปล่อยเงินกู้ในเดือนมกราคม 2545 ซึ่งยังไม่มีการทำนาทำให้ชาวบ้านได้นำเงินไปใช้ในทางอื่น ๆ ก่อเช่น การซื้อหนี้ ธกส. การซื้อสินค้า หรือใช้หนี้ในระบบ ทำให้ในช่วง 8 เดือนของการดำเนินกิจกรรมกองทุนหมู่บ้านห้วยตะคร้อผู้ถูกกลุ่มอาชีพทำนาจึงยังไม่ปรากฏรายได้ในรูปของตัวเงินเท่าไรนัก

กลุ่มอาชีพค้าขาย

กลุ่มอาชีพค้าขายจากการดำเนินกิจการของกลุ่มค้าขายผู้กู้จำนวน 3 รายที่มีร้านขายของชำก็ได้ผลกำไรกลับมาบ้างแต่เนื่องด้วยเป็นการดำเนินธุรกิจแบบครอบครัวซื้อมาขายไปเป็นเงินทุนหมุนเวียนในครอบครัวส่วนผู้กู้อีก 19 รายที่ได้กู้เพื่อทำการค้าก็มีเพียง 3 รายเท่านั้นที่ดำเนินกิจการอยู่ส่วนที่เหลือก็ได้้นำเงินไปใช้ในทางอื่น ๆ หมด

กลุ่มอาชีพรับจ้าง

กลุ่มอาชีพรับจ้างจากการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านมาเป็นเวลา 8 เดือนพบว่ากลุ่มอาชีพรับจ้างก็ยังคงเป็นลูกจ้างต่อไปส่วนเงินที่ได้รับอนุมัติมาก็ได้นำเงินไปใช้ในทางอื่น หมด และมีเพียง 3 รายเท่านั้นที่ได้นำเงินไปซื้อสินค้าให้กับเพื่อนร่วมงานซื้อแบบผ่อน ซึ่งพอจะเห็นเงินมาบ้างโดยเป็นกิจการแบบซื้อมาขายไป

(2) ผู้กู้ได้ผลผลิตเป็นสังของ

กลุ่มอาชีพทำนา

กลุ่มอาชีพทำนาจากที่กล่าวข้างต้นแล้วว่าผู้กู้ได้รับเงินไม่ตรงกับฤดูทำนาจึงได้นำเงินไปซื้อของอื่น ๆ เช่น ทีวี โทรศัพท์มือถือ หรือการใช้นั้นนอกระบบและอื่น ๆ อีกมากมาย แต่ก็ได้มีการซื้อปุ๋ย และยาไว้เพื่อการทำนาเช่นกัน

กลุ่มอาชีพค้าขาย

กลุ่มอาชีพค้าขายเนื่องจากการค้าขายเป็นเงินหมุนเวียนทำให้การดำเนินกิจการและได้นำเงินไปซื้อเพิ่มเติมภายในร้าน หรือนำเงินไปซื้อสังของเครื่องใช้ต่าง ๆ เช่น พัดลม ทีวี โทรศัพท์มือถือ

กลุ่มอาชีพรับจ้าง

กลุ่มอาชีพรับจ้างได้นำเงินที่ได้รับอนุมัติมาใช้ในการซื้อสังค้าต่าง ๆ เช่น โทรศัพท์มือถือ หรือ การนำเงินไปใช้นั้นนอกระบบ หรือ หนี้ ธกส.

2.2.4.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)

(1) ผู้กู้ได้ขยายกิจการ

กลุ่มอาชีพทำนา

กลุ่มอาชีพทำนายังคงไม่มีการขยายกิจการใด ๆ ทั้งสิ้น เพราะชาวบ้านส่วนใหญ่บอกว่า เงินที่ได้รับอนุมัติมาน้อยเกินไปที่จะซื้อที่นาได้ และระยะเวลาการคืนเงินเร็วเกินไป เพราะถ้าปีนี้ฝนไม่ตกก็ไม่มีน้ำทำนาแล้วจะนำเงินที่ไหนดมาคืนให้กับกองทุนทำให้ชาวบ้านส่วนใหญ่จึงยังไม่กล้าที่จะลงทุน และมีจำนวนผู้กู้ 2 รายซึ่งประกอบอาชีพเลี้ยงเป็ดบาร์เบอร์ ได้มีการขยายกิจการโดยการซื้อลูกเป็ดมาเลี้ยงเพิ่มเติม

กลุ่มอาชีพค้าขาย

กลุ่มอาชีพค้าขายร้านขายของชำในหมู่บ้านจำนวน 2 รายได้มีการต่อเติมร้าน และทั้ง 3 ร้านได้มีการซื้อสินค้ามาเพิ่ม ส่วนผู้กู้อื่น ๆ ที่เพิ่งเริ่มทำกิจการ เช่น การซื้อสินค้ามาจำหน่ายเป็นเงินผ่อนในหมู่บ้านหรือขายเร่ตามหมู่บ้านอื่นยัง ไม่มีการขยายกิจการแต่อย่างใด

กลุ่มอาชีพรับจ้าง

กลุ่มอาชีพรับจ้างมีผู้จ้างจำนวน 1 รายได้ลาออกจากอู่ซ่อมรถยนต์มาเปิดกิจการเป็นของตนเอง ส่วนผู้กู้อื่น ๆ ที่ประกอบอาชีพรับจ้างอยู่ตามโรงงานต่าง ๆ ก็มีได้มีการขยายกิจการเพิ่มเติมแต่อย่างใด

(3) ผู้กู้อื่น ๆ ได้ทำกิจการด้วยเทคนิควิธีที่ศึกษามาจาก ได้ศึกษาค้นคว้า ด้วย ตนเอง

กลุ่มอาชีพทำนา

กลุ่มอาชีพทำนายังคงใช้วิธีดั้งเดิมในการทำนา แต่ก็ได้มีการนำเครื่องจักรเข้ามาช่วยบ้าง แต่โดยภาพรวมแล้วยัง ไม่มีการนำเทคนิคใหม่ ๆ เข้ามาใช้จะมีกลุ่มเลี้ยงเป็ดบาร์เบอร์จำนวน 2 รายได้มีการศึกษาวิธีการเลี้ยงเพิ่มเติมหลังจากที่ได้ทำการเลี้ยงมาบ้างแล้ว เช่น การเลี้ยงฟอส – แม่พันธุ์เป็ดและเพาะพันธุ์ลูกเป็ดเพื่อจำหน่าย

กลุ่มอาชีพค้าขาย

ผู้กู้อื่น ๆ ยังคงดำเนินกิจการ ไปตามปกติ คือ ซื้อมาขายไปในลักษณะของร้านของชำทั่ว ๆ ไป

กลุ่มอาชีพรับจ้าง

ผู้กู้อื่น ๆ ยังคงประกอบอาชีพรับจ้างตามโรงงาน ไปตามปกติมีผู้จ้างจำนวน 2 รายที่ได้นำสินค้าไปใช้เพื่อนร่วมงานซื้อผ่อน เช่น นางอุไรวรรณ ดั่งสูงเนิน พนักงานบริษัทซีเกท ได้นำเงินที่ได้อบรมญาติมาไปซื้อทองคำให้เพื่อนร่วมงานซื้อเป็นเงินผ่อนแล้วเก็บเงินเป็นงวด ๆ ส่วนผู้กู้อื่น ๆ ยัง ไม่มีการดำเนินกิจการใด ๆ เพิ่มเติม

2.2.4.3 ผลกระทบโดยอ้อม

(1) ผู้กู้มีการพึ่งตนเอง

กลุ่มอาชีพทำนา

กลุ่มอาชีพทำนายังคงต้องมีการพึ่งตนเองตามธรรมชาติแต่เงินกองทุนที่ชาวนาได้รับอนุมัติมายังคงไม่เกินประโยชน์เท่าที่ควรอันเนื่องมาจากเงินกองทุนได้รับอนุมัติมาเดือนมกราคมแต่ชาวนาจะได้ทำนาในเดือนกรกฎาคม – มกราคม และเวลาผ่านไป 8 เดือน ชาวบ้านยังไม่มีการดำเนินกิจการใด ๆ เพิ่มเติมซึ่งจากการสำรวจพบว่าชาวบ้านส่วนใหญ่ยังไม่มียี่สิบนาเป็นของตนเองยังต้องเช่าที่นาขายทุนทำนา

กลุ่มอาชีพค้าขาย

กลุ่มอาชีพค้าขายเปิดร้านของชำได้มีการพึ่งตนเองมากขึ้นเพราะมีเงิน
ทุนหมุนเวียนในร้านมากขึ้น

กลุ่มอาชีพรับจ้าง

กลุ่มอาชีพรับจ้างมีผู้ 1 รายที่ได้มีการพึ่งตนเองโดยการลาออกจากอู่ซ่อม
รถยนต์แล้วนำเงินที่ได้รับอนุมัติจากโครงการกองทุนเงินล้านมาเปิดกิจการอู่ซ่อมรถยนต์เป็นของ
ตนเองถึงแม้จะเป็นร้านเล็ก ๆ แต่ก็ถือว่าเป็นการเริ่มต้นที่ดีสำหรับผู้รายอื่น ๆ ก็ยังคงประกอบอาชีพ
รับจ้างต่อไป

(2) การกลับคืนถิ่นของประชาชน

กลุ่มอาชีพทำนา

จากการสำรวจพบว่ากลุ่มชาวนาที่ไปประกอบอาชีพรับจ้างอยู่ที่ต่างจังหวัด
หรือในตัวเมืองก็ยังไม่มีการกลับคืนถิ่น มีเพียงกลุ่มที่ไปทำงานรับจ้างอยู่ต่างประเทศได้กับ ผู้ที่
ถิ่นเพราะหมดสัญญาจ้างกับทางกรมแรงงาน

กลุ่มอาชีพค้าขาย

จากการสำรวจพบว่าผู้ประกอบอาชีพค้าขายก็ได้ไปค้าขายอยู่ต่าง
จังหวัดมากจนถึงไม่มีการกลับคืนถิ่นของประชาชนจะกลับมาเพียงเทศกาลสำคัญ ๆ ต่าง ๆ เท่านั้น

กลุ่มอาชีพรับจ้าง

ผู้ที่ยังคงประกอบอาชีพรับจ้างอยู่ตามโรงงานในตัวอำเภอ และ
กรุงเทพมหานคร เช่นเดิมเพราะยังไม่มีการสร้างกลุ่มอาชีพเพิ่มเติมจึงยังไม่มีการกลับคืนสู่ท้องถิ่น

กล่าวโดยสรุป ตัวชี้วัดการประเมินโครงการโดยภาพรวมของหน่วยระบบ

A และหน่วยระบบ B นี้มีความเชื่อมโยงต่อกัน เช่น ปัจจุบันำเข้าของหน่วยระบบ A บางตัวต้องพึ่ง
ผลผลิตของหน่วยระบบ B คือ รายได้เป็นเงิน ผู้ดูแลรายต้องส่งคืนกองทุนหมู่บ้านและชุมชน
เมือง ดังนั้นผู้ชำระคืนเป็นตัวชี้วัดปัจจุบันำเข้าของหน่วยระบบ A

ความสำเร็จของโครงการกองทุนหมู่บ้าน ต้องประเมินทั้ง 2 หน่วยระบบเพราะ
หน่วยระบบ A ประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับผลผลิตที่ได้จากหน่วยระบบ B กล่าวคือ ถ้า
หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้ประสบความสำเร็จ เงินที่ผู้ชำระคืนก็จะส่งเข้าไปเป็นปัจ
ปัจจุบันำเข้าให้แก่หน่วยระบบ A มากขึ้น ในทำนองคล้ายกันกับผลผลิตของหน่วยระบบ A คือ ยอดเงินกู้
ที่ให้กับผู้กู้ ถ้าออกไปสู่คนดีและมากพอ หน่วยระบบ B จะประสบความสำเร็จด้วย

4. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

จากการที่ผู้จัดทำสารนิพนธ์ได้ลงปฏิบัติงานในหมู่บ้านเป็นเวลา 8 เดือนได้สอบถามและสังเกตการดำเนินงานโครงการกองทุนหมู่บ้านห้วยตะคร้ออย่างต่อเนื่องจึงสามารถสรุปผลการบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

4.1 การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านห้วยตะคร้อมีทั้งหมด 5 ข้อ ดังนี้

4.1.1 การเกิดกองทุน พบว่า ในช่วงแรกของการจัดตั้งมีชาวบ้านหลายคนไม่เห็นด้วย เพราะเป็นการสร้างหนี้ทางหนึ่งแต่เมื่อได้รับเงินมาแล้ว ชาวบ้านอีกจำนวนหนึ่งก็ได้เปลี่ยนใจมาสมัครเพื่อขอกู้เงิน เพราะกู้ได้ง่ายมีการจัดการบริหารงานกันเองภายในหมู่บ้าน ในช่วงแรกที่ได้ทำการปล่อยเงินกู้ทำให้ชาวบ้านจำนวน 68 รายได้รับเงินกู้ตั้งแต่รายละ 5,000 – 20,000 บาท ซึ่งพบว่าเมื่ออัตราการหมุนเวียนเงินในหมู่บ้านมากขึ้น เช่น ร้านค้าได้มีการซื้อสินค้ามาเพิ่มเพื่อจำหน่าย ส่วนผู้ประกอบการอาชีพทำนา ก็ได้นำเงินไปใช้ในคันอื่นก่อน เช่น การใช้น้ำ รถส. หรือหนี้ในระบบต่าง ๆ อันเนื่องมาจาก มีการปล่อยเงินกู้ในเดือนมกราคม แต่ยังไม่ถึงฤดูทำนา ชาวบ้านก็เลยนำเงินไปใช้ก่อน แต่พอจะสรุปโดยภาพรวมแล้ว ชาวบ้านมีความเป็นอยู่ดีขึ้นในช่วงแรก ๆ แต่เมื่อใกล้ถึงกำหนดส่งชาวบ้านส่วนหนึ่งยังไม่มีเงินพอที่จะส่งคณะกรรมการในเดือนมกราคมนี้ก็เริ่มมีความทุกข์ใจกันบ้างแล้ว เพราะ ปีนี้ฝนไม่ตกทำการความแล้ง ไม่ได้ทำนา และระยะเวลาการปล่อยกู้สั้นเกินไปเพียง 1 ปี ถ้าปีไม่ได้ทำนาก็คงไม่มีเงินไปส่ง จำเป็นต้องไปกู้หนี้ยืมสินนอกระบบมาใช้อีกเช่นเดิม

4.1.2 ระบบบริหารกองทุน พบว่า จากที่กล่าวข้างต้นแล้วว่าการบริหารจัดการกองทุนยังเป็นไปอย่างขาดการจัดการ สังเกตจาก ความไม่ร่วมมือของคณะกรรมการกองทุน มีการแบ่งพรรค แบ่งพวก ไม่มีการจัดทำบัญชี สมาชิกกองทุนไม่ค่อยให้ความร่วมมือเท่าที่ควรจะสนใจเพียงเรื่องเงินเท่านั้นสังเกตได้จากการจัดเวทีประชาคมกองทุนหมู่บ้านมีสมาชิกรวมประชุมเพียง 40% โดยอ้างว่าต้องทำงาน ไม่ว่าง

4.1.3 การเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง พบว่า ชาวบ้านมีการพึ่งตนเองมากขึ้นสังเกตได้จากการทำงานร่วมกันจัดตั้งกองทุน การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุน และการจัดการบริหารกองทุน ซึ่งได้รับการช่วยเหลือจากทางอำเภออยู่ห่าง ๆ ซึ่งส่วนใหญ่แล้วคณะกรรมการกองทุนและสมาชิกจะช่วยกันจัดการเอง ผิดบ้างถูกบ้างแล้วก็แก้ไขให้ถูกต้องตามมา ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นสำหรับการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเองเป็นอย่างดี

4.1.4 การเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ พบว่า เมื่อมีเงินกองทุนหมู่บ้านเข้ามาในหมู่บ้านก็ได้มีการสร้างงานเพิ่มขึ้นไม่มากนักน้อย เช่น การเปิดตู้ เปิดร้านซักรีด หรือการขยายกิจการร้านค้าของชำในหมู่บ้านก็ถือว่าเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ และยังได้ข่าวสารราคา

ผลผลิตทางการเกษตรจากทางอำเภอ โดยผ่านมายังผู้ใหญ่บ้านจะช่วยบอกต่อให้กับชาวบ้านได้รับทราบ เป็นระยะ

4.1.5 มีศักยภาพและความเข้มแข็ง พบว่า ผู้นำชุมชนมีความเข้มแข็งพอสมควร เพราะชาวบ้านได้ให้ความนับถือ ปฏิบัติงานด้วยความเที่ยงตรง มีการติดต่อประสานงานกับทางอำเภอ แต่ด้วยเหตุผลที่ว่า ผู้ใหญ่บ้านไม่ใช่ประธานกองทุน จึงมีความขัดแย้งกันอยู่บ้างแต่ก็ผ่านไป ด้วยดี มีการจัดเวทีประชาคมโดยมีบัณฑิตกองทุนเป็นผู้นำ แต่ก็ยังไม่ค่อยได้รับความร่วมมือจากชาวบ้านเท่าที่ควร แต่ก็ยังมีผู้ใหญ่บ้านคอยเป็นที่ปรึกษาในเรื่องต่าง ๆ ให้กับประธานกองทุน และสมาชิกกองทุน

4.2 ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์ พบว่า

4.2.1 ปัจจัยด้านบวกที่ส่งเสริมให้กองทุนหมู่บ้านห้วยตะคร้อ บรรลุเป้าหมาย

1. ผู้ใหญ่บ้านมีความยุติธรรม ชาวบ้านให้ความเคารพ และมีการติดต่อประสานงานกับทางอำเภอเป็นอย่างดี
2. ชาวบ้านเป็นสังคมแบบชนบทมีความรักสามัคคีกันคืออยู่
3. หมู่บ้านห้วยตะคร้อมีขนาดเล็กติดต่อประสานงานกันได้ง่าย
4. บัณฑิตกองทุนหมู่บ้านห้วยตะคร้อ คือ นายอภิรักษ์ ไกรสำโรง ประธานงานกองทุน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับชาวบ้านพร้อมด้วยคณะกรรมการและกระตุ้นการทำงานของคณะกรรมการ

4.2.2 ปัจจัยด้านลบที่ขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านห้วยตะคร้อ ได้แก่

1. ปัจจัยด้านข้อมูลข่าวสารจากภาครัฐผู้กองทุน เพราะชาวบ้านส่วนใหญ่และสมาชิกกองทุนยังไม่เข้าใจวัตถุประสงค์ของกองทุนยังไม่มีตัวแทนภาครัฐมาอบรมให้ความรู้แก่ชาวบ้านและสมาชิกกองทุนให้เข้าใจถึงเป้าหมายของกองทุนเงินล้านในทิศทางเดียวกัน
2. การที่คณะกรรมการแบ่งเป็นฝ่ายเห็นแก่ประโยชน์ของพวกเขาเองของคนทำให้เกิดความขัดแย้งของผู้นำทั้งที่เลือกตั้งมาเป็นทางการและผู้นำที่ได้รับเลือกตั้งอย่างไม่เป็นทางการทำให้ชาวบ้านเกิดความไม่มั่นใจ ไม่เชื่อมั่นในศักยภาพของกองทุน ขาดการร่วมมือประสานงานกันระหว่างผู้นำชาวบ้านบางกลุ่มกับชาวบ้านทั่วไปและสมาชิกกองทุน
3. การได้รับข้อมูลข่าวสารเรื่องกองทุนที่ไม่ถูกต้องเป็นการบั่นทอนความก้าวหน้าของกองทุนเป็นอย่างยิ่ง
4. หนี้สินเดิมของชาวบ้านโดยเฉพาะหนี้สินเดิมของสมาชิกผู้กู้เงินกองทุนเป็น

ปัจจัยสำคัญอย่างอื่นทั้งเงินกู้ในระบบ เงินกู้จากสถาบันการเงิน และ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เงินกู้นอกระบบ ได้แก่ เงินกู้จากนายทุนซึ่งคิดอัตราดอกเบี้ยสูงมาก จากการสัมภาษณ์พบว่าสมาชิกผู้กู้เงินส่วนใหญ่มีหนี้สินเดิมอยู่มาก

5. ไม่มีสถานที่สำหรับใช้บริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านที่เป็นอาคารหรือสำนักงานที่มั่นคง จึงไม่มีระบบการจัดเก็บเอกสารที่ถูกต้องเป็นหมวดหมู่เพื่อสะดวกแก่การค้นหาและยังไม่มี การจัดทำบัญชีที่มีระบบ ทำให้การตรวจสอบ และแก้ไขปรับปรุงลำบาก

4.3 การเกิดองค์กรเครือข่ายของการเรียนรู้ พบว่า

คณะกรรมการกองทุนระดับอำเภอ โดยมีนายอำเภอเป็นประธาน มีพัฒนากรอำเภอ เป็นอนุกรรมการและเลขานุการคณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ มีหน้าที่ประเมินความ พร้อมสนับสนุนการเตรียมความพร้อม สร้างความเข้มแข็งของหมู่บ้านและชุมชนเมืองสนับสนุน และติดตามการดำเนินกิจกรรมของกองทุนและปฏิบัติหน้าที่ตามที่คณะอนุกรรมการสนับสนุน ระดับจังหวัดมอบหมาย เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนกลไกของท้องถิ่นในการดำเนินการพัฒนาการ เรียนรู้ร่วมกันในการบริหารจัดการกองทุนด้วยความสมัครใจ ให้คณะอนุกรรมการสนับสนุน ระดับจังหวัดแต่งตั้งคณะทำงานเครือข่ายชุมชนระดับอำเภอซึ่งประกอบไปด้วย ผู้แทนกลุ่มหรือ องค์กรประชาชนเครือข่ายชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้นำท้องถิ่นที่มีความรู้หรือประสบการณ์ ด้าน การพัฒนา

4.4 ความเข้มแข็งของชุมชน

4.4.1 ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด พบ ว่า (อ้างอิง บร.7 สรุปตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนและเหตุผล)

1. สมาชิกในชุมชนมีความสามัคคี ในระดับ ปานกลาง (60 %) ซึ่งดูได้จาก การ เข้าร่วมประชุม จัดเวทีประชาคมหมู่บ้าน การช่วยเหลือซึ่งกันและกันของคนในชุมชน
2. สมาชิกในชุมชนมีความซื่อสัตย์ ในระดับ ปานกลาง (58 %) ซึ่งดูได้จาก การส่ง เงินของสมาชิกกองทุนอื่น ๆ และในหมู่บ้าน ไม่เคยมีประวัติลี้ภัยของหาย
3. ชุมชนยกย่องคนทำความดี ในระดับ มาก (63 %) ซึ่งดูได้จาก การให้รางวัล สำหรับผู้ทำความดี เช่น การมอบรางวัลเยาวชนดีเด่น
4. สมาชิกในชุมชนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในระดับ มาก (62 %) ซึ่งดูได้จาก การช่วยงานวัด งานประจำปี และการดูแลเพื่อนบ้านที่ป่วย
5. สมาชิกในชุมชนมีโอกาสหาความรู้เพิ่ม ในระดับ น้อย (65 %) ซึ่งดูได้จาก การ ศึกษา กศน. เพียง 20 คนเท่านั้น

6. สมาชิกในชุมชนมีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้ เพิ่มขึ้น ซึ่งดูได้จาก สมาชิกในชุมชนมีการประกอบอาชีพ ส่วนใหญ่มีงานทำเป็นหลักแหล่ง

7. ครอบครัวในชุมชนมีความอบอุ่นอยู่พร้อมหน้ารักใคร่ปรองดอง เพิ่มขึ้น ดูได้จาก ครอบครัวส่วนใหญ่เป็นครอบครัวเดี่ยว และทำงานในพื้นที่

8. ในชุมชนมีการรวมตัวตั้งกลุ่มองค์กรประชาชน เพิ่มขึ้น เช่น กองทุนยา กลุ่มออม. ประจำหมู่บ้าน

9. ในชุมชนมีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกชุมชนเป็นประจำ โดยการประชุมหรือเสวนา ในระดับปานกลาง (48 %) ซึ่งดูได้จาก การประชุมประชาคม เมื่อมีการขอคะแนนเสียง ก็เป็นที่ยอมรับบ้าง แต่มีบ้างส่วนเมื่อไม่พอใจจะถูกออกนอกที่ประชุม

10. ในชุมชนมีการช่วยเหลือเด็ก สตรี คนชรา คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส เพิ่มขึ้น ดูได้จาก การช่วยเหลือเด็กพิการทางขา ไม่ได้รับการศึกษา และคนชราอีก 1 ท่าน

11. ในชุมชนมีผู้นำที่มีความรับผิดชอบ ใช้ (70 %) เพราะผู้นำชาวบ้านให้ความนับถือ และได้เป็นผู้นำในการปราบปรามยาเสพติดในหมู่บ้าน และคอยช่วยเหลือชาวบ้านยามเดือดร้อน

12. ในชุมชนสามารถร่วมกันแก้ปัญหาของชุมชนได้ โดยมีแผนงานที่คิดโดยสมาชิกในชุมชน ใช้ เช่น การจัดตั้งกลุ่มต่อต้านยาเสพติดในชุมชน เพื่อแก้ปัญหาเยาวชนติดยาเสพติด

4.4.2 ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนในท้องถิ่น

จากคำสัมภาษณ์จากชาวบ้านให้ความเห็นว่า มีความเข้มแข็งเป็น 60% ด้วยเหตุว่าชาวบ้านยังมีความรักใคร่ปรองดองกันคืออยู่ถึงแม้จะมีเรื่องไม่เข้าใจกันอยู่บ้างแต่ก็ยังเป็นสังคมชนบทที่จำเป็นต้องเจอกันทุกวันจึงไม่รู้ว่าอะไรจะโกรธแค้นกันไปทำไม และมีผู้นำชุมชนที่มีความซื่อสัตย์อยู่มาก

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ

1. สรุป และ อภิปรายผล

จากการติดตามผลการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านห้วยตะคร้อ หมู่ที่ 3 ตำบลนากลาง อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

1.1 วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1. เพื่อทราบกระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านห้วยตะคร้อว่าบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุน 4 ข้อ ตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนดไว้หรือไม่กล่าวคือ

1.1 โครงการกองทุนหมู่บ้านห้วยตะคร้อจะเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน สำหรับการลงทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ หรือ เพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉิน ความจำเป็นเร่งด่วนและสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้าน

1.2 เป็นการส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง

1.3 เป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่มเพื่อแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพและส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1.4 เป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

1.5 เป็นการเสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้าน

2 เพื่อทราบปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบที่มีผลต่อการบรรลุเป้าหมาย ของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

3. เพื่อให้เป็นกระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้ภายในชุมชนระดับหมู่บ้าน ตำบล และประเทศ

4. เพื่อทราบข้อมูลระดับความเข้มแข็งของหมู่บ้านตามตัวชี้วัดที่กองทุนหมู่บ้านกำหนด

1.2 วิธีการดำเนินการ

- ขั้นที่ 1 ศึกษาเป้าหมายของโครงการกองทุนหมู่บ้าน
- ขั้นที่ 2 ศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านห้วยตะคร้อ
- ขั้นที่ 3 ใช้ชีพชีโมเดล วิเคราะห์กองทุนหมู่บ้านห้วยตะคร้อ และกำหนดตัวบ่งชี้
ตลอดจนตัวแปรที่จะทำการเก็บข้อมูล
- ขั้นที่ 4 เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้ข้อมูลบางส่วนจากแบบ บร. และบางส่วนทำการ
เก็บข้อมูลเพิ่มเติม
- ขั้นที่ 5 ประมวลผลวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อได้ข้อมูลที่ต้องการแล้วนำข้อมูลที่ได้นำมาแบ่ง
กลุ่มตามประเด็นที่จะต้องเขียนในบทที่ 3 บทที่ 4
- ขั้นที่ 6 นำเสนอผลการศึกษา

1.3 ผลการดำเนินงาน

จากการร่วมทำงานกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านห้วยตะคร้อเป็นระยะเวลา 9
เดือนที่ผ่านมาผู้จัดทำสารนิพนธ์พบการดำเนินงานของคณะกรรมการซึ่งสามารถสรุปได้เป็น 2
หน่วยระบบ ดังนี้

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้
ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A

1. นโยบายกองทุนเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
พบว่าชาวบ้านหมู่บ้านห้วยตะคร้อมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย พอสมควรเพราะได้มีการ
จัดเวทีประชาคมหมู่บ้าน และการประกาศจากผู้ใหญ่บ้าน และคณะกรรมการกองทุนพอสมควร
2. เงิน 1 ล้านบาท พบว่าเงินที่ได้รับอนุมัติมาจากคณะกรรมการกองทุนชาว
บ้านยังไม่สามารถนำไปใช้ให้เงินรายได้มากนัก เช่น กลุ่มเกษตรกรกู้มาเพื่อทำนา แต่ช่วงที่อนุมัติ
ปล่อยกู้มาในเดือน มกราคม ซึ่งยังไม่ถึงฤดูทำนา จะต้องเริ่มทำนาในเดือน กรกฎาคม 2545 จึง ได้รับ
เงินที่อนุมัติมาไปใช้ในทางอื่น ๆ หมด ส่วนอาชีพอื่น ๆ ก็มีได้ทำกันอย่างจริงจัง
3. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน พบว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านห้วย
ตะคร้อยังมีการดำเนินงานที่ขาดคุณภาพอยู่มาก เพราะ ยังขาดความสามัคคีในหมู่คณะกรรมการเอง
และขาดความรับผิดชอบ สังเกตได้จาก เมื่อปล่อยเงินกู้ไปแล้วยังไม่มีคณะกรรมการกลับมาทำงาน
อีกเลย มีเพียงประธานกองทุนเท่านั้นที่ยังดำเนินงานต่อ
4. เงินที่ผู้ชำระคืน พบว่า ยังไม่มีการชำระคืน เพราะยังไม่ถึงเวลาการชำระคืน
จะต้องชำระคืนให้กับคณะกรรมการกองทุนในวันที่ 10 และ 16 เดือนมกราคม 2546

5. ผู้สมัครขอกู้ พบว่า มีการจัดเวทีประชาคมถึง 3 ครั้งจึงจะผ่านเพราะในรอบแรกมีผู้สมัครขอกู้เพียง 45 รายจาก 71 หลังคาเรือน

ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ A

1. การคัดเลือกผู้กู้ พบว่า มีการคิดพลาดสมาชิกกองทุนอยู่ คือ ในรอบแรกมีผู้สมัครน้อยและมีการแนะนำให้ครอบครัวที่ยังไม่เป็นสมาชิกสมัครเพิ่ม แต่ก็ไม่มีการสมัครเพิ่มทางอำเภอจึงแนะนำให้ครอบครัวที่สมัครแล้วสมัครเพิ่มได้ เช่น ครอบครัวที่สามีเป็นสมาชิกกองทุนแล้วก็อนุญาตให้ ภรรยาสมัครเป็นสมาชิกกองทุนได้อีก

2. การแนะนำวิธีทำธุรกิจ พบว่า ยังไม่มีการส่งเสริมทำธุรกิจใหม่ ๆ เกิดขึ้นมีเพียง 20% ที่ทำธุรกิจใหม่ เช่น การซื้อเสื้อผ้า และอื่น ๆ มาขายเป็นเงินผ่อนในหมู่บ้าน

3. การรับชำระหนี้ พบว่า ยังไม่มีการชำระหนี้เพราะยังไม่ถึงเวลาการชำระหนี้จึงไม่ทราบถึงผลการรับชำระหนี้ของสมาชิกกองทุน

4. การทำบัญชี พบว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านห้วยตะคร้อยังขาดความรู้ในการทำบัญชีอยู่มาก อันเนื่องมาความผิดพลาดมาตั้งแต่แรก คือ ไม่มีการจดบันทึกรายรับ – รายจ่ายในกิจกรรมกองทุนไว้เลย หรือรายละเอียดปลีกย่อยไว้ มีเพียงการเก็บเงินจากสมาชิกเมื่อเงินไม่พอก็เก็บเพิ่มซึ่งปัจจุบันยังตอบคำถามให้กับสมาชิกกองทุนได้เลยว่า เก็บเงินไปทำอะไรบ้างและเป็นจำนวนเงินเท่าไร

5. การช่วยหาตลาด พบว่า ยังไม่มีการหาตลาดใหม่ ๆ ยังคงดำเนินธุรกิจแบบเดิม ๆ เช่น ร้านค้าของชำที่ขายให้กับคนในหมู่บ้าน

ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ A

1. จำนวนผู้กู้ พบว่า มีผู้กู้ 68 รายจาก 71 ราย และใน 68 รายนี้มีการคิดพลาดเพราะในครอบครัวเดียวกันมีผู้กู้ถึง 2 รายทำให้ครอบครัวนี้มีเงินกู้สูงถึง 40,000 บาทซึ่งคือครอบครัวของคณะกรรมการกองทุนบ้านคนนั่นเอง

2. ยอดเงินให้กู้ พบว่า ยังมีการเก็บไว้เป็นเงินฉุกเฉินอีกจำนวน 57,335.62 บาท เพราะปล่อยกู้ไปทั้งสิ้น 943,000 บาท

3. จำนวนผู้ที่กู้ได้ พบว่า มีผู้กู้ได้ 68 รายเพราะผู้กู้บางรายเป็นสมาชิกในครอบครัวเดียวกันทำให้ไม่สามารถกู้ได้ และยังไม่มีความจำเป็นจึงไม่ได้ทำเรื่องขอกู้

4. จำนวนทุนสะสมของหมู่บ้าน พบว่า ยังไม่มีการจัดเก็บเพิ่มเติมจากครั้งแรกเลย คือ 1,630 บาท

5. การขยายกิจการผู้กู้ พบว่า ผู้กู้ที่ประกอบอาชีพเปิดร้านของชำในหมู่บ้านได้มีการซื้อสินค้ามาเพิ่ม และต่อเติมร้าน ส่วนผู้กู้รายอื่น ๆ ก็ยังไม่มีกิจการขยายกิจการใด ๆ

6. การเกิดกิจการใหม่ ๆ พบว่า มีการเกิดกิจการ 1 กิจการคือ ร้านซ่อมรถยนต์ของสมาชิกกองทุน แต่ได้เปิดที่หมู่บ้านใกล้เคียง

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินงานกิจการของผู้กู้แต่ละราย

ซึ่งในหน่วยระบบ B ผู้จัดทำสารนิพนธ์ได้แยกผู้กู้ที่ออกตามอาชีพ ซึ่งสามารถสรุปโดยภาพรวมของแต่ละกลุ่มอาชีพได้ดังนี้

กลุ่มอาชีพทำนา โดยภาพรวมของผู้กู้ที่ประกอบอาชีพทำนาจำนวน 43 รายซึ่งมีความประสงค์จะกู้เงินเพื่อไปทำนาในช่วงเดือนมกราคมในปี 2545 แต่ความเป็นจริงแล้วยังไม่ถึงฤดูทำนาทำให้ผู้กู้ได้นำเงินไปใช้ในทางอื่น ๆ ก่อน เช่น การใช้หนี้ ธกส. ใช้หนี้ธนาคาร หรือ การซื้อ สินค้าต่าง ๆ และในปีนี้ประสบปัญหาฝนแล้งทำให้ชาวนาหลายรายไม่ได้ทำนา จะมีเพียงประมาณ 10 รายมีที่นาติดกับลำน้ำสามารถสูบน้ำมาใช้ได้ จึงได้ทำนา

กลุ่มอาชีพรับจ้าง โดยภาพรวมของผู้กู้ที่ประกอบอาชีพรับจ้างยังไม่มีกิจการขยายกิจการใด ๆ เพราะมีงานทำประจำ ผู้กู้เมื่อได้รับเงินไปแล้วก็นำเงินไปใช้ในด้านอื่น ๆ หมด

กลุ่มอาชีพค้าขาย โดยภาพรวมของผู้กู้กลุ่มอาชีพค้าขายจะเป็นกลุ่มที่เห็นชัดที่สุดสังเกตได้จากร้านขายของชำได้ขยายกิจการเพิ่ม หรือมีการเปิดซ่อมรถยนต์

1.4 การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านห้วยตะคร้อ หมู่ 3 ได้แก่

วัตถุประสงค์ข้อ 1 การเกิดกองทุนหมู่บ้านห้วยตะคร้อขึ้นได้นั้น เนื่องจากชาวบ้านมีความต้องการเงินทุนในการประกอบอาชีพ หรือใช้หนี้ต่าง ๆ จึงได้มีการประชุมและจัดเวทีประชาคม ร่างกฎระเบียบกองทุน และได้รับการกระตุ้นจากเจ้าหน้าที่จากทางอำเภอ ผู้ใหญ่บ้าน และผู้เกี่ยวข้องที่จะช่วยกันให้ชาวบ้านเห็นความสำคัญของกองทุน

วัตถุประสงค์ข้อ 2 ระบบการบริหารกองทุน พบว่า การบริหารกองทุนบรรลุวัตถุประสงค์เพียง 50% สังเกตจากสามารถจัดตั้งคณะกรรมการได้ มีการแบ่งหน้าที่กันของคณะกรรมการแต่ช่วงหลังจากปล่อยเงินกู้แล้วไม่มีการบริหารงานกองทุนเพิ่มเติม ยังหน้าที่ให้กับประธานกองทุน และคณะกรรมการอีก 3 คน และคณะกรรมการกองทุนยังไม่มีมีความโปร่งใสเท่าที่ควร เช่น การทำบัญชียังไม่สามารถชี้แจงให้ชาวบ้านทราบได้ว่าใช้จ่ายอะไรไปบ้างเป็นจำนวนเงินเท่าไร และยังมีคดีกับเครือข่ายอยู่มาก

วัตถุประสงค์ข้อ 3 การมีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง พบว่ามีการพึ่งตนเองและมีการแสดงความคิดเห็นของคนในชุมชนมากขึ้น กล่าวคือ มีการเปิดให้ชาวบ้านแลกเปลี่ยนความคิดเห็น แสดงความคิดเห็นมีการลงมติ แต่ก็ยังต้องอาศัยความร่วมมือจากทางอำเภอ หรือ ชุมชนภายนอกอยู่

วัตถุประสงค์ข้อ 4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคม พบว่า ยังไม่มีการรวมกลุ่มอาชีพ จะมีเพียงกลุ่มอาชีพเดิมซึ่งปัจจุบันก็ไม่มีแล้ว เช่น กลุ่มเลี้ยงหมู กลุ่มเลี้ยงไก่ จะมีเพียง 2-3 รายที่ทำการเลี้ยงเป็ดบาร์เบอร์เหมือนกันก็มีแลกเปลี่ยนความรู้กันบ้าง

วัตถุประสงค์ข้อ 5 การมีศักยภาพและความเข้มแข็งของหมู่บ้านห้วยตะคร้อ พบว่า หมู่บ้านยังไม่ค่อยมีศักยภาพและความเข้มแข็ง สังเกตได้จากคณะกรรมการกองทุนยังไม่ได้เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมเท่าที่ควร ยังเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนและเครือญาติ เช่น การอนุมัติเงินกู้ แต่ชาวบ้านห้วยตะคร้อก็คงยังมีความรักและสามัคคีกันคืออยู่เพราะคิดว่าใครก็ไปหากก็ต้องหาเงินมาคืนกองทุนมาก

1.5. ผลกระทบโดยตรงและผลกระทบโดยอ้อม

ผลกระทบโดยตรง สมาชิกผู้กู้เงินไปสามารถลงทุนประกอบอาชีพมีรายได้เพิ่มขึ้นในครอบครัว ทำให้เกิดการจ้างงานขึ้นในหมู่บ้านสมาชิกสามารถปลดปล่อยหนี้สินได้หมดโดยเฉพาะหนี้เงินกู้นอกระบบผลประโยชน์จากกองทุนไว้ให้สมาชิกผู้กู้ต่อไปในอนาคต

ผลกระทบโดยอ้อม มีเงินหมุนเวียนภายในหมู่บ้าน เกิดการซื้อขายแลกเปลี่ยน อุดหนุนเกื้อกูลกันก่อให้เกิดความความสุขในทุกครอบครัว ช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศอีกระดับหนึ่ง

2. ข้อเสนอแนะ

จากการที่ผู้ประเมินได้ปฏิบัติงานอยู่ในหมู่บ้านห้วยตะคร้อพบว่าควรจะมีการ ปรับปรุงแก้ไข ดังนี้

1. ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน

(1) ระยะเวลาคืนทุนควรจะให้สมาชิกผู้กู้เงินผ่อนชำระเป็นงวด ๆ ได้ เช่น ชำระทุก 3 เดือน หรือชำระทุก 6 เดือน

(2) การปล่อยเงินกู้ถูกเงิน ควรระบุเงื่อนไขให้ชัดเจนว่าสมาชิกจะกู้เงินฉุกเฉินได้ในกรณีใดบ้าง

2. การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน

(1) ให้มีการกระจายงานให้คณะกรรมการในแต่ละตำแหน่งให้ทั่วถึง ไม่ใช่รวมงานรวมอำนาจไว้ที่ประธานและเลขานุการกองทุนเท่านั้น

(2) งานด้านเอกสาร ไม่มีระบบระเบียบ โดยเฉพาะบัญชีคู่มือออก ตรวจสอบ ได้ยาก

(3) งานติดตามประเมินการดำเนินงานของคณะกรรมการ ควรจะมีเจ้าหน้าที่จากทางอำเภอหรือผู้ที่เกี่ยวข้องเข้าไปติดตามผลเป็นระยะ ๆ เพราะถ้าไม่มีการติดตามก็ไม่มีการดำเนินงานใด ๆ

3. การนำเงินกู้ไปพัฒนาอาชีพ

(1) อาชีพเดิมที่ผู้กู้เงิน ได้ทำ ไปก่อนที่จะมีกองทุนเงินล้าน เมื่อสมาชิกกู้เงินกองทุนไปแล้ว ไม่ได้มีการพัฒนาอาชีพอย่างจริงจัง ไม่มีการเพิ่มทุนและไม่มีการลงทุนใหม่ อาชีพที่ทำยังอยู่ในรูปแบบเดิมขาดการแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้น

4. การจัดสรรผลประโยชน์

(1) ในการจัดสรรผลประโยชน์เป็นการให้ผลประโยชน์เพื่อตนเองมากกว่าส่วนรวม ควรจะให้งบประมาณหมู่บ้านมากกว่าเป็นค่าตอบแทนคณะกรรมการกองทุน และการปันผลค่าหุ้น

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ , สำนักงาน. (2544). คู่มือสำหรับประชาชนเพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านห้วยตะคร้อ. (2544). ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านห้วยตะคร้อ. นครราชสีมา. (อัดสำเนา)
- จำเนียร สุขหลายและคณะ (บรรณาธิการ). (2544) รวมบทความทางการประเมินโครงการ. กรุงเทพฯ ฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เฉลียว บุรีภักดีและคณะ. (2544). ชุดสารนิพนธ์. กรุงเทพฯ ฯ : เอส.อาร์.พรินติ้ง.แมสโปรดักส์.
- นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม(SMEs) .[Online]
ได้จาก : <http://www.thaisme.net>
- ภาวะการขาดดุลของการค้าของประเทศ. [Online] ได้จาก : <http://www.bot.or.th>
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. (2544). คู่มือนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการจัดการประเมินโครงการ. นครราชสีมา : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี